

NJON

Pini n:ii ngê ala danêmbum d:êê ngê, u pi Njon, Sepédi tp:oo, Yesu u dyépi ngmê.

1 ¹Mwiyémwiyé dini ghi ngê, nmî Kêlî Pini doo ya. Yi pini nmî Mî Tp:oo, nmî Mî nmo yinë a kêma ngê. Nmî Mî k:ii dpîmo ya, yi gha ngmidi ngê doo ya.^a ²Dyámê pê ghêlî daangê l:âmo ngê, ngmênê nmî Mî k:ii nipi dpîmo ya. ³Tpile yilî yintómu nipi l:âmo ngópu, wu tpile Kêlî Pini k:ii daa l:âmo ngópu, daa tóó.^b ⁴Kêlî Pini Ghê Njini u Kn:ââ, kamî ngê yinë dpi pyódu nmo. Yi Ghéni Kn:ââ nmî pywápê ngê vyílo yi pyodo.^c ⁵Yi pywápê ngê mgídî yinë chópu. Mgídî dêê wo, yi pywápê daa nt:ââ ngê.^d ⁶⁻⁷Yi pywápê, nmî Mî Tp:oo. Ghêlî daa ta, u mdoo tpapê pyu ngmê Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, nmo a dy:ââ ngê. Yi pini u pi Njon Baptist. Pi knî ye yi pywápê p:uu doon:aa danêmbum, mu kópu u díy:o apê, Pi yintómu u kwo paa kêlîmî mbê dniye. ⁸Chóó vyílo daa pywápê, ngmênê pywápê p:uu pi knî ye doon:aa danêmbum.

⁹Pywápê njini p:uu ye doon:aa danêmbum. Pi yintómu yi l:êê díy:o yi pywápê dyámê mbêmê doo a lèpî. ¹⁰Nyââ, nmî pywápê dyámê mbêmê doo ya, dyámêni Chóó Lémi k:ii l:âmo ngópu, ngmênê yi dyámê tpémi y:oo daa mya ngópu. ¹¹Chóó u dyámê pee p:uu a loo, chóó u yoo y:oo u wépi pwaa ngópu. ¹²Ngmênê ngmê knî y:oo daa mb:ii ngópu, u kwo kêlîmî mbê dniye. Yi yéli Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ ngê pyódu too. ¹³Daa pi ngê yinté pyódu too, daa yi chóó Chóó Lémi u yoo vy:o ghê dniye, ngmênê Chóó Lémi ngê chóó tp:oo módó tp:oo mââ ngê pyódu too.^e

¹⁴Kêlî Pini pi ngê pyodo, nmî vy:o doo kwo. Ala kópu nmo w:ee ngê, Kí nmî Mî Tp:oo mu ngmidi. Nmî ngêêpî pyu ndîi, u kópu yintómu ndê kópu dé.^f

¹⁵Nmî Kêlî Pini pi ghêlî daa myââ, Njon Baptist yi pini p:uu nmo doo danêmbum. Pi knî yi k:ii dpodombiy:e nmo mbwolo, nmopê, Pini n:ii p:uu nmye noo danêmbum, munmyenê, A kuwó wunê kwo, nmopê, yi pini a

^a 1:1 Njon 17:5; 1 Njon 1:1-2; Tpyuu 19:13 ^b 1:3 1 Kódin 8:6; Kílosa 1:16-17; Hipílu 1:2

^c 1:4 Njon 5:26 ^d 1:5,9 Njon 8:12 ^e 1:13 Njon 3:3-6; Njems 1:18; 1 Pita 1:23

^f 1:14 Nkal 4:4; Pilipay 2:7; Hipílu 2:14

kada pini ngê a tóó, mu kópu u díy:o ghêlî dîpîngê ta, ngmênê yi pini dye ghi yintómu doo a ya.

¹⁶Nmo yintómu kópu mb:aa yilí Kêlî Pini ngê nmo wunê d:uud:uu. Kópu mb:aa nmo daangmê w:êê ngê. ¹⁷Mósisî ngê kópu mb:aa ngmê d:uu ngê, Chóó Lémi u dêêpî kópu dyuu nmo a áuwo, ngmênê Yesu Kédisu ngê daa yintoo kópu yi d:uu ngê, kópu ndîi yi d:uu ngê. Yesu ngê Chóó Lémi u módó yeedeeyeede ndîi nmo a kpo, u Mí ka maa njini u ngwo a yó. ¹⁸Pi ngê Chóó Lémi doo u kpêê. Chóó Lémi Tp:oo mu ngmîdi, pini n:iî u nuu ghi Chóó Lémi nódo a tóó, Chóó Lémi nmî nuw:o yinê kwólu.

Njon Baptist ngê Yesu u maa u ngwo a yó

Mátiyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Luukí 3:1-18

¹⁹Dini ghi n:iî ngê Njon Baptist mbwaa ndîi Njódan u nkîgh:ê doo dpodo, Nju tpémi yi kada pini yoo yi nuw:o dmi alanté pyodo, apê, Pini n:iî Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, ndoo apê wu vyílo. Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi u ngomo k:oo dpodo pyu kní ngmê u kwo a dy:ââ tumo, yepê, U kwo nye póó dmyeno, kwipi, Nyi n:uu? ²⁰Njon Baptist ngê yepê, Chóó Lémi ngê pini n:iî a ngmîdi ngê, ndêndê ngê d:aa vyílo. ²¹Kwo, Chóó Lémi ngê wunê kópuni a vyu, apê, Ilacha díyo dyámê mbêmê amêdê diyé, yi kópu vyílo yichi ntiye? Yepê, D:aa vyílo. Kwo, Mósisî pini n:iî p:uu nmî kn:ââ kní ye doo a danêmbum, yepê, Chóó Lémi ngê pi ngmê wa a ngmîdi, komo yinê adîn:aa kapî, kwo, lukwe, nyi vyílo? Yepê, Kêle. ²²Kwo, Pini n:iî kní y:oo a dy:ââ nmoo, módó ye mēdaanmî diyé dmi. Kwo, Ngakê mē úyóó nmo mē chámê ngi. ²³Njon Baptist ngê yepê, Yisaya ngê ala kópu mwo a d:êê ngê, yepê,

W:amî mbêmê pi ngma adî kââ, yewo,

Nmî Lémi u maa mb:aamb:aa ngê a yé yó.

Njon Baptist ngê yepê, Yi kópu vyílo yinî ntiyentiye. ²⁴⁻²⁵Yélini Pádisi kní y:oo u kwo a dy:ââ tumo, yi yéli y:oo kwo, D:iî nmî Lémi, d:iî Ilacha, d:iî Chóó Lémi u komo kapî pyu. Kwo, Lukwe díy:o pi yilí mbwaa paa nye kmênêkmênê? ²⁶Njon Baptist ngê yepê, Yoo mbwaa ngê mun:aa mbápitisím kîgha too, ngmênê yi dpodo daa ndîi, tédê. Yepê, Nmî Lémi nmî vy:o ka kwo, ngmênê dmyongê mya ngópu. ²⁷Yepê, K:omo tpile u kada d:a ghê, ngmênê nê tédê. Yepê, N:iî a kuwó wunê kwo, u pi ndîi. Yepê, Doo u ntââ u nkîgh:ê daanî nî.

²⁸Yi kópu yintómu Petani pyodo, daa Njedusalem u nkîgh:ê p:aani n:iî a tóó, ngmênê Njódan mwada mbwáani pee Petani, Njon Baptist ngê mbwaa paa yoo kwéli doo kmênêkmênê dé, yi Petani.

Sipi tp:oo n:iî Chóó Lémi ngê nmo a kpo

²⁹Womumo Njon Baptist ngê Yesu yi módu, nmopê, Ó. Kî pini kîyedê pwiyé kní, pini n:iî p:uu nmye noo danê. Nmopê, Sipi tp:oo n:iî Chóó

Lémi ngê nmo a kpo, kî vyîlo. Nmopê, Pi ngê chóó u dono u l:êê dîy:o sipi tp:oo ntee dpî vy:a, kî pini yinté sipi tp:oo ngê wa pyódu, pi knî y:oo wa vya ngmê. Nmopê, Dyámê mbêmê tpémi nmo yintómu nmî yikî dmi u pwo wa ghay.^g ³⁰Nmopê, Pini n:ii p:uu nmye noo danêmbum, vyîlo nmye kîyedê pwiyé knî. Nmopê, Munmyenê, A kuwó kîyedê kwo, ngmênê a kada pini ngê a tóó, mu kópu u dîy:o ghêlî dîpîngê ta, ngmênê yi pini dye ghi yintómu doo a ya. ³¹Nmopê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, ghêlî dîpî módu, Yisîléli tpémi ye noo danêmbum, mbwaa paa myenoo kmênêkmênê dé, mu kópu u dîy:o nê, Yi ngwolo dmi paa pywálî y:e, yi pini paa mya y:e. ³²⁻³³Nmopê, Chóó Lémi ngê a dpodo dini ghi n:ii ngê a ka a kpo, a ka pê, Mu dini ghi ngê a Ghê Dmi wanyi m:uu, pi ngmê u pwo wa ghîî, p:uu adî ya. A ka pê, Yi pini ngê a Ghê Dmi mbêmê yoo yi gha dmi wa ghêê té. Njon Baptist ngê nmopê, Kî pini nmye vyîlo, Chóó Lémi u Ghê Dmi mbóó p:uu a ndê wo, vy:émê k:ii ntee tpile ngê u pwo a gho, mbêmê doo kwo. ³⁴Nmopê, Yi kópu ndêndê ngê kîní módu. Nmopê, Ala kópu ny:ee yó, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê, kî vyîlo.

Yélini Yesu p:uu mwiyé kele

³⁵Womumo Njon Baptist u k:ii y:i nmee ya, p:uu ndiye pyu ngmê mye u k:ii. ³⁶Yesu paambwi tédê nmî módu, Njon Baptist ngê nyepê, Sipi tp:oo n:ii Chóó Lémi ngê nmo a kpo, kî vyîlo.^h ³⁷Dini ghi n:ii ngê nyi nyongo, Njon Baptist nyinê kuwo ngê, Yesu nyi ngm:êê ngê. ³⁸Yesu nye mênê diyé wo, nyepê, Lukwe u pyinê dpo ngmêê ngmê? Kwonyenê, Mâawe. Kwonyenê, Ló y:i nyinê tóó? ³⁹Nyepê, A pwiyé choo, anye m:uu nyoo. Wod:oo nyi ngm:êê ngê, kwéli doo a ya, yi ghi ny:uu módu. Ntumokwodo nmî lee dniye, wo y:i nm:uu chedê ngê.

⁴⁰Pini n:ii k:ii Yesu nyi ngm:êê ngê, u pi Andru, Saimon Pita u mbwó. ⁴¹Yi ngwo Andru ngê u mbwó até yedê pyw:ango, kwo, Kédisu kîdnyinê pyw:oo. (Kédisu u nt:u kópu, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê.) ⁴²Andru ngê u mbwó Saimon Yesu ka adê núw:o. Yesu ngê até doo y:enê, kwo, Nyi Saimon, Njon tp:oo, ngmênê mi dí nt:ââ, Pita. (Pita u nt:u kópu, chêêpî kpiyé.)ⁱ

Yesu ngê Pilipi pini dê Nétániyel u ngwo ngmídi doo

⁴³Womumo Yesu ngê u yi doo kwo, Nkálili nî lê. Pilipi ada pyw:oo, kwo, A ngm:êê nédi. ⁴⁴(Pilipi Mbetísaida pi, Andru mbwémi Pita yi k:ii yi p:aa mu ngmídi.) ⁴⁵Pilipi ngê Nétániyel ada pyw:oo, kwo, Mósisi pini n:ii p:uu doo a d:êê, yi pini kîdp:o pyw:oo. Kwo, Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo p:uu myednya a d:êê. Kwo, Yi pini Yesu, Njósép tp:oo, Nasalet pi.^j ⁴⁶Nétániyel ngê kwo, Doo u ntââ. Kwo, Yintoo pini Nasalet daawa

^g 1:29 Is 53:6-7; 1 Pita 1:18-19 ^h 1:36 Njon 1:29 ⁱ 1:42 Mát 16:18 ^j 1:45 Deut 18:18

chaa. Pilipi ngê kwo, A pwiyé, ñyóó anyi mwini. Wod:oo Yesu ka adi lee knî.^k 47Yesu ngê Nétániyel yi módu, nmopê, Daa dnyinté Yisiléli pi ngmêkîyedê pwiyé knî, k:omodanê pee tp:oo p:uu daa t:a. 48Nétániyel ngê yi kópu yi nyongo, Yesu ka kwo, Lónté lama n:aa tóó? Yesu ngê kwo, Pilipi ngê ghêlí doon:aa pyw:ee nyoo, dini ghi n:ii ngê yi km:ee nyinê ngêpê, a nuw:o k:oo d:a pyw:ee ngi, a lama u ngwo chi yââ. 49Nétániyel ngê kwo, A Lémi. Kwo, Nyi Chóó Lémi Tp:oo, Yisiléli tpémi yi k:ii nyi nmî king. 50Yesu ngê kwo, Kópuni nga dí vyi, yi km:ee ngêpê tédê mudí m:uu ngi, yi kópu u díy:o mumdoo a ka che kêlímî mb:anê? Kwo, Yi kópu tédê. Kwo, Díyo ndíi kópu knî wanyi m:uu té. 51Nmopê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaê. Nmopê, Nê Chóó Lémi u Pi Ndéndê. Nmopê, Njakóp ngê máádini a wádîvyíngo, enjel knî y:oo mudnye vy:eevy:ee núw:oñuw:o, yi máádi ntee máádi ngê waní pyódu. Nmopê, Chóó Lémi ka u ngwo wanê kâádi nmyo. Nmopê, Yi kópu wanmyinê w:ee ngmê, ndê kópu ngê nmye wa pyódu.^l

Yesu ngê mbwaa wain ngê u ngwo tpólu

2 ¹Wo miyó mî loo, yéyéé u naa Kéna u ngwo ngmê kê ngópu, p:aani n:ii Nkálili Wee u kwo a tóó. Yesu u pye yi nááli tédê mî ta. ²Pi knî y:oo Yesu u k:ii myemînê dóó kalê nmoo, u ngwo nm:uu taa dniye. ³Yi nááli tédê wain chedê ngópu, Yesu u pye ngê tp:oo ka kwo, Wain u ndanî ngê kédê chedê ngmê. ⁴Yesu ngê kwo, Mw:ââkó Niye. Kwo, A pi lukwe díy:o yenté chi vyi? Kwo, A wêdêwêdê u mumu u dye ghi doongê yó.^m ⁵Yesu u pye ngê naa u dpodo pyu knî ye yepê, Kópuni nmye a tpaê, dpí d:uu yó.

⁶Mbwaa d:ââ ndíi y:i wéni doo kwo, pi knî y:oo yi dêêpí kópu dyuu u l:êê díy:o yi kêê dmi kwéli dnyimo ghêêghêê dé. Yi d:âmu ndíi dé chêêpí ngê l:âmo tumo, mu daa mu tp:oo k:omo dé. ⁷Yesu ngê naa u dpodo pyu knî ye yepê, Kí d:âmu mbwaa ngê ntówo tóó, wod:oo d:ud:umbiy:e a nt:ee tumo. ⁸Yepê, Yi mbwááni knî ngma a vy:êê yó, naa u kada pini ka núw:o yó, amí d:uu. ⁹Yi mbwááni tpaê wo, wain ngê pyodo. Dpodo pyu knî y:oo naa u kada pini ka knî ngmê núw:o ngópu, yi d:uu ngê, apê, Wain mb:aa ala. U lama dêpwo ya, Ala wain anye da pwiyé, ngmênê dpodo pyu n:ii knî y:oo a vy:êê ngópu, yi lama doo ya. ¹⁰Naa u kada pini ngê naa chóó ka kwo, A pwiyé. Kwo, Ala wain até dí d:uu, mb:aamb:aa. Kwo, Kópu kamí ngmêchi d:uu. Kwo, Pi ngmudu yéé, u pyipe knî ye wain mb:aa ye mwiyé dpí y:oo, n:ii pee tp:oo mb:aamb:aa kuwó ye dpí y:oo, mu kópu u díy:o yi dini ghi ngê d:uuwodê w:ee ngmê, yinê ye lónté wain yuno ndanî. Kwo, Ngmênê yinté chuu d:uu ngê. Kwo, Wain n:ii d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa kuwó nmo cha kê.

^k 1:46 Njon 7:41,52 ^l 1:51 Gen 28:12 ^m 2:4 Njon 7:30; 8:20

¹¹Yesu ngê u mwiyéwiyé mbwudu yinté chópu, u wêdêwêdê u l:ii yinté nmî módu. Yinté nmo w:ee ngê, nê, Kí Chóó Lémi Tp:oo. U ngwo u kwo nmî kélímí mbê dniye. Yi kópu Kéna pyodo, p:aani n:ii Nkálili Wee u kwo a tóó.ⁿ

¹²U kuwó dini ghi ngê Yesu u pye ghee kní yi k:ii Kîpêêníyém nmî lee dniye, wo kní ngmê y:i nmeen:aa ya.

**Yesu ngê Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo yoo u ngwo a
pw:oo ngê**

Mátiyu 21:12-13; Mak 11:15-17; Luukí 19:45-46

¹³Nmî naa ndîf, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Wo, daa kêmakéma doo dyimêdyimê, wod:oo Yesu u k:ii Njedusalem nmî lee dniye. ¹⁴Chóó Lémi u ngomo k:oo nnee koko, yi ngomo mbwa kalê ngmê k:oo nmî kee dniye. Kwéli nmî kee dniye, yélini daa Nju tpémi, u ntââ Chóó Lémi ka y:i pèdyimo ngêpê. Yi kélí ghê pi yilí nmî módu, nê, Pi kní y:oo tpile tp:oo mu pywupwi t:oo. Nê, Kpêê yiyé u l:êê díy:o pudumakó, sipi, ndêêdí mu pywupwi t:oo, nê, kn:aa dyámê ndapí nmî ndapí ngê mye ngmêêpí t:oo. Yesu ngê yi m:uu too, doo u nuu u kópu ngê pyodo. ¹⁵Yesu ngê yedê kpê dmi ngmê l:âmo ngê, tpile tp:oo yintómu u ngwo ngm:ii kalê too, pudumakó sipi yintómu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo pw:ii too. Yélini kní y:oo ndapí dnye ngmêêpí dé, yi tépíl ye tpaá too, yi ndapí tpii yi kpópu. ¹⁶N:ii kní y:oo pywupwi u ímê tp:oo a íuw:o tumo, Yesu ngê yepê, Ye ímeni tp:oo mye pw:ii tóó. Yepê, M:aa u ngomo lukwe díy:o tpile tp:oo u pywupwi u ngomo ngê nmyi pyódu ngópu? ¹⁷Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê u kópu dyuu n:ii puku yedê a kwo, yi kópu y:i nm:uu nuw:o kwólu. Ala yi kópu,

A Lémi, ngomo a nuu u ngomo.

Pi ngê wa dyênê, ndyuw:e k:ii ntee tpile a gha vy:o wa dnyapwi.^o

¹⁸Nju tpémi yi kada pini yoo Yesu ka póó dniye, kwo, Ye kópu lukwe díy:o chi d:uu? Kwo, Lóntoo mbwudu ngmanyi chaa, u ngwo anmo w:ee, Chóó Lémi ngê nyi vyílo yedê ngmídi nyoo? ¹⁹Yesu ngê yepê, Ala Chóó Lémi u ngomo anmyinê pw:oo ngmê, wo pyile amî lê, u ngwo am:aa wó. ²⁰Kwo, Nye k:om. Kwo, Wo pyile k:oo mēdaanyi wó. Kwo, Lama daa tóó nnee wuwó, m:ââ podoy:a mē wéni. ²¹Kópuni Yesu ngê ye vyu, dèpê w:ee ngópu. Daa ngomo p:uu ye doo danê, chóó p:uu ye doo danê.^p ²²Yesu dini ghi n:ii ngê kpêêní a pii wo, u kópu yi ngwo nm:uu nuw:o kwólu, Chóó Lémi u komo kapí pyu yoo yi kópu ka nmî kélímí mbê dniye, Yesu ka my:oo kélímí mbê dniye.^q

²³Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa dye ghi ngê, Njedusalem dini ghi n:ii ngê nnee ya, Yesu ngê mbwudu yilí chópu, pi yilí u ngwo u kwo kélímí mbê

ⁿ 2:11 Njon 1:14; 4:54 ^o 2:17 Psalm 69:9 ^p 2:21 1 Kódin 6:19 ^q 2:22 Luukí 24:6-8; Njon 12:16; 14:26

wo. ²⁴Ngmênê Yesu ngê p:uu daa t:ee too, mu kópu u dîy:o apê, Kî yéli y:oo a dpodo doongê w:ee ngópu, apê, daa a nuu u maa p:uu wa kaa nê. ²⁵Yesu u lama pi yintómu yi gha dmi doo ya. K:omo tpile pi ngê Yesu ka yoo yi kakêmê dmi daa chámê ngê, ngmênê yi l:êê ghi dmi u lama doo ya.

Nikódimês u danêmbum

3 ¹Nju tpémi yi kada pini ngmê, u pi Nikódimês, mye Pádisi kní yi vy:o pini ngmê.^r ²Mgídí ngmê ngê Yesu ka a loo, kwo, Mââwe. Kwo, Nmí lama ka tóó Chóó Lémi ngê lama kígha pyu ngê a pyódu nyoo. Kwo, Mbwudu n:ii nye chapí té, yinté kópu pi ngê módó daawa d:uu, ngmênê Chóó Lémi ngê wa a ngee, yinté kópu u ngwo wa d:uu té. ³Yesu ngê kwo, Ndê kópu nga ngmên:aa tpaépê. Kwo, N:ii myombó mēdaawa pyódu, yini Chóó Lémi kóó k:oo daawa ghê.^s ⁴Nikódimês ngê kwo, Pini n:ii dpí k:aa, angênté amê pyódu? Kwo, Doo u ntââ pi u pye u mênê mēdaawa kee, yinté mēdaawa t:aa. ⁵Yesu ngê kwo, Ndê kópu nga yiní tpaépê, Chóó Lémi kóó k:oo pi módó daawa ghê. Kwo, Pi cha y:oo tp:ee kamí ntee dpí tpyé ngmê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê pini n:ii kamí ngê yinté dpí pyódu, vyílo yi pini Chóó Lémi kóó k:oo ayi ghê.^t ⁶Kwo, Pyââ ngê pi ntee pini yu tpyé, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê pini n:ii moo pyódu, yi pini u nuw:o dpí ngmê.^u ⁷Kwo, Yi kópu u l:êê dîy:o nga dê vyí, ngadê, Moo pyaa dmyeno. Kwo, Yi kópu lukwe dîy:o kópu kamí ngê nga dê pyódu? ⁸Kwo, Yópu wunê wupe, chóó u nuw:o u pono a vyápê. Kwo, U dnye anyi ny:oo, ngmênê daanyi m:uu. Kwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi mye yinté. Kwo, Lama daa tóó pi kamí ngê lónté dpí pyódu. ⁹Nikódimês ngê kwo, Yinté kópu lónté dpí pyódu? ¹⁰Yesu ngê kwo, Nyi Yisíléli tpémi yi ndiye kígha pyu ngmê. Kwo, Lukwe dîy:o choongê w:ee ngê? ¹¹Kwo, Ndê kópu nga yiní tpaépê, kópuni nmye nmo tpaépê té, ndéndê ngê vyílo nmí lama ye pyede, vyílo myey:uu m:uu too, ngmênê nmí kópu dyuu ka dp:ee kélímí té. ¹²Kwo, Dyámê mbêmê kópu kní yi p:uu a ka dp:ee kélímí té. Kwo, Chóó Lémi u kópu kní yi p:uu angênté a ka anmyinê kélímí mbê dmi? ¹³Kwo, Pi Chóó Lémi ka doongmê n:ee, myedoongmê diyé wo, kwo, ngmênê pi mu ngmidi u kwo a ndê wo, pini n:ii u Pi Ndéndê. ¹⁴⁻¹⁵Kwo, Mósisi ngê yoo yi piyipyi u l:êê dîy:o nkéli chêépí tpile pê tââ ntee a t:ângo, Chóó Lémi u Pi Ndéndê tââ yinté wamye t:ee ngmê, mu kópu u dîy:o pini n:ii u kwo adê kélímí, u nuw:o kamí ngê paa pyaa we, ghê kamí pèdê pyw:ee ngê, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu.^v

¹⁶Dyámê mbêmê tpémi yi nuu ghi dmi Chóó Lémi nódo dnyinté daa tóó, wod:oo chóó Tp:oo mu ngmidi nmo a kpo, mu kópu u dîy:o n:ii u

^r 3:1 Njon 7:50; 19:39 ^s 3:3 Mát 18:3; 1 Pita 1:23 ^t 3:5 Ezek 36:25-27; Taitas 3:5

^u 3:6 Njon 1:13 ^v 3:14-15 Num 21:9; Njon 12:32

kwo adí kélímí, daawa dyênê, u nuw:o kamí ngê wa pyódu, ghê kamí wamyedê pyw:oo, ghéni n:ií chedê ngê daawa pyódu.^w 17Chóó Lémi ngê Tp:oo daa nmí kpadakpada u l:êê díy:o a dy:ââ ngê, ngmênê nmí Mbwámê ngê a pyódu ngê.^x 18Pini n:ií u kwo adí kélímí, Chóó Lémi ngê daawa kpada. Pini n:ií u kwo daa kélímí, yi pini ngê u kpadakpada ye t:âât:ââ, mu kópu u díy:o Chóó Lémi Tp:oo mu ngmídi u wépi puwâ, u kwo daa kélímí. 19Yi kpadakpada yi chóó a pyw:ee ngópu, mu kópu u díy:o dyámê u pywápê u wépi pwaá ngópu. Chóó Lémi ngê nmí pywápê nmo a dy:ââ ngê, nmí vy:o a kwo, ngmênê pi kní y:oo mgídí u yi y:e mê kwo, mu kópu u díy:o dono a d:uud:uu ngmê. 20N:ií ngê dono kópu a d:uud:uu té, pywápê u kwo dpî diy:a, u wo d:uudpî nî, dpo, A dono kópu a p:uu angmê m:uu ngmê. 21N:ií ndê kópu dyuu u pono a vyápê yédi, pywápê u wo dpo lê, dpo, Pi kní y:oo pêdê w:ee y:e, awo, Chóó Lémi ngê nê wunê ngêêpí, kópu mb:aa u ngwo a d:uud:uu té.

Yesu pini dê Njon Baptist

22U kuwó dini ghi ngê Yesu u k:ií Njedusalem nmo kuwo ngê, Njuda Wee u kwo nmeen:aa ya, mbwaa paa yoo nmee kmênêkmênê dé. 23Njon Baptist Enon doo ya, Sálím u nkígh:ê, Samédiya Wee u kwo, mbwaa paa myedoo pi kmênêkmênê, mu kópu u díy:o mbwaa y:i yilí doo ya. 24Yi ngwo Njon Baptist mbwa k:oo ghêlî daa kee wo.

25Wo ngmê ngê Nju pi ngmê Njon Baptist p:uu ndiye pyu kní yi k:ií noko dnye kwopwepe. Yi Nju pi ngê yepê, Mbwaa paa pi kmênêkmênê n:ií nmye kígha ngmê, yini ngê Chóó Lémi ka pi mb:aamb:aa ngê dnyinté a pyépi. Yepê, Yesu ngê n:ií a d:uud:uu, yini yi mb:aamb:aa. 26Wod:oo Njon Baptist p:uu ndiye pyu yoo yi kada pini ka lee dnye, kwo, Mâawe. Kwo, Pini n:ií Njódan mwada pee nmo nyinê kêma ngê, mu nmo nye vvu, nye, Chóó Lémi ngê pini n:ií a ngmídi ngê, wu vyílo, kwo, Lukwe díy:o yi pini myeka pi kmênêkmênê, pi yintómu u kwo ka lêpí té. 27Njon Baptist ngê yepê, Pi ngê kópu u mo daawa d:uu, Chóó Lémi ngê yinê dpo ngee, yi kópu u ngwo dpî d:uu. Yepê, Chóó Lémi ngê yi pini wunê ngêêpí, yoo u kwo a lêpí té. 28Yepê, Nmyi ngêêdí pi kní ye munê vvu, yenê, Chóó Lémi ngê pini n:ií a ngmídi ngê, d:aa vyílo. Yepê, U maa yiyé u l:êê díy:o u kada nê ghê wo. 29Njon Baptist ngê p:uu ndiye pyu kní ye mgongo ngmê kwólu, yepê, Pini n:ií dpî yéé, pyââ u kwo dpî lê, u mbwó ka d:uudpî nî, ngmênê u mbwó u gha mb:aamb:aa ngê dpî pyódu. Yepê, Kópuni a ka dmyi vyi ngmê, yi kópu u díy:o a gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê dé pyódu. 30Yepê, Yi pini u pi ndíî ngê choo pyodopyodo, a pi tédê ngê choo a pyodopyodo.

^w 3:16 Lóma 5:8; 1 Njon 4:9-10; Njon 3:36; 6:47 ^x 3:17 Luukí 19:10; Njon 5:22; 12:47; Dpodo 17:31

Pini n:ii Chóó Lémi ka a ndê wo

³¹Pini n:ii Chóó Lémi ka a ndê wo, u pi ndîi, nmo têtêdêdê dé. Nmo dyámê mbêmê tpémi, dyámê mbêmê nmî pyaa dniye, dyámê u kópu knî yi p:uu nmo danê té. Chóó Lémi ka pini n:ii a ndê wo, nmo yintómu nmî pwo a tóó. ³²Kópuni a m:uu too, kópuni a ny:ee too, nmo vyílo ye tpaépê té, ngmênê pi knî y:oo yi kópu daa nyêmî ngmê. ³³N:ii knî y:oo u kópu a nyêmî ngmê, u nuu u kópu dé ye d:uud:uu t:oo, pi knî y:oo u ngwo dpo w:ee ngmê, apu, Chóó Lémi u kópu dyuu p:uu k:omodanê pee tp:oo daa t:a mo daa t:a. ³⁴Pini n:ii Chóó Lémi ngê nmo a dy:ââ ngê, Chóó Lémi u kópu dyuu yedoon:aa tpaépê, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi d:ud:umbiy:e u kwo a y:ângo. ³⁵U Mî nódo Tp:oo nuu ghi a tóó, tpile yintómu u kada pini ngê a pyódu ngê. ³⁶Yélini Tp:oo ka a kêlîmî nyédi, yi nuw:o dmi kamî ngê dpî pyódu, ghê kamî dpo pyw:ee ngmê, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. Yélini Tp:oo ka daa kêlîmî té, u dnye daa nyêmî ngmê, yi yéli yi nuw:o dmi kamî ngê daawa pyaa dmi, ngmênê Chóó Lémi ngê adî kpadakpada dé. Yi kpadakpada chedê ngê daawa pyódu.

Yesu ngê Samédiya pyââ ka mbwaa u ngwo dmy:ee ngê

4 ¹Dini ghi n:ii ngê yoo mbwaa paa nmeê kmênêkmênê dé, Pádisi knî y:oo ala kópu ny:ee ngópu, apê, Pi yilî Yesu p:uu ka ndiye té, mbwaa paa yinê a kmênêkmênê té, ngmênê Njon ka pi mdoo daa lèpî. ²Pi knî y:oo mdoo dnyinté ye núw:o ngópu. Yesu ngê pi mbwaa paa dèpwo kmênêkmênê dé, ngmênê yélini yi k:ii Yesu p:uu nmeê ndiye, nmî chóó nmeê kmênêkmênê dé. ³Yesu u lama dini ghi n:ii ngê yaa wo, apê, Pádisi knî y:oo ala kópu dê ny:ee ngmê, Yesu ka pi yilî a lèpî, wod:oo Njuda Wee nmo kuwo ngê, Nkálili Wee u kwo m:oo diyé dniye. ⁴K:omo tpile Nju tpémi Samédiya tpémi noko dnye diya, ngmênê Samédiya máádi nm:uu kwólu.

⁵Samédiya Wee u kwo, p:aa ngmê u pi Saika. Yi p:aani ghêlî dpîpî nî dniye, tètê ghi ngmê mbêmê nmî taa dniye, tètê ghini nmî kn:ââ Njakóp ngê tp:oo Njósép ka wunê a y:ângo. Kââdî mââ kêlî dini ghi ngê y:i nmî taa dniye.^y ⁶Njakóp ngê mbwaa mgî n:ii chó, y:i nmî módu. Yi mgini k:oo mbwaa p:ââ y:i dpîmo a ya, Samédiya tpémi y:oo mbwaa y:i dnyimo a vy:êmî. Yesu ka paa diya wo, wod:oo yi mgini u nkîgh:ê yaa wo. Yesu y:i nmo kuwo ngê, Saika nté pywupwi têtê nmî lee dniye.

⁷⁻⁸Ntê pywupwi têtê nmeen:aa ya, nmî kuwó Saika pyââ ngmê mbwaa vy:êmî têtê loo. Yesu yi mgini u nkîgh:ê módu, yi pyópu ka kwo, Mbwaa knî a ka ngma a ki. ⁹Yi pyópu ngê kwo, Nyi Nju pi, nê Samédiya pyââ, mumdo mbwaa a ka chi dmyinê? Yi kópu u kwo vvu, mu kópu u dîy:o

Samédiya tpémi y:oo tpileni k:oo mbwaa dpî nda ngmê, Nju tpémi y:oo yi d:uudpî nda ngmê, mu kópu u díy:o yiné ye tupwótupwó dé.^z ¹⁰ Yesu ngê mgongo u kwo ngmê kwólu, kwo, Kópuni Chóó Lémi ngê módó nga wa a kê, yi kópu lama waa yââ, wuchimye mya nê, ye yi kópu a ka pîchi dmyinê, mbwááni n:ii ghê a t:a, yi mbwááni nga píd:a kê.^a ¹¹ Yi pyópu ngê kwo, Mââwe. Kwo, Mbwaa vy:émî u tpile ngópu daa tóó, yedê kpê ngópu myedaa tóó. Kwo, Mbwaa chono daa tóó, mgî k:oo p:ââ y:i wunê tóó ó! Kwo, Mbwááni n:ii ghê a t:a, yi mbwááni ló y:i anyinê vy:oo? ¹² Kwo, Nmî kn:ââ Njakóp, u dpodo pyu knî yi k:ii ala mbwááni u mgî y:oo a tpênê ngópu. Kwo, Mbwááni n:ii u mênê a pyw:ee ngópu, yi mbwááni chóó ndââ, tp:oo knî y:oo mye ndaa ngópu, u tpile tp:oo knî y:oo mye ndaa ngópu. Kwo, Ala kópu mumdoó a ka chi vyi, Mî ndîfî, Njakóp u pi tédê? ¹³ Yesu ngê kwo, Ala mbwaanté mbwaa ala. Kwo, N:ii ngê wa nda, mââ m:ii amaa mbwaambwaa. ¹⁴ Kwo, N:ii ka mbwááni n:ii aní y:oo, wa nda, yi pini mēdaadî mbwaambwaa. Kwo, Yi mbwááni yi pini u gha vy:o ada a kmîmî, yi pini u nuw:o kamî ngê u ngwo wa pyódu, ghê kamî u ngwo wa a pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu.^b ¹⁵ Yi pyópu ngê kwo, Mââwe. Kwo, Yi mbwááni knî a ka ngma a ki, daap:aa mbwaambwaa, ala mbwááni mēdaapînen:aa vy:oo.

¹⁶ Yesu ngê kwo, Chi lēpî, moo a pwiyé we. ¹⁷ Yi pyópu ngê kwo, A moo daa tóó. Yesu ngê kwo, Ndê kópu, moo daa tóó. ¹⁸ Kwo, Pi limi yi p:uu nyi yéé wo, ala ngwo n:ii k:ii dpo tóó mo, yini ngê módó a y:eñey:eñe ngi. Kwo, Ndê kópu a ka yichi vyi. ¹⁹ Yi pyópu ngê kwo, Ala kópu kíd:a w:ee, nyi Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê, mu kópu u díy:o a nuw:o kîchi m:uu. ²⁰ Kwo, Nmo Samédiya tpémi nmî kn:ââ knî y:oo kî mbwini mbêmê Chóó Lémi ka kpêê dnyimo yiyé, ngmênê nmyo Nju tpémi, nmyinê nmye Njedusalem mu ngmîdi Chóó Lémi ka u mo kpêê yiyé tédê. ²¹⁻²² Yesu ngê kwo, Nmyo Samédiya tpémi nmyi lama daa tóó pini n:ii ka nmye kpêê yiyé té, ngmênê nmo Nju tpémi, n:ii ka nmo kpêê yiyé té, nmî lama ka tóó, mu kópu u díy:o nmo Nju tpémi u ngmîdi ngmê u yoo, nmî vy:o Chóó Lémi ngê pi ngma a ngmîdi ngê, daa yoo ngmîdi yi Mbwámê ngê vyîlo ayi pyódu. Kwo, A ch:am. Kwo, Ala kópu ka chi kélîmî. Kwo, Mu dini ghi ngê pi knî y:oo kî mbwini mbêmê kpêê daamo wa yé ngmê, Njedusalem kpêê myedaamuwa yé ngmê. ²³ Kwo, Mu dini ghi ngê dye ghi kamî ngmêwa d:ii, yi dini ghi kn:ââ wunê kîni chópu. Kwo, Yi dini ghi ngê yélini y:oo Chóó Lémi ndêndê ngê adnyi chââchââ, mēdaadnyi kpêê yiyé, yi yéli yi gha vy:o nmî Mî ka ntênê adnyi ngêpê. Kwo, Yinté ngêpê pyu yoo yi yi dmi nmî Mî ngê a kwo. ²⁴ Kwo, Chóó Lémi, Ghê Dmi ye tóó. Kwo, Yélini u kwo a ngêpê té, daa módó adnyi ngêpê, ngmênê Chóó

^z 4:9 Luukî 9:52-53 ^a 4:10 Njon 7:37-38; Tpyuu 21:6 ^b 4:14 Njon 6:35

Lémi u Ghê Dmi ngê choo a ngêêpî dé, ndêndê ngê u ngwo u kwo dny:oo ngêpê.^c

²⁵Yi pyópu ngê kwo, Kédisu nmo t:âât:ââ, pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê. Kwo, A lama ka tóó, yi pini dini ghi n:ii ngê wa t:aa, kópu yilí nmî nuwo yinê amî kwolo. ²⁶Yesu ngê kwo, Ala nê vyílo nga yiní danêmbum.

²⁷Yi dini ghi ngê nmo diyé dniye, nmî ngwéti dniye, noko nmomo, Kí lukwe? Nmomo, Yesu pyââ k:ii ka danêmbum mo. Nmî ngwéti dniye, mu kópu u díy:o pini n:ii kní y:oo Chóó Lémi u kópu p:uu yoo a ndiye kígha too, Nju tpémi y:oo yinté pini kní ye pyââ u k:ii danêmbum ye kwódu ngópu. K:omo tpile nmî ngwéti dniye, ngmêné yi pyópu ka dpîpî vvu, Lukwe ka nye vvuwo? Yesu ka myedpîpî vvu, Lukwe díy:o ye pyópu k:ii dpî danêmbum mo?

²⁸Wod:oo yi pyópu ngê u mbwaa pwódo y:i a kuwo ngê, yi p:aani mê diyé wo, p:aa tpémi ye yepê, Nga a pwiyé dmyeno. ²⁹Yepê, Pi ngmê ka tóó, nganyi m:uu yó. Yepê, Kópuni yilí nê d:uu too, chóó kêda w:ee té. Yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê ndoo apê wu vyílo. ³⁰Wod:oo yi p:aani a kuwo ngópu, Yesu ka a lee dniye.

³¹Yi pyópu u kuwó Yesu ka kwonmo, Nté pee ngmê ma ngi. ³²Yesu ngê nmopê, Ntini n:ii n:aa pîpî, nmyi lama daa tóó. ³³Noko nmî póó dniye, nmomo, Pi ngmê ngê nté pee u kwo ngmêda núw:o? ³⁴Yesu ngê nmopê, Ntini n:ii p:uu nmye aní danê, ala yi ntini. Nmopê, Pini n:ii ngê a dy:ââ noo, yi pini u pono n:aa vyápê, dpodoni a ka a kpo, yi dpodo n:aa chedêchedê. Nmopê, Yi kópu ye a nté njini.^d

³⁵Yesu ngê witi nt:ene u mgongo nmo ngmê kwólu, nmopê, Ala kópu nmye tpapê ngmê, Nté nt:u kêma wa kaalí, ngmêné ala kópu nmye n:aa tpapê, Yâpwo tédê n:ii u mênê nmo pyede, ngí m:uu yó, nt:u wunê kédê kaalí.^e ³⁶Nmopê, Ala nté mgîpî u dye ghi. Nmopê, Yâpwo tédê nté ntee nmo ny:ee ngê, ala p:aani pi yilí yinté a núw:o téme, yi nuw:o dmi kamî ngê u ngwo paa pyaa we, ghê kamî pèdê pyw:ee y:e, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. Nmopê, Nté woo kapî pyu, nté mgîpî pyu y:oo wo ngmidi ngê w:aa pèdê pyw:ee y:e. ³⁷Nmopê, Pi ngê witi dpî ntówo, dpî k:aa, nt:u dini ghi n:ii ngê dpî kaalí, pi kní y:oo dpî ghada ngmê. ³⁸Nmopê, Nté woo al:ii dpîp:e kaa ngópu, ngmêné al:ii nmye nté mgîpî té. Nmopê, Kn:aa yéli al:ii wunê yedoo dpodo, yi dpodo u nt:u nmye dè kaalí.

³⁹Samédiya Wee u kwo tpémi yi p:aani yélini doo kwo, Yesu ka kélímî mbê dniye, mu kópu u díy:o yi pyópu ngê yepê, Kópuni yilí nê d:uu too, chóó kêda w:ee té. ⁴⁰Yesu ka dini ghi n:ii ngê a lee dniye, kwo, U ntââ nmî p:o anyinê lê, nmî vy:o anyin:aa kwo. Wod:oo yi p:aani nmî lee dniye, wo miyó y:i nm:uu chedê ngê. ⁴¹⁻⁴²Samédiya pi mê yilí y:oo Yesu

^c 4:24 Lóma 12:1; Pilipay 3:3 ^d 4:34 Njon 6:38; 17:4 ^e 4:35 Luukí 10:2

u kópu ny:ee tumo, u ngwo u kwo kêlîmî mbê dniye, yi pyópu ka kwo, Daa ngópu dyuu mu ngmîdi u l:êê díy:o kî pini ka dpî kêlîmî mbê dmi, ngmêê kópuni nmo dê vyi té, yi kópu knî yi l:êê díy:o u kwo dpî kêlîmî mbê dmi. Kwo, Nmî lama dê yââ, Kî ndêndê ngê dyámê mbêêê tpémi yintómu nmî Mbwámê.

Yesu ngê mâawe ndîi tp:oo u ngwo pyi ngê

⁴³⁻⁴⁴Wo miyó Samédiya Wee u kwo nmee ya, womumo Nkálili nmî lee dniye, mu kópu u díy:o Yesu u nuw:o alanté doo ya, Pini n:ii ngê Chóó Lémi u komo a kapî ngê, chóó u p:aa tpémi y:oo d:uudpî chàpu ngmê. ⁴⁵Ngmêê Nkálili dini ghi n:ii ngê nmî taa dniye, yi yéli y:oo Yesu mb:aamb:aa ngê chàpu ngópu, mu kópu u díy:o kópu ndîi yilî n:ii Njedusalem naa têdê mwiyé mî d:uu too, yi yéli yi ngópu yi kópu yilî mî d:uu too.

⁴⁶Nkálili Wee u kwo nmee paa, Kéna nm:uu taa dniye, p:aani n:ii Yesu ngê mbwaa wain ngê mwiyé kwéli a tpólu. Mâawe ndîi ngmê, Kîpêêniyêê doo a ya, tp:oo doo a mbii.^f ⁴⁷Dini ghi n:ii ngê u lama yaa wo, apê, Yesu ngê Njuda Wee ka a kuwo ngê, Nkálili Wee u kwo ka tóó, wod:oo nmo a loo, Yesu ka kwo, A tp:ee kîyedê mbii, Kîpêêniyêê, daa kêmakêma ka pwpow, kwo, u ntââ wany:uu pyi. ⁴⁸Yesu ngê kwo, Mbwudu nmyi ngópu daangmanî chaa knomomê, ye a ka daanmya a kêlîmî.^g ⁴⁹Yi pini ngê Yesu ka kwo, A lémi, mwiyé a ngmêê nédi, a tp:ee wa a pw:onu. ⁵⁰Yesu ngê kwo, Mo mê dini, ñm:ee kêdê pyiyé. Yi pini Yesu u kópu ka kêlîmî mbê wo, wod:oo mê diyé wo. ⁵¹U dpodo pyu knî y:oo maadí a pyódu ngópu, mdoo u kwo y:oo a ñuw:o ngópu, kwo, Ñm:ee kêda pyiyé. ⁵²Yi pini ye póó wo, yepê, Ló dini ghi ngê dê pyiyé? Kwo, Ma, kâádî mââ kêlî u kuwó dini ghi ngê pyiyé. ⁵³Yi pini ngê mî nuw:o kwólu, apê, Yesu ngê a ka pê, Ñm:ee kêda pyiyé, apê, wu vyílo yi dini ghi. Yi kópu u l:êê díy:o u yoo knî yi k:ii Yesu ka kêlîmî mbê dniye.

⁵⁴Mwiyé mwiyé Yesu u k:ii Njuda Wee nmo kuwo ngê, Nkálili Wee u kwo nmî lee dniye, Kéna Yesu ngê mbwaa wain ngê a tpólu, u ngwo u kwo nmî kêlîmî mbê dniye. Myombó Njuda Wee mono kuwo ngê, Nkálili Wee u kwo nmî lee dniye, Kéna nmee ya, mâawe ndîi tp:oo Yesu ngê u ngwo pyi ngê, yi mâawe u yoo knî yi k:ii u ngwo u kwo kêlîmî mbê dniye.^h

Mbwaa lêê u nkîgh:ê Njedusalem Yesu ngê pi ngmê u ngwo pyi ngê

5 ¹Njedusalem naa ndîi ngma a pwaa wo, Yesu u k:ii yi nááli têdê nm:uu taa dniye. ²Njedusalem u chêêpî mbwa u keñe knî yi vy:o, ngmê u pi, sipi knî yi koko têdê. Yi keñe u nkîgh:ê mbwaa lêê ngma a kwo, u pi

^f 4:46 Njon 2:1-11 ^g 4:48 Njon 2:18; 1 Kódin 1:22 ^h 4:54 Njon 2:11,23

Mbetísaida. Yi mbwááni lêê u nkîgh:ê chêêpî ngomo tp:oo limi doo kwo. ³Yi ngomo knî yi k:oo pwoopwokopwe yilî dpîmo kwo, ngwolo kopwe dé, yu kwolo ngmê dé, kpâlî kpêê dé. ⁴Yi pêpê dnyimo ya, Chóó Lémi u enjel dnyimo t:âât:ââ, mu kópu u díy:o dye ghi knî ngmê ngê yi enjel ngê yi mbwááni lêê dpîmo ghêdê kígha. Yi dini ghi ngê yi mbwááni lêê u kwo pini n:i mwiyé dpîmo wupwo, yed:oo dpîmo pyiyépyiyé. ⁵Pi ngmê yi doo ya, m:ââ pyoloy:a mē wááli u knēyómu doo ya. ⁶Yesu ngê yi pini yi módu, a w:ee ngê, apê, Kî pini dye ghi daadî kî kópu u ngwo u ngwo a pyodo, wod:oo u kwo póo wo, kwo, Pyiyépyiyé u yi nga a kwo? ⁷Yi pini ngê kwo, A lémi. Kwo, A ngêêpî pyu daa tóó. Kwo, Mbwaa dini ghi n:i ngê a ghêdê yédi, a ngêêpî pyu wodoo ya, mbwaa lêê u kwo yinê pî kmênê noo, u ngwo p:aa pyiyé wo. Kwo, Mbwaa dini ghi n:i ngê a ghêdê yédi, pi knî y:oo dpo kuwo nê, nmî vy:o pini ngmê n:i kî mbwááni lêê u kwo mwiyé dpî ghîî, u ngwo dpî pyiyé. ⁸Yesu ngê yi pini ka kwo, Gh:êêdé. Kwo, Ngmîtédmî a ngini, a kmongo ngi, yed:oo chi paa. ⁹Yi pini até yi pyiyé wo, u ngmîtédmî a ngêêdî, wod:oo kada a y:ângo.

¹⁰Wéni n:i ngê yi kópu pyodo, yi wéni líme wo, wod:oo pini n:i Yesu ngê pyi ngê, Nju tpémi yi kada pini knî y:oo dini ghi n:i ngê m:uu ngópu, yi pini ka póo dniye, kwo, Nmî líme wo ngê lukwe díy:o nye dpodo? Kwo, Ngmîtédmî lukwe díy:o nye dnyinêdnyinê? Kwo, Apuu! Kwo, Nmî dêêpî kópu dyuu chuu châpu ngê. ⁱ ¹¹Yi pini ngê yepê, Pini n:i ngê dê pyi nê, yi pini ngê a ka dê, Ngmîtédmî a ngini, a kmongo ngi, yed:oo chi paa. ¹²U kwo póo dniye, kwo, Pini n:i ngê yi kópu nga dê vyi, u pi n:uu? ¹³Ngmênê yi pini u lama dêpwo ya, Yesu daa myââ, u chii myedêpwo kwo. Yi kêlî ghê pi dêpwo ghêdê, pi ngê Yesu daa módu.

¹⁴Yesu ngê pini n:i pyi ngê, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo mîmî módu, kwo, Kî pini. Kwo, Chi pyiyé. Kwo, Dono kópu n:aaungê d:uu. Kwo, Dono u maa p:uu am:i ghê knomomê, dono ndîi u ngwo m:uu anyinê pyw:oo. ^j ¹⁵Wod:oo yi pini Nju tpémi yi kada pini knî ye loo, yepê, Pini n:i ngê dê pyi nê, u pi Yesu, Nasalet pi. ¹⁶Yi kópu kn:ââ ngê pyodo. Yesu líme wo ngê dpîmo pi pyipyi, wod:oo Nju tpémi yi kada pini yoo p:uu u nkwo dnyimo d:uu, u dí mîmî vya ngópu. ¹⁷Yesu ngê yepê, Líme wo ngê M:aa daa líme yédi. Yepê, M:aa dye ghi yintómu ntee a dpodo, yinté myinê dpodo. ¹⁸Nju tpémi yi kada pini knî ye yi kópu ndîi kópu ngê pyodo, Yesu u vye u díy:o u ngwo a châpwo ngópu. Noko yepê, Ala dono kópu a d:uud:uu, líme wo u dêêpî kópu dyuu daa cháâcháâ, ngmênê ala ngwo dono kópu ndîi ngmêkêdê d:uu, nmodê, Nê Chóó Lémi Tp:oo. Noko yepê, Nmî Mî u pi ntoo, chóo u pi yintoo ngê myeka pyépi. ^k

Chóó Lémi ngê dpodoni Yesu ka a kêma too yi danêmbum

¹⁹Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê. Yepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi Tp:oo, ngmênê a mo a kópu daangmanî d:uu. Yepê, M:aa p:uu

ⁱ 5:10 Jer 17:21; Luukî 13:14 ^j 5:14 Njon 8:11 ^k 5:18 Njon 10:30,33

kópuni n:aa mumu too, yi kópu yinî d:uud:uu té. Yepê, M:aa ngê kópuni a d:uud:uu too, yi kópu vyîlo yinî d:uud:uu té. ²⁰Yepê, A nuu ghi M:aa nódo a tóó, kópuni chóó a d:uud:uu too, a ka wunê kêmakêma too. Yepê, Kópu ndî a ka amyedê kêma té, u nkwo anî d:uu té, ghê dmi nmyi mênê u ngwo wa ghipé. ²¹Yepê, Yélini pw:oo dniye, M:aa ngê ntee dpo pyidu té, yinté yélini anî ch:ii, yi yéli ye ghê kamî anî y:oo, yi nuw:o dmi am:aa ngmêê. ²²⁻²³Yepê, M:aa ngê chóó pi daawa kóté kwolo, ngmênê pi yilî yintómu yi kóté kîgha pyu ngê dê pyódu nê, mu kópu u díy:o pi yintómu knî y:oo M:aa ntee a cháachâa ngmê, yinté myedny:oo cháachâa nê. Yepê, Pini n:ii ngê daadî cháachâa nê, M:aa myedaadî cháachâa, n:ii ngê a dy:ââ noo.^l

²⁴Yepê, Ala ndê kópu nmye yinî tpaê, N:ii ngê a dnye adî nyêm, M:aa ka amyedê kélímî, yi pini u nuw:o kamî ngê wunê dê pyódu, ghê kamî wunê da pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. Yepê, Yi pini daanî kóté kwolo, myedaanî kpada. Yepê, Yi pini pwopwo u yoo vy:o wunê da pwii, ghê kamî u mênê wunê dê yââ.^m ²⁵Yepê, Ala ndê kópu nmye yinî tpaê, Kópu kamî u dye ghi ngmêkîyedê pwiyé knî. Yepê, N:ii knî y:oo ghê kamî doongê pyw:ee ngópu, a dnye yi ngwo wa ny:ee ngmê, ghê kamî u ngwo ye wa t:aa. Yepê, Yi yéli y:oo wa mya nê, awo, Wu Chóó Lémi Tp:oo nmo yedê mbwólu. Yepê, Ala kópu nmye yinî tpaê, Yi dini ghi mye ala.ⁿ ²⁶Yepê, M:aa Ghê Kamî u Kn:ââ ngê ntee a tóó, yinté Ghê Kamî u Kn:ââ ngê mye pyódu noo. ²⁷Yepê, Pi yintómu yi kóté kîgha pyu ngê mye pyódu noo, mu kópu u díy:o nê u Pi Ndêndê. ²⁸⁻²⁹Yepê, Ghê dmi nmyi mênê lukwe díy:o dê ghipé. Yepê, Dye ghi ngmêkîyedê pwiyé knî, dini ghi n:ii ngê kpêênî yéli y:oo a dnye wa ny:ee ngmê, u ngwo wa a pii dmi. Yepê, Yélini y:oo mb:aamb:aa dnyimo d:uud:uu, yi yéli y:oo ghê kamî wa a pyw:ee ngmê, yélini y:oo dono dnyimo d:uud:uu, yi kpadakpada tédê wa lee dmi. ³⁰Yepê, Doo u ntââ a chóó a kópu daangmanî d:uu. Yepê, Yoo ndêndê ngê anî kóté kwolo, mu kópu u díy:o daa a chóó a pono n:aa vyápê, ngmênê pini n:ii ngê a dy:ââ noo, yi pini u pono n:aa vyápê.

Kópuni dê y:oo Yesu a kêma ngópu

³¹Yesu ngê yepê, Ala kópu a ka anmyi vyi knomomê, a ka nye, Kópuni nmo chi vyi, mo nmo chi vyi, ngópu dyuu ndê kópu ngê lónté nmo anyi pyódu. ³²Yepê, Pi ngma tóó, n:ii a p:uu a danê. Yepê, A lama ka tóó, kópuni a p:uu a tpaê, ndê kópu. ³³Yepê, Njon ka pi knî ngmênmyi dy:ââ ngópu, kópuni a p:uu ye vyi too, yi kópu ndê kópu dé. ³⁴Yepê, K:omo tpile pi u kópu a ka daa ndîi kópu, ngmênê yi kópu nmye kídî vyi, mu kópu u díy:o a ka pèdmyina a kélímî, u ngwo p:aa ngee nmyo. ³⁵Yepê,

^l 5:22-23 Pilipay 2:10-11 ^m 5:24 Njon 3:16-18 ⁿ 5:25 Epeso 2:5-6

Njon pywápê k:ii ntee tpile yedoo pîpî, u wu ngê nmyi mgîdí mwiyé mí chópu. ³⁶Yepê, A ka kêlímî kn:ââ miyó. Yepê, Kópuni Njon ngê a p:uu nmye a vuu, wu ngmê. Yepê, Myomoni, kópu ndîi n:aa d:uud:uu too. Yepê, Yini ndîi. Yepê, M:aa ngê yi dpodo yilí a ka a kpo, yi dpodo kní y:oo nmye yinê wunê kêmakêma noo.^o ³⁷Yepê, M:aa ngê ndêndê ngê a dy:ââ noo, ndê kópu yilí a p:uu yinê a tpaê. Yepê, U dnye dmy:oongê ny:ee ngópu, myedmy:oongê m:uu ngópu. ³⁸Yepê, K:omo tpile nmye yinê a dy:ââ noo, ngmênê a ka dp:ee kêlímî té. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o u kópu dyuu nmyi mênê daa kwo. ³⁹Yepê, M:aa u kópu dyuu puku yedê nmyinê kpââ ngópu, mu kópu u díy:o alanté nmye nuw:o nyédi, ghê kamí u ngwo anmo pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu.^p ⁴⁰Yepê, K:omo tpile yi kópu dyuu ngê wunê kêmakêma noo, ngmênê a wépi nmye pwapí ngmê, yi ghéni kamí dênmyinê pyw:êmí ngmê.

⁴¹Yepê, K:omo tpile anmyi chaa kîgha nê, ó daanmyi chaa kîgha nê, yi kópu a ka daa ndîi kópu. ⁴²Yepê, A lama ka tóó, Chóó Lémi u nuu ghi nmyi nódo daa tóó. ⁴³Yepê, K:omo tpile M:aa u pi ngê nê loo, ngmênê a wépi nmye pwapí ngmê. Yepê, Pini n:ii chóó u pi ngê dpo lê, u wépi dp:uuw:ee pwaa ngmê. ⁴⁴Yepê, U yi nmye a kwo, Pi kní y:oo dny:oo chaa kîgha nmo, ngmênê kópuni u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê choo a chaa kîgha nmyo, yinté kópu dmy:oongmê d:uu ngópu. Yepê, Pini n:ii yâpwo ndêndê ngê a tóó daanmyi chââchââ. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o a ka dp:ee kêlímî té. ⁴⁵Yepê, Nê kuu, M:aa ka a chóó daanî ndyíko nmyo, ngmênê Mósisi ngê yinê wa ndyíko nmyo, pini n:ii nmyinê nmye nmyi mbwámê. ⁴⁶Yepê, Mósisi u kópu dyuu ka ndêndê ngê w:ee kêlímî té, ye a ka myep:ee kêlímî té, mu kópu u díy:o a p:uu doo a d:êê.^q ⁴⁷Yepê, U kópu dyuu ka dp:ee kêlímî té, a ka myedp:ee kêlímî té.^r

Yesu ngê pi limo yono yono y:a u ngwo mbono ngê

Mátíyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Luukí 9:10-17

6 ¹U kuwó dini ghi ngê Yesu u k:ii Nkálili Kpéni Lêê nmí ngmópu. Yi kpéni lêê u pi mye Taipidiyas. ²Pi yilí tp:oo témi tap kní y:oo dnya a yâmuyâmu nmo, mu kópu u díy:o Yesu ngê mbwudu yi ngópu yilí dpîmo chap, pwopwokopwe dpîmo pyipyi dé. ³Yesu u k:ii mbu mbêmê nmí kee dniye, yi mbwódo nm:uu yaa dniye. ⁴Nju tpémi yi naa ndîi, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa, daa kêmakêma doo dyimêdyimê. ⁵Yesu ngê ngwolo dé yi kalé doo, apê, Yoo ndîi ngmêyedê pwiyé kní. Pilipi ka póó wo, kwo, Nté kní ló y:i ngmanmí pwila, kî yéli ndîi u ngwo wanmí mbono té? ⁶Pilipi doo a tókótókó, yi kópu u ngwo u kwo vuu. Yesu u lama doo ya, Kí yéli yi ngópu mbwudu ngmên:aa chap, u ngwo n:aa mbonombono té. ⁷Pilipi ngê kwo, Yoo ló mye ntoo. Kwo, Ndapí my:oo yono y:a doo u ntââ. Kwo, Nté pee tp:oo ye pîpî ngmê, awêde daawa

^o 5:36 Njon 14:11 ^p 5:39-40 Luukí 24:27,44 ^q 5:46 Dpodo 3:22 ^r 5:47 Luukí 16:31

pile dmi. ⁸⁻⁹Yesu p:uu ndiye pyu m:uu, Saimon Pita u mbwó Andru, yi pini ngê Yesu ka kwo, Tp:ee ngmê ala. Kwo, Mbîdédi tp:oo limi yi tpyé, te miyó. Kwo, Ngmênê daa yoo u ntââ. ¹⁰Yesu ngê nmopê, Ye vyi yó, Mbiye mbêmê yaa dniye. (Yi kêlî ghê mbiye dêpwo ghêdê.) Pi yilî yintómu mbwódo yaa dniye, yintómu limo yono yono y:a (5,000). ¹¹Yesu ngê yi mbîdédi limi knî a ngî too, pwaa too, Chóó Lémi yi l:êê díy:o kwuno ngê, mbîdédi n:êê kuu nmo a kpo, yi yéli ye nmî y:ângo, yoo u ngwo nmî mbono ngê. Yi kópu te miyó dê y:e mye d:uu ngê, pi yintómu dnye kmaapî, pile dniye, nté daa chedê ngópu. ¹²Dini ghi n:ii ngê yi ghê dmi a kee wo, Yesu ngê nmopê, Ntini n:ii kmono d:uu kê, mêtê wó yó, nté kmono pi daawa dyênê. ¹³Wod:oo yi ntini kmono nmo wó, péé y:a mêtê miyó nmî ntówo.

¹⁴Yélini y:oo yi ntini ma ngópu noko yepê, Yesu ngê mbwudu nmo ngmêdê chaa. Noko yepê, Chóó Lémi u komo kapî pyu n:ii nmo t:âât:ââ, kí vyîlo.^s ¹⁵Yesu ngê a w:ee ngê, apê, Kî yéli y:oo wunê ny:ee nê, lede knî yi kada pini ngê a pyépi nê. Yesu ngê u yi dêpwo kwo, Yinté kada pini ngê pyódu nêne, wod:oo kada a y:ângo, mbu mbêmê u mo mî kee wo.^f

Yesu kpé mbêmê u ngwo doo paa

Mátiyu 14:22-33; Mak 6:45-52

¹⁶⁻¹⁷Ntumokwodo dini ghi yi yó, Yesu p:uu yélini nmee ndiye, dinki k:oo nmî wo dniye, kada nmo y:ângo, Kîpêênnyêm nmee lêpî. Mgídî maa p:uu nmo a ghay wo, Yesu nmo dêpêngê loo. ¹⁸Yópu ndîi nmo ngma a pwaa wo, vyyuwó mbêmê kpaapî ghê wo. ¹⁹Daa kêmakêma Kîpêênnyêm nmee todotodo, Yesu ntii mbêmê paa tédê nmî módu, nmî nkíngê mbê dniye, noko nmomo, Lukwe nmî kêténi kíyedê pwiyé knî? ²⁰Yesu ngê nmopê, Namê nkíngê, ala nê. ²¹U yi nmo doo kwo, Yesu dinki k:oo nmî ché, ngmênê lyoko yi dini ghi ngê nmî kee dniye.

Pi knî y:oo Yesu u ngwo dnye nmy:uu

²²Womumo mw:aandiye, Yesu ngê yoo kwéli mbono too, yoo y:i nipi a wó, Yesu dnye t:âât:ââ, mu kópu u díy:o alanté dnye nuw:o, Yesu p:uu ndiye pyu knî yi k:ii ma dinki mu ngmîdi ngê a lee dmi, p:uu ndiye pyu yoo yi dinki ngê yi mo mêtê diyé dmi. Noko yepê, Yesu al:ii ló y:i a tóó? ²³⁻²⁴Dnye nmy:uu, ngmênê dêpê pyw:ee ngópu, noko yepê, Al:ii daa tóó, p:uu ndiye pyu yoo al:ii myedaa pyede. Dinki knî ngmê Taipidiyas a ndê dniye, nmî Lémi ngê Chóó Lémi kwéli kwuno ngê, yoo kwéli mye mbono ngê, y:i mî tee dniye. Yoo yi dinki knî yi k:oo wo dniye, Kîpêênnyêm u ngwo a lee dniye, Yesu dnyen:aa nmy:uu.

Yesu u kwo kélímî p:uu u ngwo ye doo mgongo

²⁵Pi knî y:oo Yesu dini ghi n:ii ngê Kîpêênnyêm a pyw:ee ngópu, kwo, Mââwe. Kwo, Al:ii anté nyi t:aa? ²⁶Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye

^s 6:14 Deut 18:15; Njon 5:46 ^t 6:15 Njon 18:36

ngmên:aa tpaê. Yepê, Anmye nmy:uu nê, mu kópu u dîy:o ma ntini n:ii nmye nê kê, yi ntini ngê nmyi pile dmi. Yepê, Yi ntini p:uu nmye nuw:o té, dpodoni nî dóó, yi kópu p:uu dp:ee nuw:o té. ²⁷Yepê, Ntini n:ii chedê ngê dpí pyódu, yi ntini p:uu namê dpodo, ngmênê ntini n:ii chedê ngê daawa pyódu, yi ntini p:uu dmyinê dpodo, ghê kamî u ngwo anmyinê pyw:ee ngmê, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. Yepê, Yi ntini Chóó Lémi u Pi Ndêndê ngê nmye yinê wa a kê, pini n:ii Chóó Lémi ngê a myââ, nmye myedê kêma ngê. ²⁸Yesu ka póó dniye, kwo, Ló dpodo ngmê Chóó Lémi u nuu u dpodo vyílo ay:uu dóó, ghê kamî u ngwo anmo pyw:oo? ²⁹Yesu ngê yepê, Chóó Lémi ngê ala dpodo u yi ye kwo, Pini n:ii nmye a dy:ââ ngê, u kwo dmyinê kêlímî. ³⁰Yesu ka kwo, Lóntoo mbwudu nmî ngópu ngmanyi chaa, u ngwo nga anmo kêlímî mbê dmi? Kwo, Ló kópu ngmanyi d:uu? ³¹Kwo, Nmî kn:ââ knî y:oo nko mênê mana yidnya a pípi. Kwo, Puku yedê alanté a tóó, Ntini n:ii mbóó p:uu doo a ndiyendiye, vyílo ye yedoo a yém.^u ³²Yesu ngê yepê, Ala ndê kópu nmye yinî tpaê, Ntini n:ii mbóó p:uu doo a ndiyendiye, daa Mósisi ngê vyílo nmye yedê kpo. Yepê, M:aa ngê nté njini nmye wunê kuwo. Yepê, Chóó Lémi ngê ntini n:ii nmye wunê kuwo, daa nté ntee ntini, ³³ngmênê pini n:ii mbóó p:uu a ndê wo, ghê kamî nmye yinê wunê kuwo, wu vyílo. ³⁴Yesu ka kwo, Mâawe. Kwo, Dye ghi yintómu yinté ntini nmo yicha a kuwo. ³⁵Yesu ngê yepê, Nê nmyi nté njini. Yepê, N:ii a yoo vy:o dpí ghê, yini daa dómudómu yédi. Yepê, N:ii a ka ada a kêlímî, yini myedaadî mbwaambwaa.^v

³⁶Yesu ngê yepê, Ala kópu wunê mu nmye nî vuy, K:omo tpile nmyi m:uu noo, ngmênê a ka dp:ee kêlímî té. ³⁷Yepê, M:aa ngê yélini a ka wunê kuwo, yi yéli yintómu a ka wa a lee dmi, yi wépi dmi daanî puwâ,^w ³⁸mu kópu u dîy:o daa a chóó a pono vyápê u l:êê dîy:o mbóó p:uu nê ndê wo, ngmênê pini n:ii ngê a dy:ââ noo, yi pini u pono vyápê u l:êê dîy:o nê loo. ³⁹Yepê, Yélini a ka a kpo, l:âmo daangmanî ngee, ngmênê kuwókuwó wéni ngê anê pyidu té. Yepê, Vyílo yi kópu u l:êê dîy:o nê loo.^x ⁴⁰Yepê, M:aa ngê ala kópu u yi ye kwo, Yélini y:oo a tp:ee wa m:uu ngmê, u kwo amyidnyi kêlímî, yi yéli yi nuw:o dmi kamî ngê pyaa we, ghê kamî a pyw:ee y:e, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. Yepê, Kuwókuwó wéni ngê yi yéli wanê pyidu té.

⁴¹Kópuni Yesu ngê Nju tpémi ye mwiyé vuy, yepê, Ntini n:ii mbóó p:uu a ndê wo, ala nê vyílo, yi kópu u l:êê dîy:o Nju tpémi u ngwo dnye nuu mbumu. ⁴²Noko yepê, Kí pini Njósép tp:oo, u pye mî nmî lama dé. Noko yepê, Ala kópu lukwe dîy:o dé vyi, Mbóó p:uu nê ndê wo. ⁴³Yesu ngê yepê, Noko namê nuu mbumu. ⁴⁴Yepê, Pi módó a yoo vy:o daangmêwa a ghê, ngmênê M:aa ngê a ka yinê wa a núw:o, yi pini a yoo vy:o u ngwo

^u 6:31 Ex 16:14-15 ^v 6:35 Njon 4:14 ^w 6:37 Njon 17:6-8 ^x 6:39 Njon 10:28-29; 17:12

wa ghê, kuwókuwó wéni ngê yi pini anê pyidu. ⁴⁵Yepê, Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê ngê ala kópu a d:êê ngê, apê, Pi yilí yintómu Chóó Lémi p:uu adnyi ndiye. Yepê, N:ii kní y:oo M:aa u dnye a nyêmi ngmê, p:uu a ndiye té, yi yéli a ka vyílo yiwunê lèpí. ⁴⁶Yepê, K:omo tpile u dnye a nyêmi ngmê, ngmênê daa mumu ngmê. Yepê, Nê mu ngmidi M:aa a mo n:uu módu, mu kópu u díy:o nipi nyipu a ya.

⁴⁷Yesu ngê yepê, Ala ndê kópu nmye yiní tpaê, N:ii a ka ada a kélímí, yi pini u nuw:o aní ngmêê, ghê kamí u ngwo wa a pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. ⁴⁸Yepê, Nê nmyi nté njini. ⁴⁹Yepê, K:omo tpile nmyi kn:ââ kní y:oo mana nko mênê dnya a pîpí, ngmênê mye pw:oo dniye. ⁵⁰Yepê, Nté njini n:ii mbóó p:uu a ndê wo, daa mana ntee ntini. Yepê, Pini n:ii ngê yi ntini ndêndê wa ma, daawa pw:onu. ⁵¹Yepê, Nê nmyi nté njini, mbóó p:uu nê ndê wo, ghê njini a mênê a tóó. Yepê, N:ii ngê ala ntini wa ma, u ghê chedê ngê daawa pyódu. Yepê, Ntini n:ii u kwo aní y:oo, a chóó a mbyuu u kwo ay:ii y:oo, mu kópu u díy:o dyámê mbêmê tpémi y:oo ghê kamí pèdê pyw:ee y:e.

⁵²Yesu u kópu dyuu u l:êê díy:o Nju tpémi noko kwopwepe mbê dniye, noko yepê, Kí pini ngê chóó u mbyuu pee lónté nmo wa a kê, wanmí ma? ⁵³Yesu ngê yepê, Ala ndê kópu nmye yiní tpaê, Chóó Lémi u Pi Ndêndê mbyuu daanmyi ma knomomê, u wêê myedaanmyi nda knomomê, ye ghê kamí nmyi mênê daawa yââ. ⁵⁴Yepê, N:ii ngê a mbyuu wa ma, a wêê amye nda, yini u mênê ghê kamí wa yââ, kuwókuwó wéni ngê anê pyidu. ⁵⁵Yepê, Nté ntee ntini u pîpí daa ndíi kópu, a mbyuu u pîpí yi ndíi kópu. Yepê, Mbwaa ntee mbwááni u ndaní daa ndíi kópu, a wêê u ndaní yi ndíi kópu. ⁵⁶Yepê, N:ii ngê a mbyuu wa ma, a wêê amye nda, yini k:ii ngmidi ngê anyi pyaa kní. ⁵⁷Yepê, M:aa, ghê u kn:ââ. Yepê, Yinê a dy:ââ noo. Yepê, M:aa u ghê a mênê ntee a tóó, pini n:ii ngê wa ma nê, a ghê u mênê yinté adí ya. ⁵⁸Yepê, Nté njinini mbóó p:uu a ndê wo, ala vyílo yi ntini. Yepê, Daa mana ntee ntini. Yepê, Nmyi kn:ââ kní y:oo w:amí mbêmê mana dnya a pîpí, myedê pw:oo dniye, ngmênê n:ii ngê ala ntini wa ma, yini daawa pw:onu, adí ya, chedê ngê daawa pyódu.

⁵⁹Yi kópu dyuu Yesu ngê u déêpí tédê ye vyu, dini ghi n:ii ngê Kípêênnyem ngêpê ngomo k:oo doo déêpí.

Yesu p:uu ndiye pyu yilí kní y:oo Yesu u ngwo a kuwo ngópu

⁶⁰Yesu p:uu ndiye pyu woni kní y:oo yi kópu dyuu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, noko yepê, Wu kópu dyuu u nyêmi nmo doo u ntââ. Nanê wa ny:ee té. ⁶¹Yesu ngê yi kópu chóó a w:ee ngê, apê, A p:uu ndiye pyu yoo ka nuu mbumu té. Yesu ngê yepê, Yi kópu dyuu u l:êê díy:o a wépi wanmyi pwaa ngmê? ⁶²Yepê, Mbóó p:uu kwéli nê ndê wo dini ghi n:ii ngê nmyi ngópu am:aa diyé, ye yi ngwo a ka anmyinê kélímí mbê dmi? ⁶³Yepê, Kópuni nmyi chóó wanmyi d:uu t:oo, doo u ntââ dé, ghê kamí u ngwo daanmyinê pyw:ee

ngmê, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi mu ngmidi u ntââ, ghê kamî nmye yiné wa a kê. Yepê, A kópu dyuu Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmê nmye dí vyi, ghê kamî u ngwo wanmyiné pyw:ee ngmê, ngmênê nmyi vy:o ngmê knî daa kêlímî té.^y ⁶⁴Yesu ngê yi kópu vyu, mu kópu u díy:o yélini u kwo dédnye kêlímî, yi yéli wunê mwiyé a m:uu too, pini n:i u kwódo ngê ghê wo, wunê myedê módu. ⁶⁵Yesu ngê yepê, Yi kópu u l:êê díy:o nmyenê, Pi ngmê a yoo vy:o módó daangmêwa ghê. M:aa ngê u ntââ ngê mwiyé wa a pyódu, a yoo vy:o u ngwo wa ghê.^z

⁶⁶Yi kópu dyuu u l:êê díy:o, yélini y:oo Yesu dnye yâmuyâmu, yi yéli yi vy:o pi yilí knî y:oo Yesu a kuwo ngópu, mēdēdnye yâmuyâmu. ⁶⁷Wod:oo nmo y:a mē miyó, Yesu ngê nmopê, U yi nmye a kwo, Amy:ee lee dmi? ⁶⁸Saimon Pita ngê kwo, A Lémi. Kwo, N:uu ka am:oo lee dmi? Kwo, Kópuni dyuu nye tpapê, yi kópu dyuu mbêmê ghê kamî anmo pyw:oo. ⁶⁹Kwo, Nga dp:o kêlímî mbê dmi. Kwo, Ala kópu nmî lama kêdê yââ, Nyi Chóó Lémi u ngmidi ngmê u pi.^a ⁷⁰Yesu ngê nmopê, K:omo tpile nmyi y:a mē miyó a chóó nê ngmidi nmyoo, ngmênê nmyi vy:o Setan u pénta ngma a kwo. ⁷¹Njudas p:uu nmo doo mbumu, pini n:i Saimon tp:oo, Kédiyót pi. K:omo tpile nmî y:a mē myomoni, ngmênê Yesu u lama doo ya, A kwódo ngê vyílo ayi ghê.

Yesu u mbwó knî y:oo kópuni Yesu ka vyi ngópu

7 ¹Yesu ngê Nkálili Wee ghêlî dēpê kuwo ngê, p:aani p:aani y:i doon:aa dpodo. U yi u ngwo dēpwo kwo, Njuda Wee u kwo nî lê, mu kópu u díy:o Nju tpémi yi kada pini knî y:oo u vye u yi y:e doo kwo.^b ²Nju tpémi yi nté ghada u naa daa kēmakēma doo dyimēdyimē, pi yintómu yi nááli tēdê Njedusalem dnye lēpî. ³Yesu u mbwó knî y:oo Yesu ka kwo, Ala p:aani a kuwo ngi, Njuda Wee u kwo chi lēpî, kópuni nye d:uud:uu té, m:uu ndiye pyu knî y:oo y:i nye m:uu tēne. ⁴Kwo, N:i ngê u yi adí kwo, Yoo yi lama nî yââ, yi pini mēdaa mbwolombwolo paa yédi. Kwo, Mumdo u yi kópu nye d:uud:uu té, ye pi knî yi ngópu dp:uu d:uu té, nyóochóó ye nyiné kēma ngi. ⁵(K:omo tpile u mbwó yoo, u kwo myedédnye kêlímî).^c ⁶Yesu ngê yepê, Dini ghi n:i n:aa t:âât:ââ, yi dini ghi doongê yó, ngmênê dye ghi yintómu nmyi dye ghi dé. ⁷Yepê, Doo u ntââ pi knî ye daanmyi diya dmi, ngmênê p:ee ye dí diy:a, mu kópu u díy:o yi kópu dono ye n:aa kwódukwódu too.^d ⁸Yepê, Yi nááli tēdê dmyiné lēpî, nê dînî lēpî, mu kópu u díy:o dini ghi n:i n:aa t:âât:ââ, yi dini ghi doongê dyimê wo. ⁹Yi kópu ye vyi too, Nkálili ghêlî dēpê kuwo ngê, y:i doo ya.

Yesu u k:i nté ghada u naa tēdê u ngwo nmî lee dniye

¹⁰Yesu u mbwó yoo nté ghada u naa tēdê dini ghi n:i ngê lee dniye, yi kuwó my:oo ghê dniye, Yesu u k:i naa tēdê my:oo lee dniye. Yi nááli

^y 6:63 ² Kódin 3:6 ^z 6:65 Njon 6:44 ^a 6:69 Mát 14:33; 16:16 ^b 7:1 Njon 5:18

^c 7:5 Mát 13:55; Dpodo 1:14 ^d 7:7 Njon 15:18

têdê daa pi lama nmî taa dniye, ngmênê tumutumu nmî taa dniye. ¹¹Nju tpémi y:oo yi nááli têtê Yesu dnye nmy:uu, noko yepê, Angênê yi pini? ¹²Kwayi ngê p:uu dnye danê. Ngmê knî y:oo apê, Pi mb:aa. Ngmê knî y:oo apê, Kêle. Apê, Pi yilî a dódó. ¹³Yesu p:uu tââ dêdnye danê, mu kópu u díy:o kada pini knî ye dnye nkîngê.^e

¹⁴Yi nááli u wo knî yi núknînúknî p:uu dnye ya, Yesu u k:i Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo nm:uu kee dniye, Yesu ngê dêêpî kn:ââ ye ngmê chópu. ¹⁵Nju tpémi yi mênê ghê dmi ghipé wo, noko yepê, Kî pini ndiye pyu ndîî p:uu dêpwo ndiye, ngmênê puku yedê kópu dyuu u lama mb:aamb:aa ngê a kwo. ¹⁶Yesu ngê yepê, Ala daa a chóó a kópu dyuu nmye yinî tpapê, ngmênê n:i ngê a dy:ââ noo, u kópu dyuu nmye yinî tpapê. ¹⁷Yepê, Pini n:i Chóó Lémi u pono a vyápê, yi pini ngê chóó wa a w:ee, awo, Nê ngê daa chóó u kópu dyuu ye tpapê, ngmênê Chóó Lémi u kópu dyuu ye tpapê. ¹⁸Yepê, Pini n:i ngê chóó u kópu dyuu a tpapê ngê, u yi u ngwo a kwo yédi, A chóó a pi nî knî. Yepê, Ngmênê pini n:i ngê a dy:ââ noo, u ya a nga a kwo, Yi pini u pi nî knî. Yepê, Dîní dódó nmyo, myedîní k:omodanê. ¹⁹Yepê, Ala kópu nmye ndîî kópu, Mósisi ngê Chóó Lémi u dêêpî kópu dyuu daa kn:aa yéli ye y:ângo, ngmênê nmo a kpo. Yepê, K:omo tpile Mósisi u dêêpî kópu dyuu nmyinê nmye ndîî kópu dyuu, ngmênê dp:ee chââchââ ngmê. Yepê, Lukwe díy:o a vyeê módó nmyi mênê a tóó? ²⁰Pi knî y:oo Yesu ka kwo, Chi ghéti. Kwo, Mýee u yi n:uu ngê a kwo? ²¹⁻²³Yesu ngê yepê, Lîme wo ngê nmyi ngópu pi ngmênî pyi ngê. Yepê, Lukwe díy:o nmyi nyepênyepê u kópu ngê pyodo? Yepê, Lîme wo ngê kîmy:ee dpodo nyédi. Yepê, Mósisi ngê ala kópu a d:êê ngê, apê, nmyi tp:ee mââ choo taataa, wo woloni ngê Chóó Lémi u l:i p:uu dmyinê t:emî. (Yi kópu kn:ââ daa Mósisi ngê yinê a chópu, ngmênê u kn:ââ knî y:oo y:oo a chaa ngópu.) Yepê, K:omo tpile tp:ee mââ u wo woloni lîme wo ngê dpî d:i, ngmênê yi wéni ngê Chóó Lémi u l:i yi tpémi u ghi ngmîdi p:uu mye t:emî ngópu, yi ghi mb:aamb:aa ngê u ngwo dpî pyódu. Yepê, Pini n:i lîme wo ngê nî pyi ngê, u nt:u ghi yintómu mb:aamb:aa ngê nî pyódu too. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o lukwe díy:o módó nmye nod:enod:e té.^f ²⁴Yepê, Too pee pw:ono kîdmyemê nuw:o, u mênê ntênê dmyinên:aa nuw:o.^g

Chóó Lémi u ngmîdi ngmê u pi p:uu u ngwo dnye danê

²⁵Njedusalem pi ngmê knî y:oo noko yepê, Nmî kada pini knî y:oo pini n:i u vyeê u yi a kwo, kî vyîlo, apií? ²⁶Noko yepê, Lukwe díy:o tumutumu daa m:i, nmî ngópu pi yintómu knî ye mêka danêmbum, ngmênê kada pini knî y:oo kópu u kwo myedaa tpapê ngmê. Noko yepê, Mumdoo nmî kada pini knî ye yinê ye pini n:i Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, kî vyîlo? ²⁷Noko yepê,

^e 7:13 Njon 12:42; 19:38 ^f 7:21-23 Lev 12:3 ^g 7:24 Njon 8:15

Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, kwéli wa a ndê nmî lama daa tóó, ngmênê kî pini kwéli a ndê wo, nmo yintómu nmî lama ka tóó.^h

²⁸ Yesu ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo dini ghi n:ii ngê yoo doo ndiye kîgha, dpodombiy:e ye mbwolo, yepê, Ye mumdoo nmyi lama n:aa tóó, kwéli nê ndê wo, yi ghi nmyi lama mye tóó? Yepê, Daa a chóó nê loo, ngmênê pini n:ii ngê a dy:ââ noo, yi pini pi ndêndê.ⁱ ²⁹ Yepê, Daa nmyi lama pini, ngmênê a lama pini, mu kópu u díy:o u kwo nê ndê wo, yiné a dy:ââ noo. ³⁰ Wod:oo pi knî y:oo u yi doo kwo, Yesu nmî mgîmî, ngmênê kêê u ngwo dêpê t:ee ngópu, mu kópu u díy:o u vye u dye ghi daangê yó.^j ³¹ Yi yéli yi vy:o pi yilí u kwo kélímî mbê wo, noko yepê, Kî pini ngê mbwudu yilí dê chaa, doo u ntââ pi ngê daawa t:ee kwolo. Noko yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, kî vyílo.^k

Yesu u mgîmîmgîmî ngê u ngwo dêê dniye

³² Pi knî y:oo Yesu p:uu kópuni kwayi ngê dnye tpaê dé, Pádisi knî y:oo yi kópu ny:ee tumo, wod:oo kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini knî yi k:ii kwodonkwodo a wó, Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo dy:ââ tumo, yepê, Yesu nyiné mgîmî yó, nmo a núw:o yó. ³³ Ghêlí daa mgîmî ngópu, Yesu ngê pi knî ye yepê, Daa ndíí la ghi tp:oo nmyi vy:o mwiyé mínê kwo, u kuwó dini ghi ngê n:ii ngê a dy:ââ noo, yi pini ka am:aa diyé. ³⁴ Yepê, Wanmyi nmy:uu nê, ngmênê daanmyiné pyw:ee nê, mu kópu u díy:o kwéli aní lê, doo u ntââ y:i daangmanmyiné nî. ³⁵ Nju tpémi y:oo noko yepê, Ló y:i wa lê, doo u ntââ u ngwo daanmo pyw:oo? Noko yepê, Lukwe, kn:aa dyámê pee mbêmê wa lê, Kídiki tpémi y:i adín:aa ndiye kîgha dé? ³⁶ Noko yepê, Ala kópu a tpaê, Anmyi nmy:uu nê, ngmênê daanmyiné pyw:ee nê. Kwéli aní lê, doo u ntââ y:i daangmanmyiné nî. Noko yepê, Yi kópu knî yi nt:u kópu lukwe?

Mbwaa yeedeyeede u dyimê pywuu

³⁷ Yi nááli tédê, wéni n:ii Nju tpémi ye ndíí ngê doo ya, yi wéni u kuwókuwó wéni. Yi wéni ngê Yesu ghêédí wo, pi knî ye dpodombiy:e mbwolo, yepê, Pini n:ii a mbwaambwaa, a ka myewunê kélímî, yi pini a pwiyé we, mbwaa knî ngmanyi nda ngê.^l ³⁸ Yepê, Puku yedé alanté a tóó, Mbu ngê mbwaa ntee dpí yeede té, yi pini ngê pi yilí mbwaa njini ngê yinté wa yeede té. ³⁹ Yesu Chóó Lémi u Ghê Dmi p:uu ye doo danê. Yélini yi k:ii u kwo nmee kélímî, Chóó Lémi ngê yi Ghéni Dmi ghêlí nmo dêpêngê kpo, mu kópu u díy:o Yesu ghêlí k:ii u Mí ka daangê diyé wo.^m

Yoo u ngwo chaa ngópu

⁴⁰ Yesu ngê kópuni vyu, pi knî y:oo yi kópu yi ny:ee ngópu, ngmê knî y:oo apê, Chóó Lémi u komo kapí pyu n:ii nmo t:âât:ââ, ndêndê ngê kî

^h 7:27 Njon 7:41-42 ⁱ 7:28-29 Mát 11:27 ^j 7:30 Njon 8:20; 13:1 ^k 7:31 Njon 2:23

^l 7:37-38 Njon 4:10,14 ^m 7:39 Njon 15:26; Dpodo 2:4

vyílo.ⁿ ⁴¹Ngmê knî y:oo apê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmidi ngê, kí vyílo. Ngmênê woni knî y:oo apê, Kêle. Apê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, daa Nkálili wa t:aa. ⁴²Apê, Puku yedê alanté a tóó, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmidi ngê, Petílem wa t:aa, Dépidi p:aani n:ii ta, mu kópu u díy:o Dépidi u tii nedê pini ngmê.^o ⁴³Wod:oo pi knî y:oo Yesu u l:êê díy:o yoo chaa ngópu.^p ⁴⁴Ngmê knî y:oo u yi doo kwo, Nmí mgîmí, ngmênê kêê p:uu daa yé ngópu.

**Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo kada
pini knî ye módó u ngwo diyé dniye**

⁴⁵Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo kada pini knî ye dini ghi n:ii ngê diyé dniye, kada pini knî y:oo yepê, Lukwe díy:o yi pini dmy:oo núw:o ngópu?^q ⁴⁶Ngomo t:âât:ââ pyu knî y:oo yepê, Yi pini u momu pini. Yepê, Ntee a mbumu, pi yinté daangma a mbumu.^r ⁴⁷Pádisi knî y:oo yepê, Aa, ye dê dóó nmyo. ⁴⁸Yepê, Kada pini u kwo daangmê kêlímí mbê wo, Pádisi u kwo myedaangmê kêlímí mbê wo.^s ⁴⁹Yepê, Yélini u kwo dê kêlímí mb:anê, dêêpí kópu dyuu yi lama dnyinté a kwo. Yepê, Chóó Lémi u maa dê kn:aadi ngmê, yinê amê kpada té. ⁵⁰Nikódimês Yesu ka wunê pini n:ii loo, yi pini yi yéli yi vy:o doo kwo, yepê, A léma.^t ⁵¹Yepê, Dêêpí kópu dyuu mbêmê nmo m:ii té, apii? Yepê, Doo u ntââ yi pini módó daanmí ndyíko. Yepê, U kópu dyuu mwiyé ny:ee koo, ló kópu ngma a d:uud:uu. ⁵²Nikódimês nkwiti ngópu, kwo, Lukwe díy:o yi Nkálili pi u pee cha ghê. Kwo, Lukwe, m:ii Nkálili pi? Kwo, Puku mêtê kp:aa té. Kwo, Chóó Lémi u komo kapí pyu Nkálili daangmêwa a ndê.

⁵³Pi yintómu p:o p:o lee dniye, ngmênê Yesu mbu Olipi mbêmê mí kee wo.

Yepeni u tumu mââ dpímo ya Yesu ka u ngwo núw:o ngópu

8 ¹⁻²Womumo mw:aandiye Yesu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo mêt diyé wo, mbwódo yaa wo. Pi knî y:oo a yina ngópu, wod:oo doo ndiye kígha dé. ³Dêêpí pyu yoo Pádisi knî yi k:ii pyââ ngma a núw:o ngópu. Yi pyópu u tumu mââ k:ii pi knî y:oo mgídí vy:o a pywálí dumo. Yi pyópu Yesu ka núw:o ngópu, pi knî yi ngíma kaa ngópu. ⁴Yesu ka kwo, Mâáwe. Kwo, Ala pyópu u tumu mââ k:ii pi knî y:oo da pywálí d:oo. ⁵Kwo, Mósisi ngê nmí dêêpí kópu dyuu alanté nmo a kpo, apê, Yinté kópu n:ii ngê choo d:uud:uu knomomê, yini chêêpí ngê dmyinê vyee, ghê dmyina a ng:êêní. Kwo, Yi kópu p:uu ló kópu nmo ngmanyi vyi?^u ⁶Yesu dnye dóódó, alanté dnye nuw:o, apê, Yesu ngê ala kópu nmo a tpapê, Kí pyópu vya

ⁿ 7:40 Deut 18:15; Dpodo 3:22 ^o 7:42 Micah 5:2; Mát 2:4-6 ^p 7:43 Njon 9:16

^q 7:45 Njon 7:32 ^r 7:46 Mak 1:22 ^s 7:48 Njon 12:42 ^t 7:50-51 Njon 3:1-2

^u 8:5 Lev 20:10; Deut 22:22-24

yó, ye Lóma tpémi ye u nkwo wanmí vyi, Yesu ngê u yi a kwo, Nmyi d:aa dmi nê kââdî. Ngmênê ala kópu wa vyi knomomê, Nangê vy:a, ye pi kní ye wanmí vyi, Yesu ngê Mósisi u dêêpí kópu dyuu daa cháâchââ. Yinté dnye nuw:o, ngmênê Yesu ngê kópu ye daa vvyu, k:ame ye ghê wo, wod:oo kóopyââ ngê têpê mbêmê doo d:êê. ⁷Yi dnye kwo, u kwo mudnye póó, Yesu ngê mbwó ye yedê pyidu ngê, yepê, N:ii ngê dono daangmê d:uu ngê, yini ngê mwiyémiwiyé chêêpí a ngí ngê, ala pyópu ngê d:ee ngê, u ngwo vya ngê. ⁸Wod:oo k:ame mē ghê wo, tēpē mbēmē mēdoo d:ēē. ⁹Yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, ngmēngmēté doo lēpí, vy:ee mwiyé lee dniye. Pi kní y:oo yí pyópu Yesu ka a kuwo ngópu. ¹⁰Yesu ngê mbwó mēdē pyidu ngê, yi pyópu ka kwo, Pi anyi dē pwiyé dmi? Kwo, N̄yíkondyíko pyu daangma a tóó? ¹¹Yi pyópu ngê kwo, Mâawe, pi daangma a tóó. Yesu ngê kwo, Myedaaní ndyíko ngi. Kwo, Chi lēpí, dono kidimongê d:uu.^v

Yesu chóó pywápê p:uu u ngwo ye doo danêmbum

¹²U kuwó dini ghi ngê Yesu pi kní ye modoo danêmbum, yepê, Ala nê, ala dyámê pē u pywápê. Yepê, N:ii ngê ada a yâmuyâmu nê, mgídí vy:o daadí paa, pywápê u wo adí paa. Yepê, Yi pywápê Ghê Kamí u Kn:ââ. ¹³Pádisi kní y:oo kwo, Ye kópu mo nmo chi vyi. Kwo, Ló pini m:uu ngê dē ngee ngi? Kwo, Doo u ntââ ye kópu ndê kópu ngê nmo daanyi pyódu. ¹⁴Yesu ngê yepê, K:omo tpile pi ngê daa ngêêpí nê, ngmênê ndê kópu nmye yiní tpaépê, mu kópu u díy:o kwéli nê ndê wo a lama ka tóó, kwéli am:aa diyé, a lama mye tóó. Yepê, Kwéli nê ndê wo nmyi lama daa tóó, kwéli am:aa diyé nmyi lama myedaa tóó. ¹⁵Yepê, Lukwe díy:o dyámê u l:êê ghi dmi mbêmê nmye kóté kígha nê. ¹⁶Yepê, Pi díníngmê kóté kígha. Yepê, Pi woní kóté kígha té, ndéndê ngê píní kóté kígha té, mu kópu u díy:o daa a mo n:aa tóó. Yepê, N:ii ngê a dy:ââ noo, u k:ii nye tóó mo. ¹⁷Yepê, Dêêpí kópu dyuu puku yedê alanté a kwo, Pi miyó dē y:oo kópu mu ngmídi ayi vyi ngmê, yi kópu ndê kópu. ¹⁸Yepê, Daa a mo a kópu yidí vyi, ngmênê n:ii ngê a dy:ââ noo, u kópu vyílo myeyidé vyi. Yepê, M:aa yi vyílo, myeyinê wunê kêmakêma noo. ¹⁹Pádisi kní y:oo kwo, Angênê mî? Yesu ngê yepê, Dmyongê mya noo, M:aa nmyi lama myedaa tóó. Yepê, W:ee mya noo, ye M:aa nmyi lama myepí tóó. ²⁰Yi kópu yilí Yesu ngê ye vyi too, dini ghi n:ii ngê doo ndiye kígha dé. Chóó Lémi u ngomo k:oo vyi too, pi kní y:oo Chóó Lémi ka ndapí kwéli dnyimo yém. Kada pini kní y:oo u yi y:e doo kwo, Yesu nmí mgímí, ngmênê daa mgímí ngópu, mu kópu u díy:o u vyee u dye ghi daangê yó.

Yesu u pwoopwo p:uu u ngwo ye doo mgongo

²¹Yesu ngê pi kní ye yepê, Dini ghi n:ii ngê aní lē, wanmyi nmy:uu nê, daanmyinê pyw:ee nê. Yepê, Chóó Lémi ngê nmyi dono u kuwó

^v 8:11 Njon 5:14

daawa kée té, yinté amy:ee pw:oo dmi. Yepê, Kwéli aní lê, doo u ntââ y:i daangmanmyi ní.^w ²²Nju tpémi y:oo noko yepê, Ala kópu ka tpapê, Kwéli waní lê, doo u ntââ y:i daangmanmyi ní. Noko yepê, Yi kópu u nt:u kópu lukwe, ndoo apê chóochóo wa vy:a? ²³Yesu ngê yepê, Nmyo dyámê mbêmê tpémi. Yepê, D:aa dyámê mbêmê pi, ngmênê nmyi pwo nê ndê wo. ²⁴Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o u ngwo nmye dí vyi, nmyed:ê, Chóo Lémi ngê nmyi dono u kuwó daawa kée té, yinté amy:ee pw:oo dmi. Yepê, A pi, A chók n:aa tóo. Yepê, Yi kópu ka daanmyi kélímí mbê dmi, ye Chók Lémi ngê nmyi dono u kuwó daawa kée té, yinté amy:ee pw:oo dmi. ²⁵Nju tpémi y:oo kwo, Nyi n:uu? Yesu ngê yepê, A pi dye ghi yintómu munmyenoo a tpapê, ngmênê a ka dp:ee kélímí té. ²⁶Yepê, Kópu yilí nmyi p:uu aní vyi, u ngwo aní ndyíko nmyo, ngmênê a chók a kópu dyuu nmye daaní vyi té. Yepê, Pini n:ii ngê a dy:ââ noo, k:omodanê pee tp:oo p:uu daa t:a. Yepê, Kópuni a ka a vyi too, yi kópu vyílo nmye yiní tpapê too.

²⁷Nmí Mí p:uu ye doo danê, ngmênê pini n:ii p:uu ye doo danê, yi pini dêpê w:ee ngópu. ²⁸Dêpê w:ee ngópu, wod:oo Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê Chók Lémi u Pi Ndêndê mudu y:i wanmyi km:êê ngmê, u ngwo anmyinê w:ee ngmê, a pi, A chók n:aa tóo. Yepê, Ala kópu amyenmyinê w:ee ngmê, A mo kópu daangmaní d:uu, M:aa ngê kópuni a ka a vyi too, vyílo nmye yiní tpapê té, kópu nmye daamoní vyi.^x ²⁹Yepê, N:ii ngê a dy:ââ noo a p:uu a t:a, a mo dêpê kuwo noo, mu kópu u díy:o dye ghi yintómu u nuu u kópu yiní d:uud:uu too.^y

³⁰Yélini y:oo yi kópu ny:ee tumo, yi yélini yi vy:o pi yilí Yesu ka kélímí mbê wo.

Módó dpodo pyu yoo yi danêmbum

³¹⁻³²Nju tpémi yi vy:o yélini Yesu ka kélímí mbê wo, Yesu ngê yepê, Dye ghi yintómu a ka anmya a ng:aa, ye ndêndê ngê a p:uu ndiye pyu ngê anmyi pyaa dmi, Pi Ndêndê nmyi lama wa yââ, dpodoni módó nmye dódó ngmê, yinêwa chedê. ³³Yesu ka kwo, Nmí kn:ââ mu ngmidi Epílaham, nmo u yoo. Kwo, Pi p:uu módó dênmee dpodo. Kwo, Lukwe díy:o módó dpodo u pi nmo chi vyi? ³⁴Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye yiní tpapê, pini n:ii ngê dono a d:uud:uu, yini Setan p:uu módó a dpodo, doo u ntââ u módó dpodo u wépi daawa puwâ.^z ³⁵⁻³⁶Yepê, Doo u ntââ yi módó dpodo u mênê daanmyi pwii dmi, ngmênê mâawe ndíê tp:oo u ntââ, yinêwa pw:ii nmyo.^a ³⁷Yepê, K:omo tpile nmyo Epílaham u yoo, ngmênê a vye u yi nmye a kwo, mu kópu u díy:o a kópu dyuu u wépi dmye pwaa ngmê. ³⁸Yepê, M:aa ngê kópuni a ka kêma too, yi kópu vyílo

^w 8:21-22 Njon 7:34-36 ^x 8:28 Njon 3:14; 5:19 ^y 8:29 Njon 16:32 ^z 8:34 Lóma 6:16; 2 Pita 2:19 ^a 8:35-36 Nkal 5:1

nmye yinî tpaḗ té, ngmênê kópuni nmyi mî ngê nmye a vyi too, vyílo vy:ee d:uud:uu t:oo.^b ³⁹Yesu ka kwo, Nmî mî Epílaham, nmo u yoo.

Yesu ngê u ngwo ye vyu, yepê, Nmyi mî Setan

Yesu ngê yepê, Nmyi too pee dmi Epílaham u tii íedê a pyede, ngmênê na a ka dp:ee u yoo vy:o yéli. Yepê, W:ee Epílaham u yoo ndêndê, ye kópuni doo d:uud:uu dé, yi kópu myep:ee d:uud:uu t:oo. ⁴⁰Yepê, Chóó Lémi ngê ndê kópu n:ii a ka vyi too, dye ghi yintómu yi ndê kópu vyílo nmye yinî tpaḗ too, ngmênê a vye nmyi mênê a tóó. Yepê, Epílaham ngê yinté kópu daangmê d:uu ngê. ⁴¹Yepê, Nmyi mî ngê kópuni a d:uud:uu too, yi kópu vyílo vy:ee d:uud:uu t:oo. Yesu ka kwo, Dp:oo maadî tp:ee dé. Kwo, Nmî Mî mu ngmidî, Chóó Lémi. ⁴²Yesu ngê yepê, Chóó Lémi ndêndê ngê wo nmyi mî, ye a nuu ghi nmyi nódo pê tóó, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê yinê a dy:ââ noo, al:ii u ngwo nê loo. Yepê, Daa a chóó nê loo, ngmênê yinê a dy:ââ noo.^c ⁴³Yepê, Kópuni nmye n:aa tpaḗ too, lukwe díy:o dênmyinê wopwe t:oo? Yepê, Mu kópu u díy:o a kópu dyuu u yi nmye daa kwo. ⁴⁴Yepê, Nmyi mî Setan, nmyo u yoo. Yepê, U kópu dyuu vyílo vy:ee yâmuyâmu ngmê. Yepê, Mwiyémwiyé dini ghi ngê pi vye pyu ngê doo a ya, k:omodanê pyu ndîi, ndê kópu pee tp:oo u mênê daa tóó. Yepê, Dini ghi n:ii ngê a k:omodanê yédi, chóó u nuu u kópu ye d:uud:uu too, mu kópu u díy:o k:omodanê pyu, mye k:omodanê u kn:ââ.^d ⁴⁵Yepê, Ndê kópu nmye yinî tpaḗ ngê, yi kópu u l:êê díy:o a ka dênmyinê kêlîmî nyédi. ⁴⁶Yepê, Nmyi vy:o n:uu ngê dono a p:uu ngmêdê m:uu? Yepê, A dono daa tóó. Yepê, A kópu yintómu ndê kópu dé, lukwe díy:o a ka dp:ee kêlîmî té?^e ⁴⁷Yepê, Yélini Chóó Lémi u yoo, Chóó Lémi u dnye a nyêmî ngmê. Yepê, W:ee Chóó Lémi u yoo, a dnye p:ee nyêmî ngmê.

Yesu pini dé Epílaham yi danêmbum

⁴⁸Nju tpémi y:oo Yesu ka kwo, Ala kópu ndêndê ngê m:uu nmî vyu, Nyi pi dódó pyu, my:ií ghéti.^f ⁴⁹Yesu ngê yepê, Kêle, d:aa ghéti. Yepê, M:aa u pi n:aa kmîmî, a pi nmyinê ghîpîghîpî ngmê. ⁵⁰Yepê, A chóó a pi daanî kmîmî. Yepê, Pi ngmêka tóó, n:ii ngê u yi a kwo, Nê u pi ndîi ngê pyaa we, yi pini ngê nmyi kópu dyuu yinêwa vya té. ⁵¹Yepê, Ndê kópu nmye yinî tpaḗ, N:ii ngê a kópu dyuu adî d:uud:uu, yini daawa pw:onu.^g ⁵²Nju tpémi y:oo kwo, Ala ngwo ntênê nmî lama kêdê yââ, Ndêndê ngê chi ghéti. Kwo, K:omo tpile Epílaham pwene, Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo mye pw:oo dniye, ngmênê ala kópu nmo chi vyi, N:ii ngê a kópu dyuu adî d:uud:uu, yini daawa pw:onu. Kwo, Chi ghéti. ⁵³Kwo, Nmî kn:ââ

^b 8:38 Njon 8:44 ^c 8:42 Njon 16:28 ^d 8:44 1 Njon 3:8; Gen 3:4 ^e 8:46 2 Kódin 5:21

^f 8:48 Njon 7:20 ^g 8:51 Njon 5:24

Epílaham pwene. Kwo, Lukwe díy:o Epílaham nye chéêlichéêlí. Kwo, Chóó Lémi u komo kapí pyu yoo kímye pw:oo dniye. Kwo, Mí nané dé kní? ⁵⁴Yesu ngé yepê, A chóó a chili woní dimi ngé, ye a pi k:omodané ngé pé koko. Yepê, N:ií ngé a chili ndéndé ngé a dimi ngé, yi pini M:aa, pini n:ií p:uu ala kópu nmye tpaépê ngmê, yi pini nmî yâpwo. ⁵⁵Yepê, Daa nmyi lama pini, ngmênê a lama pini. Yepê, Ala kópu nmye wudí vyí, Daa a lama pini, ye nmye pínê k:omodané, p:aa nmyo ntee pini. Yepê, Ngmênê a lama pini, u kwo n:aa ng:aa, u pono n:aa vyápê.^h ⁵⁶Yepê, Nmyi kn:ââ Epílaham u nuw:o mb:aamb:aa ngé a pyodo, mu kópu u díy:o a l:êê díy:o Chóó Lémi ngé wéni n:ií a ngmídi ngé, yi wéni u nuw:o k:oo doo a y:enê, u gha mb:aamb:aa ngé u ngwo a pyodo. ⁵⁷Nju tpémi y:oo kwo, Kidimé k:omodané. Kwo, Nyí tp:ee. Kwo, M:ââ daa limoy:a, Epílaham dipi módu. ⁵⁸Yesu ngé yepê, Ndê kópu nmye yinî tpaépê, Epílaham ghêlí daa ta, ngmênê a pi alanté doo a ya, A chóó n:aa tóó.ⁱ ⁵⁹Nju tpémi y:oo noko yepê, Lukwe díy:o kí pini ngé Chóó Lémi u pi u pyimo a t:emí. Noko yepê, Vya koo, wod:oo chéêpí kní ngma a ngí ngópu, daa kêmakêma Yesu ngé pí dy:ee tumo, ngmênê p:ee ye y:aa wo, Chóó Lémi u ngomo a kuwo ngé.^j

My:oo pini n:ií ta, u danêmbum

9 ¹Yélini yi k:ií Yesu p:uu nmee ndiye, Yesu u k:ií nipi nmee paa. Yi ngwo pi ngmênémí módu, my:oo doo ya, yinté a ta. ²Nmî vy:o pini ngmê Yesu ka póó wo, kwo, Mââwe. Kwo, Kí pini my:oo ka tóó, n:uu u dono u l:êê díy:o my:oo ta, chóó u dono u l:êê díy:o ó u pye mí yi dono u l:êê díy:o?^k ³Yesu ngé nmopê, Kí pini ngé dono daa d:uu ngé, u pye mí y:oo dono myedaa d:uu ngópu, ngmênê kí pini my:oo a ta, mu kópu u díy:o pi kní y:oo Chóó Lémi u wêdêwêdê p:uu paa m:uu y:e.^l ⁴⁻⁵Nmopê, Pini n:ií ngé a dy:ââ noo, doo u ntââ u dpodo u wépi daanmo puwâ, mu kópu u díy:o ala w:êêní nmo pyede. Nmopê, Nê, ala dyámê u wuu. Nmopê, Dini ghi n:ií ngé wa núw:o nê, yi ngwo mgídí wa a ghay, doo u ntââ dpodo daamunmyi dóó ngmê. ⁶Yi kópu nmo yi vyyu, wod:oo tpí kuwó têpê mbêmê pywé ngé, têpê u ngwo kn:êê kwólu, yi pini ngwolo dé u ngwo tpidi doo, yi pini ka kwo, Chi lèpí, Sailówam mbwááni lèê u kwo nyi kwidi. ⁷(Yi mbwááni lèê u pi nmînê nmo, Dyede u mbwaa.) Wod:oo yi pini loo, yi mbwááni lèê u kwo mí kpêê wo, yélí mí módu, u ngwo mède diyé wo.

⁸Yélini yi vy:o yi pini dpímo kwo, myenté yélini y:oo ndapí dmyinê tédê dnyimo mumu, yi pini u l:êê díy:o noko dnye póó, noko yepê, Pini n:ií dpímo ndapí dmyinê, kí vyílo, apii? ⁹Ngmê kní y:oo apê, Kí vyílo,

^h 8:55 Njon 7:28-29 ⁱ 8:58 Njon 1:1 ^j 8:59 Njon 10:31 ^k 9:2 Ex 20:5; Ezek 18:20; Luukí 13:2,4 ^l 9:3 Njon 11:4

woni knî y:oo apê, Kêle, daa vyîlo, ngmênê yi pini ntee pini. Yi pini ngê chóó yepê, Ala nê vyîlo. ¹⁰U kwo póó dniye, kwo, Ngwolo dê lukwe ngê dê pywálî dê? ¹¹Yepê, Pi ngmê u pi Yesu, yi pini ngê têpê dê kn:êê kwolo, a ngîma dê d:ii, a ka dê, Chi lèpî, Sailówam mbwááni lêê u kwo nyi kwidi. Wod:oo dî lê, dîn:aa kudu, yélf u ngwo dîn:aa m:uu. ¹²Kwo, Angênê yi pini? Yepê, Ndoó, a lama daa tóó.

Pini n:ii my:oo ta, Pádisi knî ye u ngwo núw:o ngópu

¹³Pini n:ii my:oo ta, Pádisi knî ye núw:o ngópu. ¹⁴Wéni n:ii ngê Yesu ngê têpê kn:êê kwólu, yi pini ngîma dyíngo, ngwolo dê u ngwo pyi doo, yi wéni líme wo. ¹⁵Pádisi yoo yi pini ka mye póó dniye, kwo, Ngwolo dê lónté nyi pywálî dê? Yi pini ngê yepê, Yesu ngê têpê kn:êê kwolo, a ngîma d:ii, nî lê, n:uu kudu, ala ngwo yélf m:aanî y:enê. ¹⁶Pádisi ngmê knî y:oo apê, Kî kópu pini n:ii ngê d:uu, daa Chóó Lémi ka a ndê wo, yi dpodo líme wo ngê dóó. Woni knî y:oo apê, Kêle. Apê, Chóó Lémi ngê nmo a dy:ââ ngê. Apê, N:ii ngê dono dpî d:uu, yi pini ngê yinté dpodo ndîf d:uudpî dóó. Yi nuw:o miyó ngê pyodo. ¹⁷Wod:oo yi pini ka mê póó dniye, kwo, Pini n:ii ngê ngwolo dê pywálî dê, nangê lónté pini? Yi pini ngê yepê, Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê. ¹⁸Kada pini yoo u kwo daa kélímî mbê dniye, apê, Kî pini nmo ka k:omodanê, apê, my:oo dêpwo a ya u ngwo daa ta. Wod:oo yi pini u pye mî ye pi knî ngmê dy:ââ ngópu, yepê, A pwiyé dniye. ¹⁹⁻²¹Yi taa knopwo, wod:oo ye póó dniye, yepê, Mumdoó kî dpî tp:ee?

Yepê, Nyââ, kî nyi tp:ee.

Yepê, Mumdoó my:oo doo ya, u ngwo a ta?

Yepê, Nyââ, my:oo doo ya, u ngwo a ta.

Yepê, Yélf lónté maa m:uu?

Yepê, Ndoó, yi kópu nyi lama daa tóó. Yepê, Pini n:ii ngê ngwolo dê pywálî dê nyi lama myedaa tóó. Yepê, Mââwe yila, nmyi chóó u kwo póó dmyeno.

²²Yi kópu vyi ngópu, mu kópu u dîy:o kada pini knî ye nkíngê mbê knopwo. Kada pini knî y:oo ala kópu wunê mwiyé a vyi ngópu, apê, N:ii ngê wa vyi, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, vyílo yi Yesu, yi pini dpî kée yó, u yoo kuwa dpî kaa yó. ²³Yi kópu u l:êê dîy:o yi pini u pye mî nkíngê mbê knopwo, kada pini knî ye yepê, Mââwe yila, nmyi chóó u kwo póó dmyeno.

²⁴Pini n:ii my:oo doo ya myombó kwo, Chóó Lémi ngê kp:aani, ndêndê ngê chi danê. Kwo, Nmî lama ka tóó, pini n:ii u pi nmo chi vyi, yi pini dono pyu. ²⁵Yi pini ngê yepê, A lama daa tóó, dono pyu ó daa dono pyu. Yepê, Kópu mu ngmídi a lama ka tóó, my:oo noo ya, ala ngwo yélf mênî y:enê. ²⁶U kwo póó dniye, kwo, Lukwe nga ngmê md:o? Kwo, Ngwolo dê lónté pywálî dê? ²⁷Yi pini ngê nkwiti too, yepê, Wunê nmye kídî vyi,

a ka dpîp:e ng:aa té. Yepê, Lukwe dîy:o yi kópu am:ii ny:ee ngmê? Yepê, U yi nmye a kwo, P:uu ndiye pyu ngê am:ii pyaa dmi? ²⁸U ngwo u kwo a tpêpwo dniye, kwo, Nyi yi pini p:uu ndiye pyu, nmo Mósisi p:uu ndiye pyu yoo. ²⁹Kwo, Nmî lama ka tóó Chóó Lémi Mósisi ka doo a danê, ngmênê yi pini kwéli a ndê wo nmî lama daa tóó. ³⁰Yi pini ngê yepê, Ye lónté kópu? Yepê, K:omo tpile a ngwolo dê kî pywálí dê, ngmênê kwéli a ndê wo, nmyi lama daa tóó. ³¹Yepê, Nmî lama ka tóó, Chóó Lémi dono pyu ka d:uudpî ng:aa mb:anê, ngmênê pini n:ii ngê Chóó Lémi a chââchââ ngê, u nuu u kópu ye d:uud:uu too, yi pini ka Chóó Lémi dpî ng:aa mb:anê. ³²Yepê, K:omo tpile my:oo nî ta, ngmênê yi pini ngê a ngwolo dê kî pywálí dê. Yepê, Yinté kópu pi doongmê nyongo, pi ngmê ngê doongmê d:uu ngê, kn:ââ Chóó Lémi ngê dyámê pê mwâ a l:âmo ngê, nkoo nmo. ³³Yepê, Yi pini Chóó Lémi ka wodêpê ndê wo, ye yi kópu ndîî daapî d:uu. ³⁴Yi pini ka kwo, Nyi pi dono tp:oo, dono vy:o nyi kaa wo. Kwo, Doo u ntââ daanyi ndiye kígha nmo. Wod:oo yi pini u yoo kuwa kaa ngópu.

³⁵Yesu ngê yi kópu dini ghi n:ii ngê nyongo, apê, Yi pini u yoo kuwa kédê kaa ngmê, wod:oo y:i a pyw:ângo, u kwo póó wo, kwo, Chóó Lémi u Pi Ndêndê ka nye kélímî? ³⁶Yi pini ngê Yesu ka kwo, Mââwe. Kwo, U pi a ka vyi ngi, u ngwo u kwo aní kélímî. ³⁷Yesu ngê kwo, Awêde chi m:uu. Kwo, Pini n:ii k:ii dpo danêmbum mo, nê vyílo. ³⁸Yi pini Yesu yu km:ee yu mbodo dê y:e ghê wo, Yesu ka kwo, A Lémi, nga nínê kélímî. ³⁹Yesu ngê kwo, Dyámê mbêmê nê loo, mu kópu u dîy:o nê, Yoo n:uu chámê. Nê, Yélini my:oo a pyede, yi ngwolo an:uu pywálí té, yéllí amê m:uu ngmê, nê, yélini yinê ye kópu mb:aamb:aa ngê wunê nuw:onuw:o too, yi nuw:o dmi anîmo mbuknwe, pi my:oo ntee pini ngê wa pyaa dmi. ⁴⁰Pádisi knî ngmê y:i myednye ya, Yesu ka kwo, Lukwe, ala kópu nye tpapê, My:oo nmyeno pyede? ⁴¹Yesu ngê yepê, Pini n:ii my:oo a tóó, maa dpî kn:aadi. Yepê, Ala kópu nmye tpapê ngópu, nmyimo, Tpile yintómu mb:aamb:aa ngê nmo y:enê té. Yepê, Lukwe dîy:o maa mb:aa nmyi kn:aadi ngópu. Yepê, Lukwe dîy:o nmyi chóó my:oo nmyi yaa dniye, maa mb:aa u ngwo nmyi kn:aadi ngópu. Yepê, Nmyi dono yilí chedê ngê daawa pyaa dmi. Yepê, Maa mb:aa u kópu dyuu wodpîp:e ny:ee ngópu, ye daap:ee kn:ââ dé, u ntââ nmyi dono chedê ngê pí pyaa dniye.

Sipi w:uu u mgongo danêmbum

10 ¹Yesu ngê Nju tpémi ye yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê. Yepê, Sipi w:uu mbwa k:oo dini ghi n:ii ngê a wee, n:ii ngê keñe ye d:uuwodê kpêmî, ngmênê mbwa mbêmê dpî lóó, ye yi pini kpáápi. ²Yepê, Pini n:ii ngê keñe dpî kpêmî, mbwa k:oo u ngwo dpî kee, yi pini sipi y:ey:ee pyu. ³Yepê, Mbwa y:enê pyu ngê keñe yi pini ka dpî kpêmî, k:oo u ngwo dpî kee, ye dpî mbwólu, yi pi dmi ngmêngmênté a tpapê too,

yi kada dpî ghê, nté nmy:uu u l:êê díy:o u ngwo dpî pwii dmi. ⁴Yepê, Dini ghi n:ii ngê dpo pwii dmi, yi kada dpî ghê, a yâmuyâmu ngópu, u dnye yi lama.^m ⁵Yepê, Kn:aa pini p:uu daawa kaa dmi, awêde u kwo wa mbêpê dmi, mu kópu u díy:o u dnye daa yi lama.

⁶Yi kópu dêpê w:ee ngópu, mu kópu u díy:o Yesu ye doo mgongo,ⁿ ⁷wod:oo Yesu ngê mgongo ye m:uu kwólu, yepê, Ala ndê kópu nmye yiní tpaépê. Yepê, Nê sipi knî yi keñe t:âmo ndêndê. ⁸Yepê, Yélini y:oo sipi w:uu a y:enê ngmê, kpáápi pââ ndî dé, ngmênê sipi knî y:oo yi dnye dmi daa nyêmi ngópu. ⁹Yepê, Nê keñe t:âmo ndêndê. Yepê, N:ii a pi ngê wa a kee, waní ngee, adî koko, amaa pyuwópyuwó, u nté adín:aa a pyw:êmi.^o ¹⁰Yepê, Kpáápi u nuw:o mu ngmidi, u yi u ngwo a kwo, Sipi w:uu nî t:âmo té, my:aa vya té. Yepê, Ala kópu u l:êê díy:o nê loo, nê, Yi nuw:o dmi n:uu ngmêê, ghê kamí ye n:uu y:oo, yi ya mb:aamb:aa ngê u ngwo paa pyaa we.

Sipi y:ee:y:ee pyu mb:aa u danêmbum

¹¹Yesu ngê yepê, Nê sipi y:ee:y:ee pyu mb:aa. Yepê, U ntâa a sipi knî yi l:êê díy:o wa vya nê, ye daanî mbêpê.^p ¹²Yepê, N:ii daa sipi w:uu chóó, n:ii ngê sipi ka vuyuo têdê ndapî a kmênêkmênê ngê, yi pini daa sipi y:ee:y:ee pyu mb:aa. Yepê, N:ii ndapî u l:êê díy:o a dpodo yédi, dini ghi n:ii ngê chii w:ââ w:uu dpo lê, ye sipi w:uu dpo kuwo, dpî mbêpê, dpo, W:ââ ngê wa kiye nê. Yepê, Wod:oo w:ââ knî y:oo sipi woni a vyee tumo, woni a ngm:ii kígha tumo. ¹³Yepê, Yi pini dpî mbêpê, mu kópu u díy:o daa yi sipi w:uu chóó, u kwo d:uudpî ch:anê dmi. ¹⁴⁻¹⁵Yepê, Nê sipi w:uu chóó. Yepê, M:aa u lama ntee n:aa tóó, sipi knî yi lama yinté myenî tóó. Yepê, M:aa A lama ntee a tóó, sipi w:uu a lama yinté mye kwo. Yepê, U ntâa sipi knî yi l:êê díy:o wa vya nê, ye daanî mbêpê.^q ¹⁶Yepê, Sipini knî kuwa a m:ii té, daa ala sipi w:uu vy:o sipi dé, ngmênê yi sipi mya a sipi dé, yintómu anê núw:o té, a dnye amyednyi nyê, ala sipi w:uu vy:o anê kaa té, sipi w:uu mu ngmidi ngê amî pyódu, yi kada pini mu ngmidi ngê yinê adî y:ee:y:ee dé.^r

¹⁷Yepê, A nuu ghi M:aa nódo a tóó, mu kópu u díy:o daanî kede, pwopwo u wépi daanê puwâ. Yepê, A ghê waní y:oo, myombó amênê dy:o.^s ¹⁸Yepê, A vyee ye waní kwódu knomomê, ye doo u ntâa daawa vya nê. Yepê, Ngmênê ye daanî kwódu, a chóó a nuw:o ngê a ghê waní y:oo. Yepê, M:aa u pi ngê a ghê waní y:oo, myombó amênê dy:o. Yepê, M:aa ngê a ka pê, Yi kópu dê dpî d:uu dé.^t

¹⁹Yi kópu knî yi l:êê díy:o Nju tpémi yi nuw:o dmi u mo u mo ngê mê pyaa dniye. ²⁰Woni knî y:oo wo yéli ye yepê, Kí pini nkono kmêna ngma

^m 10:4 Njon 10:27 ⁿ 10:6 Njon 16:25 ^o 10:9 Njon 14:6 ^p 10:11 Psalm 23:1; Njon 15:13; Tpyuu 7:17 ^q 10:14-15 1 Njon 3:16 ^r 10:16 Njon 11:52 ^s 10:17 Pilipay 2:8-9
^t 10:18 Njon 19:11

a kwo, u ngwo dê ghéti. Yepê, U kwo kîdmyemê ng:aa. ²¹ Wo yéli y:oo u nkwo yepê, Pini n:ii u kmêna a kwo yédi, yinté daa dané yédi. Yepê, Doo u ntâa kmêna ngê ngwolo kopwe d:uudpî pyi.

Nju tpémi y:oo Yesu u ngwo mb:ii ngópu

²² M:ââ yintómu yi k:oo tpii yópu yi dye ghi ngê, Nju tpémi y:oo naa ngma a kuwo ngópu, Chóó Lémi u ngomo u l:êê díy:o. ²³ Yesu u k:ii yi nááli tédê nmî lee dniye, Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo nmî kee dniye, ghini n:ii u pi Solomon u ngomo ghi, y:i nmee paa. ²⁴ Nju tpémi yi kada pini kní y:oo Yesu a yina ngópu, u kwo póó dniye, kwo, Dye ghi nmo mékidimê dówodówo. Kwo, T:ââ nmo dê diy:a. Kwo, Nmo namê k:omodanê. Kwo, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, n:ii nmo t:âât:ââ, ye nyi vyílo? ²⁵ Yesu ngê yepê, Wunê nmye moní vyu, ngmênê a ka dpíp:e kélímî mbê dniye. Yepê, M:aa u pi ngê kópuni yilí n:aa d:uud:uu ngê, yi kópu kní y:oo nmye yinê wodê kêma noo, ²⁶ ngmênê nmyi ngwolo dmi nmyi kuwo ngópu, yi kópu yilí dpíp:e m:uu ngópu, mu kópu u díy:o dp:ee a sipi w:uu vy:o yéli. ²⁷ Yepê, A sipi kní y:oo a dnye yi ng:aa, a lama ka pyede, wunê yâmuyâmu noo. ²⁸ Yepê, Ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu, ye n:aa yémî ngê, u l:êê díy:o daangmêwa dyênê. Yepê, Pi ngmê ngê a kélê myedaangmêwa a pwââ. ²⁹ Yepê, N:ii ngê u yi adí kwo, awo, Kwulo nê pwaa té, yepê, yi pini wa dîpî, mu kópu u díy:o u wêdêwêdê tédê. Yepê, M:aa ngê a ka yinê a kê too, u wêdêwêdê pââ ndîi, pi ngê kwulo daawa a pwaa té. ³⁰ Yepê, M:aa ntee, nê mye yinté. ³¹ Nju tpémi y:oo noko yepê, Lukwe díy:o kî pini ngê Chóó Lémi u d:aa wunê kââdíkáâdí. Noko yepê, Vya koo, wod:oo myombó chêêpî kní ngma a ngî ngópu, apê, Yesu ngê nmî dy:ee té. ³² Yesu ngê yepê, M:aa u pi ngê nmyi ngîma kópu mb:aa yilí nî d:uu ngê. Yepê, Lóni u l:êê díy:o a vye u yi nmye a kwo? ³³ Nju tpémi y:oo kwo, Daa kópu mb:aa ngmê u l:êê díy:o m:yye u yi nmo a kwo, ngmênê k:omo tpile nyi nmo ntee pini, ngmênê ala kópu nye tpaê, Chóó Lémi u pi ntoo, a pi yintoo ngê n:aa pyépi. ³⁴⁻³⁶ Yesu ngê yepê, Yélini y:oo Chóó Lémi u kópu wunê a ny:ee ngópu, Chóó Lémi ngê yepê, Nmyo nê ntee yéli. Yepê, Nmyi chóó nmyi puku yedê yi kópu a tóó, doo u ntâa u wépi daanmyi pwaa ngmê. Yepê, Chóó Lémi ngê dyámê mbêmê chóó yinê a dy:ââ noo, u ngwo nmye nî vyu, nmyenoo, Nê Chóó Lémi Tp:oo, yepê, doo u ntâa yi kópu u wépi myedaanmyi pwaa ngmê.^u ³⁷ Yepê, M:aa u dpodo wodîní dódó ngê, ye a ka daap:ee ng:aa té. ³⁸ Yepê, Ngmênê M:aa u dpodo dye ghi yintómu ndêndê ngê n:aa dódó ngê. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o, k:omo tpile a kópu dyuu daanmyi ny:ee ngmê, ngmênê kópuni n:aa d:uud:uu too, yi l:êê díy:o a ka dmyina a kélímî, mu kópu u díy:o ala kópu nmyi lama ndêndê ngê

^u 10:34-36 Psalm 82:6; Njon 5:17-20

píchoo ya, M:aa ntee a tóó, nê my:aa vyílo, yinté myiní tóó.^v ³⁹Yi kópu u l:êê díy:o myombó u yi y:e mêdoo kwo, Nmî mgîmî, ngmênê yi kêlê a pwii wo.

⁴⁰Yesu u k:ii Njedusalem nmo kuwo ngê, mbwaa ndîî Njódan nmî ngmópu, Njon Baptist ngê yoo mbwaa paa kwéli dpîmo kmênêkmênê dé, y:i nmeen:aa ya. ⁴¹Pi yilí nmo a loo, noko yepê, K:omo tpile Njon ngê mbwudu daangmê chópu, ngmênê kópuni yilí Yesu p:uu vvu, yintómu ndê kópu dé, k:omodanê kópu yi p:uu daa t:a. ⁴²Wod:oo pi yilí y:i Yesu ka kêlîmî mbê wo.

Lasadas u ngwo pwene

11 ¹⁻²Pi ngmê, u pi Lasadas, u tídê dê yi k:ii p:aa ngmê dnyimo ya, Petani. U tídê dê yi pi dê Mata mbwémi Méli. (Pyópuni ngê nmî Lémi yu p:uu mbwáani n:ii tuu mb:aa a pii ngê, chóó u mbodo gh:aa dmi ngê mê pyi ngê, yi pyópu vyílo yi Méli.)^w ³Yi pyópu dê yi tídê Lasadas mbila wo, wod:oo Yesu ka kópu dy:ââ ngópu, kwo, Myipe mb:aa kêdê mbil:a, y:ay:a dê pwiyé.^x ⁴Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê a nyongo, nmopê, Wu mbii daa pwopwo u mbii, ngmênê u nt:u kópu ala, Chóó Lémi u pi ndîî ngê paa pyaa we, Tp:oo u pi ndîî ngê u ngwo myepaa pyaa we.^y ⁵Yesu nódo Lasadas lémi knî yi nuu ghi dmi mb:aamb:aa ngê doo ya. ⁶K:omo tpile Lasadas u mbii u pi a nyongo, ngmênê ghêlî u kwo daa n:ee. Kwéli nmee ya, wo mê miyó y:i nmî chedê ngê. ⁷U kuwó dini ghi ngê nmopê, Njuda Wee u kwo mê diyé kmêle. ⁸Kwonmo, Máâwe. Kwonmo, Nju tpémi y:oo m:ii tuwo chêêpî ngê mupî vya nyoo, lukwe díy:o y:i mono diyédiyé té.^z ⁹Yesu ngê nmopê, Ghêlî daawa vya nê. Nmopê, Kââdî nmo doongê ghêpê wo. Nmopê, N:ii w:êênî a dpodo yédi, íedê d:uudpî kaalî, mu kópu u díy:o w:êênî a dpodo yédi, tpile yilí a y:enê ngê. ¹⁰Nmopê, Ngmênê kââdî dini ghi n:ii ngê dpî ghîî, n:ii ngê u dpodo d:uudpo kêlî, mgîdí vy:o a dpodo yédi, íedê u ngwo dpî kaalî, mu kópu u díy:o wo daa ya yédi. ¹¹Yi kópu nmo yi vvu, u kuwó dini ghi ngê nmopê, Nmî pyipe Lasadas kîyedê dpî, n:aa lèpî, u dpî nîmo ny:ââny:ââ.^a ¹²Kwonmo, Máâwe. Kwonmo, Wunê dpî knomomê, ye chóó mê pyiyépyiyé. ¹³Nmîné nmo u mbii machedê ngê wunê pyodopyodo, wunê dpî, ngmênê Yesu Lasadas u pwopwo p:uu nmo doo mgongo. ¹⁴Wod:oo Yesu ngê yimi nmopê, Lasadas kêdê pw:onu, ¹⁵ngmênê nmyi l:êê díy:o a gha mb:aamb:aa ngê dê pyódu. Nmopê, U kwo w:aa loo, ye kópu tédê yip:ee m:uu ngópu, d:ud:umbiy:e a ka daap:ee kêlîmî mbê dniye. Nmopê, U kwo lee kmêle, nmyi kêlîmî ndîî ngê paa pyaa we. ¹⁶Nmî vy:o pini ngmê Tomas, pini n:ii u mbwó k:ii nipi taa knopwo, yi

^v 10:38 Njon 14:10-11 ^w 11:1-2 Luukí 10:38-39; Njon 12:3 ^x 11:3 Njon 11:36

^y 11:4 Njon 9:3; 11:40 ^z 11:8 Njon 8:59; 10:31 ^a 11:11 Luukí 8:52

pini ngê nmopê, Nmî mâawe u k:i i nipi lee kmêle, u k:i i nipi paa pw:oo kmêle.^b

Yesu nmî pyidepyide u kn:ââ mye nmî ghê u kn:ââ

¹⁷Dini ghi n:i ngê Petani nmî taa dniye, nmopê, Lasadas paa tuwo kî kmênê ngópu. ¹⁸⁻¹⁹Nmopê, Pi yilí Njedusalem kêda ndê, Mata mbwémi Méli ye kêdê lee dmi, yi nuw:o dê ka l:âmol:âmo d:oo, yi tîdê u l:êê dîy:o. (Petani Njedusalem u nkîgh:ê a tóó, daa kuughê, 3 km.)

²⁰Dini ghi n:i ngê Mata ngê nyongo, apê, Yesu maa p:uu kîyedê pwiyé knî, wod:oo u mbwó Méli ngomo k:oo a kuwo ngê, maa p:uu mênê pyódu nmoo. ²¹Yesu ka kwo, A Lémi. Kwo, Al:i i wonyoo ya, a tîdê daapí pwene,^c ²²ngmênê a lama ka tóó Chóó Lémi ka kópuni nye dmyinê, yi kópu vyílo ye d:uud:uu. ²³Yesu ngê kwo, Níidê mêwunê pyidepyide. ²⁴Mata ngê kwo, A lama ka tóó, kuwókuwó wéni ngê Chóó Lémi ngê pi yintómu wa pyidu té. Kwo, A tîdê u ngwo amêdê pyidu.^d ²⁵Yesu ngê kwo, A chóó nê yoo yi pyidepyide u kn:ââ, mye yi ghê kamî u kn:ââ. Kwo, N:i i a ka ada a kélímí, k:omo tpile wa pw:onu, ghê amaa ya. ²⁶Kwo, N:i i u ghê a t:a dyámê mbêmê, a ka ada a kélímí, ghê kamí wa a pyw:oo, ghéni n:i i chedê ngê daawa pyódu. Kwo, Yi kópu ka nye kélímí? ²⁷Mata ngê kwo, A Lémi. Kwo, Yi kópu ka n:aa kélímí. Kwo, A lama ka tóó, Pini n:i i Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, n:i i nmo t:âât:ââ, nyi vyílo, Chóó Lémi Tp:oo.^e

Yesu ngê mbê u ngwo a puwâ

²⁸Mata ngê maa p:uu a kuwo nmoo, Petani mê diyé wo, u mbwó Méli ka tumu u kwo mbwolo, kwo, Mâawe kêda t:a, ka poopoo ngi. ²⁹Dini ghi n:i ngê Méli ngê nyongo, wod:oo ghêédí wo, Yesu u k:i i nmo a loo. ³⁰(Ghêlí k:i i p:o pi dêmí ta, Mata ngê maa p:uu kwéli a pyódu nmoo, y:i nmeé ya.) ³¹Dini ghi n:i ngê Méli límílimí ngê ghêédí wo, ngomo k:oo a pwii wo, Nju tpémini Méli u nuw:o l:âmol:âmo u l:êê dîy:o yi ngomo k:oo dneye kwo, mye ghêédí dniye, Méli mye ngmêê ngópu. Apê ngmênê, Kpê chedê dê lê, wumê mbê.

³²Dini ghi n:i ngê Méli ngê Yesu módu, u kwo a loo, yu km:ee dyimé wo, kwo, A Lémi. Kwo, Al:i i wonyoo ya, ye a tîdê daapí pwene. ³³Yesu ngê Méli yi módu, apê, Mu mbê. Apê, Kí yéli myeka mbê té. U gha dyênê wo, kwodo ng:oo dmi mye tpalê wo. ³⁴Yepê, Ló y:i nmyi kmênê ngópu? Kwo, Nmî Lémi. Kwo, Lee kmêle, nga anyi mwini. ³⁵Yesu ngê mbê u ngwo myedê puwâ.^f ³⁶Nju tpémi y:oo noko apê, U pyipe mb:aa. ³⁷Pi ngmê kní y:oo apê, Kí pini ngê ngwolo kopwe angénté pyi ngê, lukwe dîy:o Lasadas daa pyi ngê.^g

^b 11:16 Mak 14:31 ^c 11:21 Njon 11:32 ^d 11:24 Njon 5:29; 6:39-40

^e 11:27 Njon 6:68-69 ^f 11:35 Luukí 19:41 ^g 11:37 Njon 9:6-7

Yesu ngê Lasadas u ngwo mêtê pyidu ngê

³⁸Myombó Yesu u gha mêtê dyênê wo, wod:oo kpê chedê nmî lee dniye. Kpomo u mênê ntóó y:i mî kmênê ngópu, chêêpî ndîi u kpê komo t:âmo ngmê kaa ngópu. ³⁹Yesu ngê yepê, Chêêpî tpiyé wupu kalê yó. Mata ngê Yesu ka kwo, Tuu wunê yiyé. Kwo, Paa tuwo nmî kmênê ngê. ⁴⁰Yesu ngê kwo, Ala kópu nga dí vyi, A ka nye kêlímî, ye Chóó Lémi u wêdêwêdê ndîi awêde nye mumu. Kwo, Lukwe. Kwo, Yi kópu ka d:ee kêlímî? ⁴¹Wod:oo chêêpî a tpiyé wupu kalê ngópu. Yesu mbóó p:uu vyu wo, u Mí ka kwo, Mw:ââkó M:aa. Kwo, Kópuni nga d:a dmyinê, kîcha d:uu. ⁴²Kwo, A lama ka tóó, dye ghi yintómu a ka nyinê ng:aa, ngmênê ala yéli yi l:êê dîy:o yi kópu dí vyi, mu kópu u dîy:o ala kópu ka paa kêlímî mbê dniye, Pini n:i Chóó Lémi ngê a dy:ââ ngê, kî vyílo. ⁴³Yi kópu yi vyu, wod:oo dpodombiy:e mbwolo, apê, Lasadas, a pwii. ⁴⁴Wod:oo ntóó a ghêêdí wo, kpomo u mênê a pwii wo. Ntee kmênê ngópu, yinté mêtê pii wo, kóó yu yi p:uu kpídî pee n:i t:ee tumo, yinté p:uu dnye ya, kpídî pee n:i ngê mbodo a kmongo ngópu, yi kpídî pee mbêmê myedoo ya. Yesu ngê yepê, Kí pini p:uu kpídî pee a ngee tóó. Yepê, Paa wunê yém.

Yesu u vyee u dy:oo u ngwo a châpwo ngópu

Mátiyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Luukí 22:1-2

⁴⁵Nju tpémîni Méli ka lee dniye, u nuw:o l:âmol:âmo u l:êê dîy:o, yi yéli yi ngópu Yesu ngê Lasadas a pyidu ngê. ⁴⁶Pi yilí u kwo kêlímî mbê wo, ngmênê woni knî Njedusalem mêtê diyé dniye, Pádisi knî ye yi kópu u yuu ye mênê y:ee ngópu. ⁴⁷Wod:oo Pádisi yoo, kpêê yiyé pyu yoo, kada pini yintómu nipi a wó, noko yepê, Lukwe ngmanmî md:o, wu pini ngê kópu yilí ka d:uud:uu. ⁴⁸Noko yepê, Yi kópu adí d:uud:uu dé, pi yintómu u kwo wa kêlímî mb:anê, Lóma tpémî y:oo wa ny:ee ngmê, awo, Wu pini ngê u pi lukwe dîy:o mudu y:i a kmímî. Noko yepê, U kuwó dini ghi ngê lede yilí ala Njuda Wee u kwo wa a dy:ââ ngmê, wamî vya nmo, Chóó Lémi u ngomo wamye pwaa ngmê. ⁴⁹Pi ngmê yi vy:o doo kwo, u pi Kayapas, yi m:aani ngê kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê doo ya. Yi pini ngê yepê, Nuw:o nmyi mênê daa tóó. ⁵⁰Yepê, Ala kópu dmyongê w:ee ngópu. Yepê, Pi ngmîdi pi yintómu yi l:êê dîy:o paa pw:oo we, ye Lóma tpémî y:oo daawa a pw:oo nmo.^h ⁵¹Yi pini doo u lama doo mbumu, ngmênê ndê kópu yedoo tpapê. Yi m:aani ngê kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê doo ya, Chóó lémi u komo u ngwo kââ. ⁵²A tîdê mbwó yoo, nmî lama ka tóó, Yesu Nju tpémî yi l:êê dîy:o pwene, kn:aa yéli yi l:êê dîy:o mye pwene, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ yoo dyámê mbêmê dyámê mbêmê yélini a kwo, yoo ngmîdi ngê u ngwo paa pyaa we. Kayapas u

^h 11:50 Njon 18:14

lama yi kópu dêpwo ya, ngmênê yinté kópu ye yi vyu.ⁱ ⁵³Yi wéni ngê Nju tpémi yi kada pini knî y:oo Yesu u vyee u dy:oo a chápwo ngópu, ⁵⁴wod:oo Yesu tumutumumu doo paa, Njuda Wee nmo kuwo ngê, pi kwéli dêpwo paa, yi nmî lee dniye, p:aa ngmê u pi Epídayim yi nmeen:aa ya.^j

⁵⁵Nju tpémi yi naa ndîi, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa, daa kêmakêma doo dyimêdyimê, wod:oo pi yilî Njedusalem loo, daa dyámê ghi mu ngmidi tpémi y:i mî taa dniye. Yi nááli ghêlî daa kê ngópu, Njedusalem u ngwo lee dniye, Chóó Lémi ka tupwóni yi p:uu doo ya, u ngwo chedê ngópu. ⁵⁶Yesu dnye nmy:uu, Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo noko dnye póó, noko yipu, Naa tédê daawa t:aa, apii? ⁵⁷Yi kópu vyi ngópu, mu kópu u díy:o Pádisi yoo kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini knî yi k:ii, ala kópu pi knî ye mwiyé vyi ngópu, yepê, N:ii u lama Yesu choo ya, yi pini ngê nmo dpî vyi ngê, yed:oo nmo mgímîmgímî.

Tpileni tuu mb:aamb:aa Méli ngê Yesu u pwo u ngwo a pii ngê

Mátiyu 26:6-13; Mak 14:3-9

12 ¹Dini ghi n:ii ngê Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa ndîi nê wámê, Yesu u k:ii Petani nmî lee dniye, Lasadas kwéli doo a ya, pini n:ii Yesu ngê kpêênî a pyidu ngê.^k ²Yesu u l:êê díy:o nté pee ngmê l:âmo ngópu, Lasadas u k:ii nmee kmaapî. Mata ngê nté doo a teetee, nté kuu dmi nmî kême doo kapî dé.^l ³U mbwó Méli ngê mbwááni n:ii tuu mb:aa pód:a ngma a ánuwo, yi mbwááni u pywuu pââ ndîi, u pi naadî. A ngêédî, komo puwâ, Yesu mbêmê knî ngma a pii ngê, yu dê u ngwo mye ghêê doo, chóó u mbodo gh:aa dmi ngê yu dê u ngwo mê pyi doo. Yi tpile tuu mb:aa ngê ngomo kó a ngêédî. ⁴Nmî vy:o pini ngmê, Njudas Kédiyót pi, pini n:ii Yesu u kwódo ngê daa kêmakêma doo wowo, yi Njudas ngê nmopê, ⁵Kí pyópu ngê lukwe díy:o naadî dê dyênê. Nmopê, Nmo woda kê, ndapî ndîi pudu kmênê, yi ndapî pinté knî ye pudu y:oo.^m ⁶Yi kópu vyu, ngmênê daa pinté knî yi p:uu doo nuw:o, chóó p:uu doo nuw:o. Kpáápi ngê doo ya, nmî ndapî péé yinê dpîmo y:enê, ngmênê yinê mēdpîmo pîpî. ⁷Yesu ngê kwo, U kwo kidimê mbumu. Kwo, A pwopwo u l:êê díy:o wiye ngê. ⁸Nmopê, Dye ghi yintómu u ntââ pinté yoo anmyinê pyw:ee t:oo. Nmopê, Dini ghi n:ii ngê u yi nmye adî kwo, Nmî ngee té, nmopê, u ngwo dmyinê ngêêpî dé. Nmopê, Mu dini ghi ngê nmyi vy:o mēdaani kwo.

Lasadas u vyee u dy:oo u ngwo a chápwo ngópu

⁹Nju tpémi yilî y:oo yi ny:ee ngópu, apê, Yesu Petani ka tóó, wod:oo y:i lee dniye. Daa Yesu u mo u l:êê díy:o lee dniye, ngmênê u yi y:emyedoo kwo, Lasadas nm:uu m:uu, pini n:ii Yesu ngê kpêênî a pyidu ngê.

ⁱ 11:52 Njon 10:16; 17:21; 1 Njon 2:2 ^j 11:54 Njon 7:1 ^k 12:1 Njon 11:1,43

^l 12:2 Luukî 10:39 ^m 12:5 Mát 19:21

¹⁰Wod:oo kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini knî y:oo Lasadas u vyee u dy:oo myedê châpwo ngópu, ¹¹mu kópu u dîy:o Lasadas u l:êê dîy:o Nju pi yilí knî y:oo yi chóó yi kada pini dnya a kuwokuwo dé, Yesu ka dnye kêlímí.

Njedusalem u ngwo nmî vy:ungo

Mátiyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luukí 19:28-40

¹²Womumo pi yilí n:ii Njedusalem naa tédê ta, yi yéli y:oo yi ny:ee ngópu, apê, Yesu awêde al:ii a taataa. ¹³Wod:oo king ntee dnyimo cháâchââ, Yesu yinté mye châpu ngópu, dpumo nkoo dmi knî ngma a úuw:o ngópu, maa p:uu a pyódu nmoo, dnye kââ, kópu, Munmîkó Nmî Lémi. Kópu, Chóó Lémi ngê a ngee nyine. Kópu, U pi ngê nyinê loo. Kópu, Nmo Yisíléli tpémi, nyi nmî king, Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê choo a ngêêpî ngi.ⁿ ¹⁴Yesu ngê ndonki ngma a pyw:ângo, pyipwo yaa wo, Njedusalem u ngwo loo. Kópuni puku yedê a tóó, Yesu ngê vyílo yi ntiye ngê. Yi kópu ala.

¹⁵Njedusalem tpémi, namê nkîngê.

Nmyi king wunê pwiyé knî,
ndonki tp:oo pyipwo wunê tóó.^o

¹⁶K:omo tpile p:uu nmee ndiye, ngmênê yi ngwo pi dêpê w:ee ngê. Yesu dini ghi n:ii ngê pwene, mêdê pii wo, u Mî ka mê kee wo, u ngwo nmo w:ee ngê, kópuni Yesu p:uu ló dini a d:êê ngópu u ngwo nmî nuw:oo kwólu, noko nmîmo, Yesu ngê yi wéni ngê nmî d:uu ngê.^p

¹⁷⁻¹⁸Yi yéli ndîi y:oo Yesu châpu ngópu, mu kópu u dîy:o Lasadas u danêmbum mwiyé ny:ee ngópu. Yélini yi ngópu Yesu ngê Lasadas kpêêní a pyidu ngê, yi yéli y:oo pi yintómu knî ye mênê nté ngópu. ¹⁹Wod:oo Pádisi yoo y:oo noko yepê, Dmyinê w:ee ngmê, dpî dêê dmi. Noko yepê, Pi yintómu u pee kêdê ghê.^q

Yesu chóó u pwopwo p:uu u ngwo doo mgongo

²⁰Yélini Njedusalem naa tédê lee dniye, woni knî Kídiki tpémi. ²¹Pilipi ka lee dniye, pini n:ii Mbetísaida pi, p:aani n:ii Nkálili Wee u kwo a tóó. Kwo, Máâwe, u yi nmo a kwo, Yesu nmo mumu. ²²Yi kópu Pilipi ngê Andru ka mî vyu, yi tpódu nipi lee knopwo, Yesu ka u nkwo mî vyi ngópu. ²³Yesu ngê yepê, Wéni n:ii ngê Chóó Lémi u Pi Ndêndê u pi ndîi ngê wa pyódu, yi wéni daa kêmakêma a dyimêdyimê, ngmênê u pi tédê ngê mwiyé wunê pyodopyodo.^r ²⁴Mgongo ye ngmê kwólu, ye póó wo, yepê, Witi w:uu ngmanyinê ngî, kílí anyi tpyé, mb:aamb:aa ngê u kwo anyi vwuwo, lukwe, yilí ngê u ngwo wa pyódu? Yepê, Doo u ntââ. Yepê, Têpê mbêmê wanyi pw:ono, têpê u mênê wa kee, ye mu dini ghi

ⁿ 12:13 Psalm 118:25-26 ^o 12:15 Zech 9:9 ^p 12:16 Njon 2:22 ^q 12:19 Njon 11:48
^r 12:23 Njon 17:1

ngê wa pyidu, nt:u wa kaalî, w:uu yilî ngê u ngwo wa pyódu.^s 25-26 Yepê, N:ii ngê a p:uu dpodo u yi adî kwo, ye yini a maa p:uu choo m:ii, choo a yâmuyâmu nê, kwéli anî lê, y:i dpo lee we. Yepê, N:ii a p:uu yinté adî dpodo, yini u pi M:aa ngê ndî ngê wa pyódu. Yepê, Ngmênê n:ii chóó u ghê p:uu adî nuw:o, u l:êê díy:o a wépi wa puwâ, yini ngê u ghê kamî l:âmo wa a ngee. Yepê, Dyámê mbêmê n:ii chóó u ghê p:uu daadî nuw:o, a p:uu dpodo tédê daawa kede, yini ngê u ghê kamî l:âmo daawa a ngee, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu.

²⁷Yesu ngê nmopê, A ghê da kee. Nmopê, M:aa ka ala kópu n:aa dmyinê, kwonê, A ngee nédi, pi knî y:oo yi dono kópu a nga kîngmê d:uu ngmê. Nmopê, Yi kópu M:aa ka wanê dmyinê? Nmopê, Kêle. Nmopê, Yi kópu u kwo daanê dmyinê, mu kópu u díy:o yi dono kópu u l:êê díy:o dyámê mbêmê nê loo. ²⁸Nmopê, M:aa ka ala kópu n:aa tpaê, M:aa, mî ndî ngê pyódu ngi. Yi kópu nmo yi vvu, u kuwó dini ghi ngê, nê, Mbóó p:uu dnye ngmê wîle, Yesu ka kwo, A pi ndî ngê wunê ní pyódu ngê, myombó ndî ngê mênî pyépi. ²⁹Yélini yi vy:o nmee kwo yi dnyeni mye ny:ee ngópu, ngmênê dnyinté a w:ee ngópu. Ngmê knî y:oo apê ngmênê, Mwini yi mbwólu. Woni knî y:oo apê ngmênê, Enjel u kwo yi mbwólu. ³⁰Yesu ngê yepê, Wu dnyeni daa a l:êê díy:o da kwolo, ngmênê nmyi l:êê díy:o da mbwólu. ³¹Yepê, Dyámê mbêmê tpémi yi chámêchámê kn:ââ daa kêmakêma a chapî. Yepê, Ala ngwo Setan ngê dyámê pê yintómu yinê a mbêpê kîgha, ngmênê u ngm:ii kîgha kn:ââ daa kêmakêma n:aa chapî.^t ³²Yepê, Dini ghi n:ii ngê têpê mbêmê wa a ngî nê, tââ wa km:êê nê, ye pi yintómu a chóó a kéténi wanê pèêdî.^u ³³Yi kópu ye vvu, chóó u pwopwo p:uu u ngwo ye doo mgongo. ³⁴Pi knî y:oo kwo, Puku yedê alanté kópu ngmêka tóó, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, dini ghi n:ii ngê wa t:a, dyámê pê adî y:enê, chedê ngê daawa pyódu. Kwo, Nýóó m:uu ala kópu nye tpaê ngê, nyimo, Nê Chóó Lémi u Pi Ndéndê, kwo, ala ngwo ala kópu kîchi vyi, Tââ wa km:êê nê. Kwo, Chóó Lémi u Pi Ndéndê u kakême nmo chámê ngi.^v ³⁵Yesu ngê yepê, Nmyi pywápê daa kêmakêma a pwopwo. Yepê, Pywápê wo dmyinê m:ii, mgî nangê puwâ. Yepê, Mgîdí nmyi pwo kîdangê ghay. Yepê, N:ii mgîdí vy:o a m:ii, maa dpî kn:aadi. ³⁶Yepê, Nmyi pywápê a pwopwo, lîmîlîmî ngê u kwo kélîmî mbê dmyeno, yed:oo wo u yoo ngê u ngwo anmyi pyaa dmi.^w

Yesu u mb:iimb:ii

Yesu ngê yi kópu yi vyi too, yi yéli a kuwo ngê, yi vy:o mî mbwolo wo. ³⁷K:omo tpile mbwudu yilî yi ngópu chópu, ngmênê u kwo dédnye kélîmî, ³⁸kópuni Yisaya ngê wunê a d:êê ngê, yi ngwo mî ntiye ngópu. Yi kópu ala,

^s 12:24 1 Kódin 15:36 ^t 12:31 Luukî 10:18; Njon 16:11 ^u 12:32 Njon 3:14-15

^v 12:34 Dan 7:13-14 ^w 12:36 Epeso 5:8

A Lémi, lukwe dîy:o nmî kópu ka daa kélîmî mbê dniye,
ngwêdêwêdê ndîf lukwe dîy:o daa mya ngópu.^x

³⁹Doo u ntâa daapê kélîmî mbê dniye, mu kópu u dîy:o Yisaya ngê
Chóó Lémi u komo alanté myedê kâa, apê,

⁴⁰Yi ngwolo dmi my:oo nî yó,
nê, Yéli daapaa m:uu y:e,
yi nuw:o l:âmo dmi nê ngópu,
nê, Daapêdê w:ee y:e,
a ka daapêdê diyé dniye,
yi pyipyi u l:êê dîy:o.^y

⁴¹Yisaya ngê yi kópu a d:êê ngê, mu kópu u l:êê dîy:o Yesu u pi ndîf
mwiyé a módu, p:uu u ngwo doo a d:êê.^z

⁴²K:omo tpile Nju pi yilf u kwo dèdnye kélîmî, ngmênê mê yilf u
kwo dnye kélîmî, kada pini knî ngmê yi vy:o myednye kwo. Yi yéli y:oo
kópu daa vyi ngópu, ngmênê tumutumu u kwo dnye kélîmî, mu kópu
u dîy:o Pádisi knî ye dnye nkîngê, apu, Wa kéé nmo, nmî yoo kuwa wa
kaa nmo.^a ⁴³Yélini tumutumu dnye kélîmî, u yi y:e doo kwo, Pi knî y:oo
dny:oo chaa kîgha nmo. Yi kópu yinê ye ndîf kópu. K:omo tpile daa Chóó
Lémi u nuu u kópu yidnye d:uud:uu, ngmênê yi kópu yinê ye têdê kópu.^b

Mgîdî u yoo yi ndyîkondyîko

⁴⁴U kuwó dini ghi ngê Yesu pi knî ye dpodombiy:e mbwolo, yepê, N:ii a
ka wunê kélîmî, daa a mo a ka wunê kélîmî, ngmênê pini n:ii ngê a dy:ââ
noo, u kwo mye kélîmî. ⁴⁵Yepê, N:ii ngê dè mya nê, pini n:ii ngê a dy:ââ
noo, yi pini myaa mya. ⁴⁶Yepê, Dyámê pê u pywápê ngê nê loo, nê, N:ii a
ka ada a kélîmî, mgîdî vy:o daadî kwo, pywápê u wo adî ya.^c ⁴⁷Yepê, N:ii
u lama a kópu dyuu adî kwo, daadî cháâcháâ dé, nê kuu, a chóó daanî
ndyîko. Yepê, Daa yoo yi ndyîkondyîko u l:êê dîy:o nê loo, ngmênê yi
ngêêpî u l:êê dîy:o nê loo.^d ⁴⁸Yepê, N:ii ngê a wépi wa puwâ, a kópu dyuu
u wépi amye puwâ, yini ngê chóóchóó dè ndyîko, kuwókuwó wéni ngê
Chóó Lémi ngê wa kpada,^e ⁴⁹mu kópu u dîy:o daa a mo a kópu dyuu yinî
tpapê, M:aa ngê yinê a dy:ââ noo, kópuni a ka doo a tpapê dé, nmye vyîlo
yinoo tpapê dé. ⁵⁰Yepê, Kópuni M:aa ngê a ka a vyu, a lama ka tóó, a ka
pê, Ghê kamî pêdê pyw:ee y:e, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. Yepê,
M:aa ngê kópuni a ka a vyi too, vyîlo nmye yinî tpapê té.^f

Yesu ngê nmî yi dmi u ngwo ghêê too

13 ¹Nê mâa Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa. Yesu u lama doo ya,
apê, Daa kêmakêma dyámê pê nîné kuwokuwo, M:aa ka mînf

^x 12:38 Is 53:1 ^y 12:40 Is 6:10 ^z 12:41 Is 6:1 ^a 12:42 Njon 9:22 ^b 12:43 Njon 5:44
^c 12:46 Njon 1:9; 8:12 ^d 12:47 Njon 3:17 ^e 12:48 Hipîlu 4:12 ^f 12:50 Njon 8:26,28

diyédiyé. Yélini yi k:ii u kwo nmee kélímí, nmí nuu ghi dmi ndéndê ngê nódo doo ya. Yi kópu yi wéni ngê ndéndê ngê nmo w:ee ngê, dini ghi n:ii ngê Yesu ngê ala ndîf kópu nmo d:uu ngê.⁸

²Yesu u k:ii mgídí vy:o kmaapí tédê nmee ya. Setan ngê Njudas ka Yesu u kwódo ngê wowo u pi wunê mwiyé a vvu. Yi Njudas u mí Saimon, Kédíyót pi. ³Yesu u lama doo ya, apê, M:aa ngê tpile yintómu a kêê yedê yó, u kwo nê ndê wo, u kwo mîní diyédiyé. ⁴Wod:oo Yesu kmaapí tédê ghêêdí wo, u kpídí mb:aa u mbwo a ngópu, tâáli daadî u paa ngmê t:ângo, ⁵mbwaa kuu nmoko yedê ngmê ntówo, nmí yi dmi ngmêngmênté doo ghêêghêê, tâáli ngê doo pyipyi dé. ⁶Saimon Pita ka u nkwo yi loo, yu dê daa kêmakêma doo ghêêghêê dé, wod:oo Pita ngê kwo, Mâawe. Kwo, Nyi nmí kada pini, nê tp:ee. Kwo, Doo u ntâa a yi dê daanyi ghêê dé. ⁷Yesu ngê kwo, Kópuni n:aa d:uud:uu, choongê w:ee ngê, díyo wanyiné w:ee. ⁸Pita ngê kwo, A lémi, nê tp:ee. Kwo, Doo u ntâa mo doo u ntâa, a yi dê daanyi ghêê dé. Yesu ngê kwo, Nyi dê daaní ghêê knomomê, a yoo vy:o daamonyi kwo. ⁹Saimon Pita ngê kwo, A Lémi, a yi dê yi mo kidingê ghêê dé. Kwo, A kêê dé dpí ghêê dé, a mbodo myoo ghêê ngi. ¹⁰Yesu ngê kwo, Pini n:ii dpí kudu, maa p:uu yu dê tupwótupwó ngê moo pyaa kní, yi pini mêt:uudpí kudu, yu dê mèyu ghêê dé, yed:oo tupwó p:uu mēdaa ya yédi. Yesu ngê nmopê, Nmyo yintómu tupwó nmyi p:uu daa t:a, ngmênê mu ngmidi. ¹¹Pini n:ii Yesu u kwódo ngê doo wowo, Yesu u lama mwiyé yaa wo. Yi kópu u l:êê díy:o u ngwo nmo vvu, nmopê, Nmyo yintómu tupwó nmyi p:uu daa t:a, ngmênê mu ngmidi tupwótupwó.

¹²Nmí yi dmi ghêêghêê dini ghi n:ii ngê chedê ngê, Yesu ngê tâáli u paa mēdê ngópu, u kpídí mb:aa u mbwo mē t:ângo, kmaapí tédê mē yaa wo. Nmo póo wo, nmopê, Kópuni nmye dí d:uu, yi kópu dmyiné w:ee ngmê? ¹³Nmopê, A ka nmyiné mbumu nyédi, nyimo, Nmí ndiye kígha pyu, nmí Lémi. Nmopê, U ntâa mbêmê a ka nmyiné mbumu té, mu kópu u díy:o ndéndê ngê nê vyílo. ¹⁴Nmopê, K:omo tpile nê nmyi kada pini, nmyi ndiye kígha pyu, a pi ndîf, ngmênê tp:ee u dpodo ngmêdê dóó, nmyi yi dmi dí ghodo. Nmopê, Lémi lémi ngê kêê nangê t:oo, dmyiné numo ngêêpí.^h ¹⁵Nmopê, Yi kópu nmye dí d:uu, mu kópu u díy:o pēdmyina a nj:ii nê.ⁱ ¹⁶Nmopê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê, dpodo pyu u pi tédê, u kada pini u pi ndîf, dyede pi u pi tédê, n:ii ngê a dy:ââ ngê u pi ndîf. Nmopê, Nê nmyi kada pini, lémi lémi ngê kêê dép:a t:ângo, kêê u ngwo myenangê t:oo. ¹⁷Nmopê, Yi ndê kópu dyuu ala ngwo dmyiné w:ee ngmê. Nmopê, Wanmyi d:uud:uu dé, M:aa ngê mb:aamb:aa ngê adí ngêêpí nmyo, noko mb:aamb:aa ngê anmyi ya.

¹⁸Nmopê, Daa nmyo yintómu nmyi p:uu yi kópu dí vyi. Nmopê, Nmyi gha dmi a lama dé, a chóo nê ngmidi nmyoo, ngmênê pi nmyi vy:o ngma

kwo, n:ii ngê ala kópu a ntiyentiye, kópuni puku yedê a tóó, apê, A nté pini n:ii ngê doo pîpî, dono a nga dê d:uu. ¹⁹Nmopê, Yi kópu ghêlí doongê pyodo, u ngwo nmye dí vyi, mu kópu u díy:o ala kópu nmyi lama choo ya, a pi, A chóó n:aa tóó. ²⁰Nmopê, Ala kópu nmye kídî vyi, Namê lémi lémi, ngmênê ndê kópu nmye m:uu n:aa tpaê, Nmyo a dyede pi yoo. N:ii ngê adí cháâcháâ nmyo, amyedí cháâcháâ nê. Nmopê, Ndê kópu m:uu ala, N:ii ngê adí cháâcháâ nê, M:aa amyedí cháâcháâ, pini n:ii ngê a dy:ââ noo.

Yesu ngê Njudas u ngwo nmo a kêma ngê, pini n:ii u kwódo ngê ghê wo
Mátiyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luukí 22:21-23

²¹U kuwó dini ghi ngê Yesu u ghê a kee wo, nmopê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaê, nmyi vy:o pini ngmê a kwódo ngê a wowo. ²²Munmye nîmo y:enê, nê, Ala n:uu p:uu a danê? ²³Yesu u nkígh:ê noo ya, mu kópu u l:êê díy:o nê u nuu u pi.^j ²⁴Saimon Pita ngê u mbodo ngê a ka pê, U kwo ngê péé, N:uu p:uu a danêmbum. ²⁵Wod:oo Yesu u nkígh:ê yimi ní loo, tumutumu kwonoo, A Lémi, n:uu p:uu nye danêmbum? ²⁶A ka pê, Alanté nga nínê kêmakêma, Pini n:ii ka nté n:êê ngmên:aa yém, yi pini yi vyílo. Wod:oo nté n:êê ngma a ngêédí, nté nyii kuu k:oo kmênê ngê, Njudas ka y:ângo, pini n:ii Saimon Kédiyót pi tp:oo. ²⁷Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê nté n:êê u kwo y:ângo, yi ngwo Setan u mênê kee wo. Yesu ngê kwo, Kópuni mênê a tóó, kwo, límílimí ngê d:uu ngi. ²⁸Kópuni Njudas ka vvu, a mo nê w:ee ngê. A pyipe kní y:oo dêpê w:ee ngópu. ²⁹Woni kní y:oo apê ngmênê, Njudas ngê nmí ndapí yinê a y:enê. Apê ngmênê, Yesu ngê ala kópu u kwo yi vyi, Mââ naa tédê nté pee n:ii u yi nmo adí kwo, kní m:uu nyi pwila ngi. Alanté mye nuw:o mbê dniye, apê ngmênê, Ala kópu u kwo yi vyi, Pinté kní ye ndapí kní ngmênnyi y:eni.^k ³⁰Njudas ngê dini ghi n:ii ngê nté n:êê ndíí, wod:oo kuwa pwii wo, mgídí vy:o.

Dêêpí kópu kamí

³¹Njudas yi loo, Yesu ngê nmopê, Daa kêmakêma pi kní y:oo wunê wopwe ngmê, Chóó Lémi u Pi Ndêndê u pi ndíí ngê dê pyódu, Chóó Lémi u pi ndíí ngê u ngwo amye pyódu ngmê. ³²Nmopê, Yi kópu u l:êê díy:o M:aa ngê u che p:ââ pee ngê wa pyódu nê. Nmopê, Yi kópu daa kêmakêma a d:uud:uu. ³³Nmopê, A mbwó yoo. Nmopê, Daa dye ghi daadíí nmyi vy:o n:aa kwo. Nmopê, Wanmyi nmy:uu nê, ngmênê daanmyinê pyw:ee nê. Nmopê, Kópuni kada pini kní ye ní vvu, nmye myinê tpaê, kwéli aní lê, doo u ntââ y:i daangmênmyinê lê.^l ³⁴Nmopê, Dêêpí kópu kamí nmye ngmên:aa tpaê. Nmopê, Nmyi nuu ghi dmi nîmo nódo choo ya, mb:aamb:aa ngê noko dmyinê vvuwo. Nmopê,

j 13:23 Njon 21:7,20 k 13:29 Njon 12:6; Psalm 41:9 l 13:33 Njon 7:33-34

Nmye ntee nîné vuyuwo, yinté noko myedmyinê vuyuwo.^m ³⁵Nmopê, Noko mb:aamb:aa ngê anmyi vuyuwo, ye pi knî yi lama wa yââ, awo, Nmyo a p:uu ndiye pyu yoo.

Yesu ngê Pita ka u wópuwópu u pi u ngwo vyu
Mátiyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luukî 22:31-34

³⁶Saimon Pita Yesu ka póó wo, kwo, Nmî Lémi. Kwo, Ló y:i nye lèpî? Yesu ngê kwo, Kwéli n:aa lèpî, doo u ntââ ala ngwo daanyinê ngmêê nê, ngmênê díyo yi máádi anyinê kwolo. ³⁷Pita ngê kwo, A Lémi, lukwe díy:o ala ngwo daanî ngm:êê ngi? Kwo, K:omo tpile l:êê díy:o amye vya nê, ngmênê myedaanê kuwo ngi. ³⁸Yesu ngê kwo, Mumdoo a l:êê díy:o wanyi pw:onu? Kwo, Ndê kópu nga ngmên:aa tpaépê. Kwo, Kêmkêm ghêlî k:ii daawa kââ, pyolo nyinê wópuwópu nê, yenye, D:aa p:uu ndiye pyu ngmê.

Yesu nmî maa, Nmî Mî ka

14 ¹Yesu ngê nmopê, Nmyi ghê dmi kîdangê kee, nmyi nuw:o dmi myekîngê dyênê. Nmopê, Chóó Lémi ka dmyinê kèlîmî, a ka myedmyina a kèlîmî.ⁿ ²Nmopê, M:aa u p:o ngomo dèdê ghêdê. Nmopê, N:aa lèpî, nmyi p:aa dmi nmyi kada nîmo l:âmol:âmo. Nmopê, Yi kópu wodaa ndê kópu, ye nmye daapídî vyi. ³Nmopê, Nmyi p:aa dmi l:âmol:âmo u kuwó dini ghi ngê, amênê diyé, a chóó anê nya nmyo, p:o anî núw:o nmyo, kwéli anîn:aa ya, y:i amyenmyin:aa ya. ⁴Nmopê, Kwéli n:aa lèpî nê, yi máádi nmyi lama ka t:a. ⁵Tomas ngê kwo, Nmî Lémi. Kwo, Máádini nye kîgha, yi máádi nmî lama daa t:a. Kwo, Ló y:i nye lèpî? ⁶Yesu ngê kwo, A chóó nê nmyi maa, ndê kópu yintómu knî yi kn:ââ, mye ghê u kn:ââ. Kwo, M:aa ka maa daamo a t:a, nê nmyi maa mu ngmidi.^o ⁷Nmopê, A kn:ââ nmyi lama ndéndê ngê wodoo ya, ye M:aa nmyi lama myepê tóó. Nmopê, Ala ngwo M:aa ntênê nmyi lama dè yââ, kîmyedmye m:uu ngmê.

⁸Pilipi ngê kwo, Nmî Lémi. Kwo, Mî nmo a kêma ngi, ye u ntââ mbêmê nmo yââyââ té. ⁹Yesu ngê kwo, Ló dini nmyi vy:o nî ghê wo, lukwe díy:o choongê mya noo, kî pini. Kwo, Anmye y:enê nê, ye nê vyîlo. Kwo, Lukwe díy:o a ka chi vyi, M:aa nmo a kêma ngi.^p ¹⁰Kwo, Lukwe díy:o alanté d:ee nuw:o, Nê, myenté M:aa, mu ngmidi. Yesu ngê nmopê, Kópu yilî n:ii nmye nî vyi too, daa a chóó a mo a kópu dé. Nmopê, M:aa k:ii ngmidi ngê nye tóó mo, chóó u dpodo yinoo dódó. ¹¹Nmopê, Ala kópu ka dmyinê kèlîmî, M:aa k:ii ngmidi ngê nye tóó mo. Nmopê, Yi kópu ka kèlîmî dpodo ndîi ngê nmye dè pyaa knomomê, ye kópuni nî d:uu too, yi kópu knî yi l:êê díy:o a ka dmyina a kèlîmî. ¹²Nmopê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê,

^m 13:34 Njon 15:12,17; 1 Njon 3:23; 2 Njon 1:5 ⁿ 14:1 Njon 14:27 ^o 14:6 Epeso 2:18; Njon 11:25 ^p 14:9 Kílosa 1:15; Hipîlu 1:3

Pini n:ii a ka ada a kélímí, kópuni noo d:uud:uu dé, yi pini ngê yi kópu amyedí d:uud:uu dé, kópu ndîf knî myowa d:uu, mu kópu u díy:o M:aa ka n:aa lêpî. ¹³Nmopê, A pi ngê kópuni a ka anmyinê dmy:ee ngmê, wanê d:uu, M:aa u pi ndîf ngê u ngwo wanî pyódu.^q ¹⁴Nmopê, A pi ngê kópuni anmyinê dmy:ee ngmê, wanê d:uu.

Yesu Chóó Lémi u ghê dmi p:uu u ngwo doo danê

¹⁵Yesu ngê nmopê, A nuu ghi nmyi nódo adí ya, ye a dêêpî kópu dyuu anmyi châachââ.^r ¹⁶Nmopê, M:aa ka nmyi ngêêpî pyu ngmanê dmyinê, chóó u Ghê Dmi. Nmopê, Nmyi p:uu adí ya, daawa a kuwo nmyo.^s ¹⁷Nmopê, Mgidí u yoo yi mênê daawa kee, mu kópu u díy:o daawa m:uu ngmê, myedaawa mya ngmê. Nmopê, Nmyi lama pini, mu kópu u díy:o nmyi vy:o ka kwo, mu dini ghi ngê nmyi mênê amyaa ya.^t ¹⁸Nmopê, Nmyi mo daanê kuwo nmyo, ngmênê nmye wamênê diyé. ¹⁹Nmopê, Mââ m:ii mgídí u yoo knî y:oo mêdaamowa m:uu nê, ngmênê nmyi mo wanmyi mumu nê. Nmopê, A ghê adí ya, yi kópu u l:êê díy:o ghê njini nmyi mênê a myaa ya. ²⁰Nmopê, Yi wéni ayi d:ii, u ngwo anmyinê w:ee ngmê, M:aa k:ii nye ngmídi, a k:ii ngmídi ngê amy:oo pyaa dmi. ²¹Nmopê, N:ii ngê a dêêpî kópu dyuu a nyémí too, wunê ng:êêní too, u mênê a yii too, a châachââ too, vyílo yi pini nódo a nuu ghi a tóó. Nmopê, Yi pini u nuu ghi M:aa nódo adí ya, a nódo amyaa ya, a chóóchóó u kwo amyenê kêma.

²²Nmí vy:o pini ngmê, Njudas, daa pini n:ii Yesu kwódo ngê ghê wo, yi Njudas Yesu ka póó wo, kwo, Nmí Lémi. Kwo, Lukwe díy:o nmí mo wanmí m:uu ngi, wo yéli y:oo daawa m:uu ngi? ²³Yesu ngê kwo, Mu kópu u díy:o n:ii nódo a nuu ghi adí ya, yi pini ngê a kópu dyuu adí châachââ, M:aa nódo yi pini nuu ghi adí ya, M:aa k:ii u kwo anyinê lee knî, u k:ii anmîn:aa ya.^u ²⁴Kwo, N:ii nódo a nuu ghi daa tóó, a kópu dyuu ka myedaa ng:aa. Kwo, Kópuni dyuu nmye nî vyi too, daa a mo a kópu dyuu, ngmênê M:aa u kópu dyuu, pini n:ii ngê a dy:ââ noo.

²⁵Nmopê, Ala ngwo nmyi vy:o aní kwo, yi kópu knî u ngwo nmye dí vyi té. ²⁶Nmopê, A kuwó M:aa ngê chóó u Ghê Dmi a pi ngê nmye wa a dy:ââ, yinê adí ngêêpî nmyo, kópu yilí yintómu yi p:uu adí ndiye kîgha nmyo, kópu yintómu n:ii nmye nî vyi too, nmyi nuw:o íedê yimi amê t:ee té.^v

²⁷Nmopê, Nkîngê nmyi mênê anê ngí, a chóó a gha ntee, nmyi gha dmi yinté adí ya. Nmopê, Pi knî y:oo yi komo ngê a tpaê ngópu, apu, Namê nkîngê, ngmênê a chóó nmyi nkîngê machedê ngê n:aa pyépi. Nmopê, Nmyi ghê dmi kîdangê kee, myenangmê nkîngê mb:anê.^w ²⁸Nmopê, Ala

^q 14:13 Mát 7:7; Njon 16:23-24; 15:7 ^r 14:15 1 Njon 5:3 ^s 14:16 Njon 14:26; 15:26

^t 14:17 Lóma 8:26 ^u 14:23 Tpyuu 3:20 ^v 14:26 Njon 15:26; 16:7 ^w 14:27 Pilipay 4:7

kópu mwiyé nmye kîdí vyi, nmyed:a, Nîné kuwokuwo nmyo, díyo nmye amênê diyé. Nmopê, Nmye wanî yipê, ngmênê nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo ya. Nmopê, A nuu ghi ndêndê ngê nmyi nódó wo tóó, ye w:aa pêdmyinê pyw:ee ngmê, mu kópu u díy:o M:aa ka diyédiyé a ka mb:aamb:aa. Nmopê, Ala ngwo a pi têtê, yi ngwo a pi ndîf ngê wamî pyódu, M:aa u che p:ââ pee ngê an:uu pyódu. ²⁹Nmopê, Yi kópu knî ghêlí doongê pyaa dniye, u ngwo nmye dí vyi té, mu kópu u díy:o a ka pêdmyina a kélímî. ³⁰Nmopê, Doo u ntââ dye ghi daadîf noko daanmî danê, mu kópu u díy:o Setan u lede yoo daa kêmakêma wunê pwiyé dniye.^x ³¹Nmopê, Setan u kópu a p:uu daa t:a, yinê daa y:enê nê, ngmênê kópuni awêde a nga a d:uud:uu, u kwo daanî kwódu. Nmopê, Yi kópu u l:êê díy:o M:aa ngê al:ii a dy:ââ noo. Nmopê, Pi yintómu yi lama píchoo ya, dye ghi yintómu M:aa u dnye n:aa nyêmf ngê. Nmopê, Ghêêdí kmêle, kn:aa lee kmêle.

Nté kn:ââ u mgongo danêmbum

15 ¹Yesu ngê mgongo nmo ngmê kwólu, nmopê, M:aa ngê nté kn:ââ ngmê kââ, nê vyílo. ²Nmopê, A kpâlî woni knî yi p:uu nt:u d:uudpî kaalî, M:aa ngê dpo châpwo té, dpî kée té. Nmopê, N:ii knî yi p:uu nt:u dpî kaalî, yini mb:aamb:aa dé. Nmopê, M:aa ngê mb:aamb:aa ngê dpî pyódu té, dyââpe n:ii p:uu a ya yédi, dpo châpwo té, dpî kée té, dpo, Nt:u mb:aamb:aa ngê paa kaa we. ³Nmopê, Kópuni nmye nî vyi too, yi kópu knî y:oo mb:aamb:aa ngê wunê kî pyódu nmyoo. ⁴Nmopê, Ngmîdi ngê ya kmêle. Nmopê, Nangê kée nê, myedaanî kée nmyo. Nmopê, Yi kpâlî ngmanyinê châpwo, dpî pw:onu, nt:u p:uu d:uudpî kaalî. Nmopê, Nmyo myentee dé, anmyinê kuwo nê, nmyi nt:u dmi daawa kaalî.

⁵Nmopê, Nê nté kn:ââ, nmyo a kpâlî dé. Nmopê, N:ii ngê daawa a kuwo nê, ngmîdi ngê u k:ii any:oo ya, yi pini nt:u mb:aamb:aa ngê wa kaalî.^y ⁶Nmopê, Wanmyinê kuwo nê, ye nmyi chóó kópu mb:aa daangmanmyi d:uu ngmê. Nmopê, N:ii ngê wa a kuwo nê, M:aa ngê wa kée. Nmopê, Yi yini kpâlî wa pw:onu, ntóó ngê wa pyódu, ndiya wa kée, ndê ngê wa ma. ⁷Nmopê, A k:ii ngmîdi ngê anmî ya, a kópu dyuu p:uu anmyi nuw:o, ye M:aa ka kópuni anmya a dmyinê, nmyi l:êê díy:o wa a d:uu. ⁸Nmopê, Dmyina a nj:ii nê, nmyi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê dpî kaa we, ye pi knî y:oo Chóó Lémi u pi ndîf ngê u ngwo wa pyódu ngmê.^z ⁹Nmopê, A nuu ghi M:aa nódó ntee a tóó, nmyi nuu ghi dmi yinté a nódó mye tóó. Nmopê, Dye ghi yintómu a nuu u yoo ngê dmyinê kwo. ¹⁰Nmopê, Kópuni nmye nî vyi too, anmyi d:uud:uu dé, ye a nuu u yoo ngê anmyi kwo.

^x 14:30 Njon 12:31; Epeso 2:2 ^y 15:5 Njon 15:16; 1 Kódin 12:27; 2 Kódin 3:4-5

^z 15:8 Mát 5:16

Nmopê, M:aa u nuu u pi ngê n:aa tóó, mu kópu u díy:o kópuni yintómu a ka a vyi too, ní d:uu too.^a

¹¹Nmopê, Yi kópu kní nmye yidí vyi té, mu kópu u díy:o M:aa p:uu w:aa ntee nê pyw:ângo, w:aa d:ud:umbiy:e a p:uu yinté myedmyina a pyw:êmí. ¹²Nmopê, Ala a dêêpí kópu, Nmye ntee nîné vyuwo, noko yinté myedmyinê vyuwo.^b ¹³Nmopê, Nmye nîné vyuwo, kópu ndîî amy:aa d:uu, nmyi l:êê díy:o a ghê waní y:oo, u ngwo aní pw:onu, mu kópu u díy:o nmyi nuu ghi dmi a nódo dnyinté daa tóó. Nmopê, Dmyina a nj:ii nê, nmyi nuu ghi dmi numo nódo choo ya.^c ¹⁴Nmopê, A kópu dyuu anmyi d:uud:uu dé, ye nmyo ndêndê ngê a pyipe yoo. ¹⁵Nmopê, Nmyo a pyipe yoo. Nmye daamoní vyi, A dpodo pyu yoo, mu kópu u díy:o kópuni lémi ndîî ngê a d:uud:uu ngê, u dpodo pyu kní ye daa tpaê ngê, u pyipe kní ye a tpaê ngê. Nmopê, M:aa ngê kópuni yilí a ka a vyi too, wunê nmye kídí vyi té. Nmopê, A pyipe yoo, M:aa k:ii nuw:oni nyi mênê a tóó, nmyi mênê myeka tóó.

¹⁶Nmopê, Dpíp:e ngmidi noo, a chóo p:ee nê ngmidi nmyoo. Nmopê, Dpodo têdê n:ii ní kaa nmyoo, yi dpodo têdê nmyi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê dp:uu kaa we, yi dpodo chedê ngê kîngí pyódu. Nmopê, Yi dpodo têdê M:aa ka a pi ngê kópuni anmyi dmy:ee ngmê, nmye wa a kê.

¹⁷Nmopê, Ala kópu dmyinê d:uud:uu, numo ka mb:aamb:aa ngê dmyinê vyuwo.

Yesu u yoo yi diyadiya, mgídí u yoo kní ye

¹⁸Yesu ngê nmopê, Kópu ngmê p:uu nmyi ng:aa dmi n:aa t:emí. Nmopê, Mgídí u yoo kní ye ntee n:aa diya yédi, yinté ye am:ii diya dmi. ¹⁹Nmopê, Mgídí u yoo kní yi k:ii ngmidi ngê w:ee pyede, ye yi nuu u yoo ngê p:ee pyede, ngmênê yi yéli yi vy:o nê ngmidi nmyoo, yi vy:o mêdp:ee wee, yi kópu u l:êê díy:o ye dmyi diya dmi. ²⁰Nmopê, Ala kópu wunê nmye kídí vyi, Dpodo pyu u pi têdê, u kada pini u pi ndîî. Nmopê, Yi kópu p:uu dmyinê nuw:o, u nt:u kópu m:uu ala, Mgídí u yoo kní y:oo dono a nga a d:uud:uu ngmê, nmye amyednyi d:uud:uu. Nmopê, Wo cháâcháâ nê, pê cháâcháâ nmyo, a kópu dyuu wo ny:ee ngópu, ye nmyi kópu dyuu myepaa ny:ee ngmê. ²¹Nmopê, Yi dono kópu yilí nmye wa d:uu ngmê, mu kópu u díy:o nmyo a yoo, daa mya noo, n:ii ngê a dy:ââ noo, yi lama myedaa tóó. ²²Nmopê, Yi yéli ye danêmbum têdê wodíp:a loo, ye daapí mb:ii noo, yi dono ndîî ngê daapí pyodo, ngmênê dono ndîî ngmê d:uu ngópu, kî mb:ii noo, M:aa ngê dpodombiy:e u ngwo wa kpada té. ²³Nmopê, Pini n:ii kní ye ní diya wo, yi pini kní ye M:aa mye diya wo. ²⁴Nmopê, Kópu ndîî n:ii yi vy:o noo d:uud:uu dé, yintoo kópu wunê pi ngê daangmê d:uu ngê. Nmopê, Yi kópu ndîî yi vy:o wodípí d:uu

^a 15:10 1 Njon 2:5 ^b 15:12 Njon 13:34 ^c 15:13 Lóma 5:8; 1 Njon 3:16

too, ye yi dono ndîî ngê daapî pyodo. Nmopê, K:omo tpile yi kópu knî m:uu tumo, ngmênê mye mb:ii noo, ye nî diya wo, M:aa ye mye diya wo. ²⁵Nmopê, Kópuni puku yedê a tóó ndêndê ngê a ntiyentiye ngmê, doo u ntââ daawa kn:aadi ngmê. Nmopê, Yi kópu ala, D:ud:umbiy:e módó ye nî diya wo.

²⁶⁻²⁷Yesu ngê nmopê, Wo yéli ye nî diya wo, ngmênê dini ghi n:ii ngê M:aa u Ghê Dmi nmye wanê dy:ââ, yinê wa ngee nmyo, pi knî ye a p:uu anmyin:aa danê, nmyi kópu dyuu ndê kópu ngê ye yinê wa pyódu té. Nmopê, Kópuni nî vyi too, kópuni nî d:uu too, nmyi lama mb:aamb:aa ngê ka pyede. A dpodo kn:ââ dini ghi n:ii ngê nê chópu, a p:uu u ngwo nmyinê kaa dniye, dye ghi daadîî nipi nmee a ya, u dí awêde.

16 ¹Nmopê, Dono kópu n:ii nmye wadnyi d:uud:uu dé, nmyi ng:aa dmi n:aa t:emî, ²mu kópu u dîy:o dini ghi n:ii ngê nmye wa pyaa dmi, u ya a nga daa kwo, Ala kópu paa vyi yó, Nê ngê lukwe dîy:o dóó nmoo, dono vy:o anmî wee, u nkwo nmo kpîpîkpîpî. Nmopê, Nju tpémi y:oo kópu dono yilî nmye adnyi d:uud:uu dé, wa kée nmyo, nmyi yoo kuwa wa kaa nmyo, yi ngêpê ngomo k:oo koko nmye wa kwódu ngmê. Nmopê, U kuwó dini ghi ngê amyednyi vye nmyo, nmyi vy:o woni yi ghê wa a ngî t:oo, ala kópu u ngwo adnyi tpaépê, awo, Ala Chóó Lémi u dpodo yino dóódó. ³Nmopê, Yi kópu yilî nmye adnyi d:uud:uu, mu kópu u dîy:o M:aa k:ii yi lama d:ii tóó mo. ⁴Nmopê, Yi kópu knî yi pi dmi nmye kîdî vyi té, mu kópu u dîy:o dini ghi n:ii ngê nmye wa pyaa dmi, nmyinê nmye daa kópu kamî ngê adnyi ya, ngmênê u ngwo anmy:uu nuw:o kalê ngmê, anye, Nê ngê yi pi dmi mwiyé nmo mwo a vyu.

Chóó Lémi u Ghê Dmi u dpodo

Yesu ngê nmopê, Kópuni nmye dí vyi té, wunê nmye dîpî vyi too, mu kópu u dîy:o dye ghi yintómu nmyi vy:o noo kwo. ⁵Nmopê, Pini n:ii ngê a dy:ââ noo, ala ngwo u kwo mênê diyédiyé, ngmênê a ka daanmyi vyi ngmê, Ló y:i nye lèpî. ⁶Nmopê, Kópuni nmye dí vyi té yi l:êê dîy:o nmyi gha dmi dono ngê dê pyódu. ⁷Nmopê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, Nmyi mb:aamb:aa u l:êê dîy:o n:aa lèpî. Nmopê, Daanî nî knomomê, ye nmyi ngêépî pyu daawa a nî, ngmênê dini ghi n:ii ngê anî lê, nmyi ngêépî pyu nmye anîmo dy:ââ. ^{d 8-11}Nmopê, Pi yoo yi nuw:o dmi ala ngwo alanté a tóó, apu, Nmo Chóó Lémi u yoo mb:aa, dono ndîî dpîpîngmê d:uu ngê. Nmopê, Chóó Lémi u Ghê Dmi dini ghi n:ii ngê wa t:aa, yoo woni yi nuw:o dmi yinê wa ngmêê, u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmidî ngê, kînmî mb:ii ngê, dono ndîî u ngwo ngmênmî d:uu ngê. Nmopê, Dini ghi n:ii ngê pi knî y:oo wa vya nê, ala kópu wa vyi ngmê, awo, Ndêndê kópu yino d:uud:uu, daa kn:aadi te kópu yino

^d 16:7 Njon 14:16

d:uud:uu. Nmopê, Ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi dini ghi n:i: ngê wa t:aa, yoo woni yi nuw:o dmi yinê wa ngmêê, u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Kn:aadi te kópu ndîi ngmêkînmî d:uu ngê, pini n:i: nmî vyâ, pi mb:aa, u dono daa tóó, kpêênî daa mgee wo, Chóó Lémi ngê mêtê pyidu ngê, u kwo mêtê diyé wo, nmî vy:o mêtêdaa kwo. Nmopê, Pi yoo yi nuw:o dmi ala ngwo alanté a tóó, Chóó Lémi ngê pi doongmê kóté kwólu, myedaawa kóté kalê nmo. Nmopê, Ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi dini ghi n:i: ngê wa t:aa, mgîdí u yoo woni yi nuw:o dmi wa ngmêê té, u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Chóó Lémi ngê Setan wunê dê kóté kwolo, ntâa u ngwo wa a vy:u, nmo amyedê vy:u.^e

¹² Yesu ngê nmopê, Kópu ndîi yilí a mênê ka tóó. Nmopê, U ya a nga ka kwo, Nmye nî vyi té, ngmênê u nyêmî ngê dp:ee ntâa dé ala ngwo. ¹³⁻¹⁴ Nmopê, Dini ghi n:i: ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi wa t:aa, ndê kópu yintómu kní yi maa komo nmye yinê wa a kêma. Nmopê, Kópuni ghêlî doongê pyaa dniye, nmye u ngwo amí vyi té. Nmopê, Doo u kópu dyuu nmye ayidên:aa tpaépê, ngmênê a kópu dyuu nmye ayidên:aa tpaépê, a pi ndîi ngê u ngwo amí pyódu.^f ¹⁵ Nmopê, Nmye d:oo vyu, M:aa u kópu dyuu nmye ayidên:aa tpaépê, ngmênê nmyed:ê, A kópu dyuu nmye ayidên:aa tpaépê, mu kópu u dîy:o kópuni M:aa u nêni dé, mya a nêni dé.

Yesu u pwopwo p:uu u ngwo nmo doo danê

¹⁶ Yesu ngê nmopê, Daa ndîi la ghi tp:oo ala ngwo nmyi vy:o anî kwo, ye daamunmyi m:uu nê. Nmopê, U kuwó dini ghi ngê daa ndîi la ghi tp:oo ayimî lê, u ngwo am:i: m:uu nê. ¹⁷ P:uu ndiye pyu kní ngmê noko dnye póó, apu, Lukwe p:uu nmo ka danê? Apu, Ala kópu a tpaépê, Daa ndîi la ghi tp:oo ala ngwo nmyi vy:o anî kwo, ye daamunmyi m:uu nê. U kuwó dini ghi ngê daa ndîi la ghi tp:oo ayimî lê, u ngwo am:i: m:uu nê. Apu, Ala kópu mye tpaépê, Mu kópu u l:êê dîy:o M:aa ka n:aa lèpî. ¹⁸ Apu, Yi daa ndîi la ghi tp:oo u nt:u kópu lukwe? Apu, Kópuni a tpaépê, dp:oongê w:ee ngê. ¹⁹ Yesu u lama doo ya, apê, U yi y:e a kwo, Yi kópu u nt:u kópu nê ka nmî poo, wod:oo nmopê, Ala kópu u l:êê dîy:o noko nmye póó té, Daa ndîi la ghi tp:oo ala ngwo nmyi vy:o anî kwo, ye daamunmyi m:uu nê, u kuwó dini ghi ngê daa ndîi la ghi tp:oo ayimî lê, u ngwo am:i: m:uu nê.^g ²⁰ Nmopê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, Anmyi mbê, amyenmyi yii, ngmênê mgîdí u yoo yi nuw:o dmi mb:aamb:aa ngê wa pyódu. Nmopê, Nmyi nuw:o dmi dono ngê adí ya, ngmênê u kuwó dini ghi ngê nmyi nuw:o dmi mb:aamb:aa ngê amê pyódu, nmyi gha dmi amye ndê.^h ²¹ Nmopê, Dini ghi n:i: ngê mbwili ngê pwopwo dpî kaalí, mgîní vyîmî n:i: a kîgha ngê, u nuw:o dono ngê dpî pyódu, ngmênê dini

^e 16:8-11 Njon 12:31 ^f 16:13-14 Njon 14:26; 1 Njon 2:27 ^g 16:19 Njon 17:14

^h 16:20 Njon 13:16

ghi n:ii ngê tp:ee dpî t:a, u mgîni vyîmî anyi dpî yé, mu kópu u dîy:o u gha mb:aamb:aa ngê dpî pyódu, dpo, A tp:ee kêdê t:a. ²²Nmopê, Nmyo myentee dé, nmyi nuw:o dmi dono ngê dê pyódu, ngmênê am:aa m:uu nmyo, nmyi nuw:o dmi mb:aamb:aa ngê amê pyódu, w:aa amyenmyiné pyw:ee ngmê, doo u ntâa pi ngmê ngê yi w:aa nmyi mênê daawa a ngî. ²³Nmopê, Yi wéni ngê kópu a ka daangmanmyi poo ngmê. Nmopê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaê, Kópuni M:aa ka a pi ngê wanmyi dmy:ee ngmê, nmye wa a kê.ⁱ ²⁴Nmopê, Kópu a pi ngê dmy:oongmê dmy:ee ngópu. Nmopê, A dpodo u l:êê dîy:o kópuni u yi nmye adí kwo, M:aa ka dmyinê dmyinê, nmye ada a kuwo, mu kópu u dîy:o w:aa ndêndê ngê pêdê pyw:ee yó.

²⁵Yesu ngê nmopê, Kópu yilí yi p:uu nmye noo mgongo, ngmênê mu dini ghi ngê nmye mēdaani mgongo, M:aa p:uu ntênê nmye anîn:aa danê.^j ²⁶Nmopê, Yi dini ghi ngê kópuni u yi nmye adí kwo, M:aa ka a pi ngê dpî dmy:ee yó. Nmopê, Ala kópu dîni tpaê, Yi kópu nmyi l:êê dîy:o M:aa ka waní dmyinê, mu kópu u dîy:o M:aa chóo nmye wunê vuywo. ²⁷Nmopê, Nmyi nuu ghi dmi M:aa nódo a tóo, mu kópu u dîy:o a nuu ghi nmyi nódo a tóo, mye ala kópu u l:êê dîy:o, ala kópu ka nmyi kélîmî mbê dniye, Nê M:aa ka a ndê wo.^k ²⁸Nmopê, Nyâa, M:aa ka nê ndê wo, dyámê mbêmê nmye nê loo, ala ngwo dyámê mênîné kuwokuwo, M:aa ka mênê diyédiyé. ²⁹Yi kópu y:oo nyongo, wod:oo ala kópu u kwo nmî vyu, kwonmo, Kópu yilí mb:aamb:aa ngê anmîné wopwe, mēd:ee mgongo. ³⁰Kwonmo, Ala ngwo nmî lama dê yâa, kópu yintómu lama ka tóo. Kwonmo, K:omo tpile kópu nga daanmî póo, ngmênê kópuni nmî mênê a pyede, wunê kîchi m:uu té. Kwonmo, Yi kópu u l:êê dîy:o ala kópu ka dpî kélîmî mbê dmi, Chóo Lémi ka nyinê ndê wo. ³¹⁻³²Yesu ngê nmopê, Ala ngwo nmye kélîmî té, ngmênê daa kēmakēma nmyi p:o p:o nmye mbêpēmbêpē té, a mo nmyinê kuwokuwo nê. Nmopê, Daa d:ud:umbiy:e a mo nmyinê kuwokuwo nê, ngmênê M:aa a p:uu a t:a.^l ³³Nmopê, Yi kópu nmye dí vyi té, mu kópu u dîy:o nmyi nuw:o dmi a p:uu daapaa dyênê we. Nmopê, Mgídí u yoo kní y:oo dono kópu nmyi p:uu yilí wa d:uu ngmê, ngmênê nkíngê ngê kêê nangê t:oo, mu kópu u dîy:o a wêdêwêdê yi pwo dê lê, wa dêê dmi.^m

Yesu nmî l:êê dîy:o u ngwo doo ngêpê

17 ¹Yesu ngê u danēmbum dini ghi n:ii ngê nmo a kélî ngê, mbóo p:uu vyu wo, Chóo Lémi ka kwo, M:aa. Kwo, Kópuni u l:êê dîy:o dyámê mbêmê nê loo, yi kópu u dye ghi ala. Kwo, Yoo yi ngwolo dmi a pywáli ngi, ala kópu paa vyi y:e, Kî Chóo Lémi Tp:oo. Kwo, Mî ndîi ngê

ⁱ 16:23 Luukí 10:16 ^j 16:25 Psalm 69:4 ^k 16:27 Njon 14:21,23

^l 16:31-32 Mát 26:31,56; Njon 8:29 ^m 16:33 2 Tim 3:12; 1 Njon 5:4

u ngwo wa pyódu. ²Kwo, Pi yintómu knî yi l:êê díy:o nyiné dy:ââ noo, mu kópu u díy:o yélini a ka nyiné kpo, nîmo, Yi nuw:o dmi kamî ngê p:aa pyódu, ghê kamî ye p:aa y:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. ³Kwo, N:ii ngê ala kópu dpî vyi, dpo, Chóó Lémi nmî yâpwo ndêndê, daamo a tóó, dpo, pini n:ii a ngmidi ngê, wu Yesu Kédisu, kwo, yi pini ngê ghê kamî dpo pyw:oo.ⁿ ⁴Kwo, M:aa. Kwo, Dpodoni a ka nyiné kê too, kîni chedê too, dyámê mbêmê mî ndîf ngê ní pyódu ngê.^o ⁵Kwo, Dyámê pé ghêlí dèpwo a kwo, dini ghi n:ii ngê nipi nyipu a ya, a pi ndîf ngê ntee doo a ya, yintoo ngê mède pyódu ngi.^p

⁶Yesu ngê kwo, M:aa, yélini mgîdí u yoo vy:o nyiné y:ee too, a ka nyiné kê too, yi yéli ye ntênê nê kema nyoo. Kwo, Yi yéli nyoo vy:o yéli, a ka nyiné kê too, ngópu dyuu ka mb:aamb:aa ngê ng:aa mbê dniye. ⁷Kwo, Yi lama ka tóó, A kópu yintómu daa a mo a kópu dé, ngmênê a ka nyiné kê too. ⁸Kwo, Kópuni a ka nyiné vyi too, ye kîni vyi too, kí ny:ee tumo. Kwo, Ala kópu ndêndê ngê yi lama a tóó, Nga nê ndê wo, ala kópu ka mye kêlímî mbê dniye, ñyóó nyiné dy:ââ noo.^q

⁹Yesu ngê kwo, M:aa, Yi kópu knî yi díy:o ala yéli yi l:êê díy:o nga nîné ngêpê. Kwo, Daa mgîdí u yoo knî yi l:êê díy:o nga nîné ngêpê, ngmênê yélini a ka nyiné kpo yi l:êê díy:o nga nîné ngêpê, mu kópu u díy:o ñyóó nyoo.^r ¹⁰Kwo, Yélini a yoo, myenté nyoo, yélini nyoo, myenté a yoo. Kwo, Yi l:êê díy:o pi knî y:oo a pi wa km:êê ngmê. ¹¹Kwo, Daa kêmakêma nga nîné lêpî, mgîdí u yoo vy:o a yoo nîné kuwokuwo. Kwo, M:aa. Kwo, Nyi mu ngmidi yâpwo ndêndê. Kwo, Mî ngê nê loo, mb:aamb:aa ngê ye nê kema nyoo, ye mb:aamb:aa ngê micha a vyuwo, a yoo vy:o kîngê pwii dmi, mu kópu u díy:o ngmidi ngê ntee nye tóó mo, yinté ngmidi ngê pîdny:oo ya.^s ¹²Kwo, Dini ghi n:ii ngê yi vy:o noo kwo, mî mbêmê mb:aamb:aa ngê ye noo vyuwo, yi l:âmo dèp:êngmê ngópu, ngmênê mu ngmidi l:âmo d:a ngee, pini n:ii ngê doo u ntââ dono u maa d:uuwodê kuwo. Kwo, Puku yedê kópuni a tóó, yi pini ngê yinê a ntiyentiye.^t ¹³Kwo, Ala ngwo nga anîné lêpî, dyámê pé ghêlí d:ongê kuwo ngê, yi kópu knî u ngwo nga d:a vyi té, mu kópu u díy:o w:aani a mênê a tóó, nyi yoo yi mênê d:ud:umbiy:e myepîchoo ya.^u ¹⁴Kwo, Kópu dyuu n:ii a ka nyiné kpo, yi kópu dyuu ye kîni vyi too, mgîdí u yoo knî ye yi yéli u ngwo wa diya dmi. Kwo, Mgîdí u yoo knî yi nuw:o u mo, a nuw:o u mo. Kwo, Nyi yoo myenté, yi nuw:o u mo, mgîdí u yoo yi nuw:o u mo. Kwo, Yi kópu u l:êê díy:o mgîdí u yoo knî ye nmî diya dniye. ¹⁵Kwo, Nga dênîné tpaépê, Nyi yoo dyámê mbêmê a ngî té, ngmênê Setan kwulo dpî dyé té.^v ¹⁶Kwo, Ala kópu nga mud:a vyi, A nuw:o u mo, mgîdí u yoo yi nuw:o u

ⁿ 17:3 1 Njon 5:20 ^o 17:4 Njon 4:34 ^p 17:5 Njon 17:24 ^q 17:8 Njon 16:30

^r 17:9 Njon 6:37,44 ^s 17:11 Njon 17:21 ^t 17:12 Dpodo 1:18 ^u 17:13 Njon 15:11

^v 17:15 2 Tes 3:3

mo, nyi yoo myenté, yi nuw:o u mo, mgîdî u yoo yi nuw:o u mo. ¹⁷Kwo, M:aa. Kwo, Yélini yi l:êê dîy:o nga nîné ngêpê, nyoo mb:aa ngê a pyódu té. Kwo, Ngópu dyuu ndêndê yi mênê choo kwo. Kwo, Yi kópu u l:êê dîy:o daa yi chóó yi p:uu pídný:oo dpodo, ngmênê m:uu dny:oo dpodo. ¹⁸Kwo, Mgîdî u yoo vy:o ntee nyinê dy:ââ noo, nyi yoo mgîdî u yoo vy:o yinté myidî dy:ââ té. ¹⁹Kwo, A chóóchóó nga d:a kê, mu kópu u dîy:o nye ntênê n:aa nyêmi, nye ntênê myedny:oo nyêmi.^w

²⁰Kwo, Daa ala yéli yi mo yi l:êê dîy:o nga nîné ngêpê, ngmênê ala yéli yi kópu dyuu mbêmê dîyo yélini a ka wa a kélîmî mbê dmi, yi yéli yi l:êê dîy:o nga myenîné ngêpê. ²¹Kwo, Yi nuw:o dmi ngmîdi ngê dny:oo ya. Kwo, M:aa. Kwo, Ngmîdi ngê ntee nye tóó mo, yi yéli yi k:i yinté ngmîdi ngê myepaa ya kmêle. Kwo, Ngmîdi ngê pídný:oo ya, mu kópu u dîy:o pi yoo ala kópu ka paa kélîmî mbê dniye, Nyóó nyinê dy:ââ noo.^x ²²Kwo, A nuu ghi ntee nódó a tóó, ala yéli yi nuu ghi dmi yinté a nódó my:aa yó, mu kópu u dîy:o ngmîdi ngê ntee nye tóó mo, yinté ngmîdi ngê myedny:oo ya.^y ²³Kwo, Nyi nuw:o dê ntee a tóó mo, yi nuw:o dmi yinté myedê pyódu ngi, mu kópu u dîy:o d:ud:umbiy:e ngmîdi ngê pídný:oo ya, yoo yi lama u ngwo paa yaa we, awo, Chóó Lémi ngê nê yinê a dy:ââ ngê, nê ka ntee doo a vuywo, nê u yoo knî ye yinté myekiyedê vuywo.

²⁴Yesu ngê kwo, M:aa. Kwo, Ala yéli a ka nyinê kpo, kwéli n:aa lèpî, u ya a nga a kwo y:i myepêdê lee dniye, y:i ntee noo a lémilémi, yi lémilémi paan:aa m:uu y:e. Kwo, Dyámê pê ghêlî dèpwo a kwo, a nuu ghi nódó doo a ya, lémi ngê u ngwo nyinê pyódu noo. ²⁵Kwo, M:aa. Kwo, Kn:aadi te kópu lama daa tóó. Kwo, Mgîdî u yoo yi lama d:i tóó, ngmênê a lama nye tóó, ala yéli yi lama ala kópu mye tóó, nyóó nyinê dy:ââ noo. ²⁶Kwo, Ntênê ye nê kêma nyoo, ngakêmê ye my:aa chámê ngê, ngmênê ye am:aa a tpaê, mu kópu u dîy:o nuu u pi ngê ntee noo a ya, nuu u yoo ngê yinté myepêdny:oo a ya, yi k:i nmî nuw:o ngmîdi ngê péchoo ya.

Yesu u ngwo mgîmî ngópu

Mátityu 26:47-56; Mak 14:43-50; Luukî 22:47-53

18 ¹Dini ghi n:i ngê Yesu ngê u Mî ka ngêpê chedê ngê, Njedusalem nmo kuwo ngê, mbwaa tp:oo ngmênmi ngmópu, u pi Kidîlon, myângo ndîî ngmê u mênê nmî ch:iy:e dniye. ²Pini n:i Yesu u kwódo ngê ghê wo, Njudas, yi pini u lama yi myângo doo ya, mu kópu u dîy:o Yesu ngê Njudas u k:i daa ng:êêntómu y:i núw:o nmoo. ³Wod:oo Njudas ngê yi mgîdî ngê y:i a pyw:ee nmoo. Yoo ngmê yi kada doo kwo. Yi yéli yi vy:o Lóma lede yilî doo kwo, Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo yi vy:o myednye kwo. Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, Pádisi yoo yi k:i yi yéli y:oo a dy:ââ tumo. Yi kaa taa a núw:o tumo, yi pywápê dmi yi lam

^w 17:19 Hipîlu 10:10 ^x 17:21 Nkal 3:28 ^y 17:22 Dpodo 4:32

dé myedê núw:o tumo, nmo u ngwo a lee dniye. ⁴Yesu u lama yaa wo, apê, Daa kêmakêma kópu yilí yintómu a nga a d:uud:uu ngmê, wod:oo ye loo, yepê, N:uu ka nmye vyuwo té? ⁵Kwo, Yesu, pini n:ii Nasalet pi. Yesu ngê yepê, Ala nê vyílo, a chóó n:aa tóó. Pini n:ii Yesu u kwódo ngê ghê wo, Njudas, yi vy:o doo kwo. ⁶Yesu ngê Chóó Lémi u pi dini ghi n:ii ngê ye vyu, yepê, A chóó n:aa tóó, u ngwo ngwéti dniye, wod:oo a mbee ngópu, yoo woni têtê mbêmê tpalê dniye. ⁷Myombó Yesu ye mê póó wo, yepê, N:uu ka nmye vyuwo té? Kwo, Yesu, pini n:ii Nasalet pi. ⁸Yesu ngê yepê, Wunê nmye kídí vyi, Ala nê vyílo, a chóó n:aa tóó. Yepê, Pini n:ii ka nmye vyuwo té, kídmyinê pyw:ee ngmê, ngmênê a p:uu ndiye pyu kní yi p:uu kêtê nangmê yé, dpí dy:ââ tóó. ⁹(Yi kópu ye vyu, mu kópu u díy:o u Mí ka kópuni vyu, ndê kópu ngê pyaa we, kwo, M:aa, yélini a ka nyinê kpo yi l:âmo dèpèngmê ngópu.)

¹⁰Saimon Pita ngê u yi doo kwo, Lede yoo ní vya té, wod:oo u taa a ngêédí, lede ngmê mbwámê pèdê châpwo, ngmênê kn:aadi ngê, u wéni pee ngwene ngópu. Yi lede u pi Mélíka, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini u dpodo pyu ngmê. ¹¹Yesu ngê Pita ka kwo, Naa u dópo ménê mē kédi. Kwo, Lukwe, u yi nga a kwo, M:aa ngê dono u mbwaa n:ii a ka a kpo u wépi ní puwâ? Kwo, Kêle, n:aa ndanî.

Anas u ngîma Yesu u ngwo mî kaa ngópu

¹²Lede yoo yi kada pini ngê yepê, Mgîmî yó, yedê ngê kudu yó, wod:oo lede kní y:oo Nju tpémi yi k:ii Yesu mgîmî ngópu, kóó dē kudu dumo, ¹³Anas ka mwiyé núw:o ngópu, pini n:ii tp:oo módó Kayapas ngê nyââ. ¹⁴Kayapas kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê doo ya, yi m:aani ngê. Yi Kayapas ngê Nju tpémi yi kada pini kní ye mwiyé a vyu, yepê, Maa mb:aa ala, pi ngmídi pi yintómu yi l:êê díy:o paa pw:oo we.^z

Pita ngê Yesu u ngwo a wópu ngê.

Mátíyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luukî 22:55-57

¹⁵Dini ghi n:ii ngê Yesu mgîmî ngópu, Njedusalem núw:o ngópu, Saimon Pita k:ii nyipu yâmuyâmu dé. Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo dini ghi n:ii ngê Yesu km:êê ngópu, Pita kuwa nê kuwo ngê, a k:ii nmî kee dniye, mu kópu u díy:o kada pini u lama noo ya. ¹⁶Myombó ménê diyé wo, keñe dmââdîni ngê doo t:âât:ââ, kwonê, Kî pini a kmini. ¹⁷Pita yedê kee wo, yi dmââdî ngê kwo, D:ii wu pini p:uu ndiye pyu ngmê, apii? Pita ngê kwo, Nyââ, nê kuu. ¹⁸Yi dini ghi ngê nkuwo ndîî ngê pyodo, wod:oo ndyuw:e ngmê kpê ngópu, yi ngomo chóó u dpodo pyu yoo, Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo yi k:ii, ndoo chedê dnye kwo. Pita yi vy:o myimî ghê wo, myedoon:aa ndê vyíî.

^z 18:14 Njon 11:49-51

Anas ngê Yesu u ngwo doo poopoo

Mátiyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luukî 22:66-71

¹⁹Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini Yesu ka p:uu ndiye pyu knî yi l:êê dîy:o doo póó, kópuni nmo doo tpapê dé yi l:êê dîy:o u kwo myedoo póó. ²⁰Yesu ngê kwo, Pi yilî yi ngîma nîmo danêmbum. Kwo, Nju tpémi kwéli wunê wó ngê, Chóó Lémi u ngomo k:oo, ngêpê ngomo knî yi k:oo, yi ye nîmo a danêmbum. Kwo, Tumu kópu d:oo ngmê vyu. ²¹Kwo, Lukwe dîy:o nye p:oop:oo nê. Kwo, A kópu dyuu n:ii knî y:oo ny:ee tumo, ye ngî péé, yi kópu yi lama a pyede. ²²Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê yi kópu yi vyu, lede ngmê ngê kopwe u te knâpwo puwâ, kwo, Lukwe dîy:o nmî kada pini u dnye nye vyee. ²³Yesu ngê kwo, Pi knî ye kópu dono w:aangmê vyu, ye ala léma ye yi kópu yuu pîcha y:oo. Kwo, Ntênê n:aa mbumu, lukwe dîy:o kopwe a te knâpwo chi puwâ.

²⁴U kuwó dini ghi ngê Anas ngê Kayapas ka Yesu dy:ââ ngê. Yedê kwulo daa pywâlî ngópu, p:uu modoo ya.

Pita ngê Yesu u ngwo mêtê wópu ngê

Mátiyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luukî 22:58-62

²⁵Yi dini ghi ngê Pita ndoo chedê modoo kwo. Pi ngmê knî y:oo kwo, D:ii wu pini p:uu ndiye pyu ngmê, apii? Pita ngê a wópu ngê, yepê, Nê kuu. ²⁶Pita ngê pini n:ii ngwene ngópu, yi pini u mbwó kada pini u dpodo pyu ngmê, ndoo chedê myedoo ya, Pita ka kwo, Ndoos apê nyi vyílo, wu pini p:uu myângo vy:o kídî m:uu ngi. ²⁷Pita ngê mêtê wópu ngê, wod:oo kêmkêm ka wo.

Yesu Paléti ka u ngwo núw:o ngópu

Mátiyu 27:1-2,11-14; Mak 15:1-20; Luukî 23:1-5,13-25

²⁸Kââdî dini ghi n:ii ngê a kee wo, Yesu Kayapas u ngomo k:oo a pw:ii ngópu, Lóma lede yoo yi mââwe ndîî Paléti ka núw:o ngópu. Nju tpémi yi kada pini yoo Paléti u ngomo k:oo daa kee dniye, mu kópu u dîy:o apê, Daa Nju pi u ngomo. Apê, Nmo koko té, ye dono pee nmî p:uu ngma a kelekele, Chóó Lémi ka dono ngê nmo pyodopyodo té, yed:oo Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa nté doo u ntââ daanmî ma. ²⁹Yi Nju tpémi Paléti u ngomo k:oo daa kee dniye, wod:oo kuwa ye a pwii wo, yepê, Wu pini ngê ló dono kópu ngmêdê d:uu? ³⁰Paléti ka kwo, Dono kópu wodaa d:uu ngê, ye nga daapód:oo núw:o. ³¹Paléti ngê yepê, Núw:o yó, nmyi chóó nmyi dêêpî kópu dyuu mbêmê nyi kóté kalé yó. Kwo, Machedê. Kwo, Wunê kudu kóté kwolo, ala d:o pw:oo we. Kwo, Ngmênê pi vyee nmo nmyi kwódu ngópu. Kwo, Nmyi l:êê ghi mbêmê nyi vya ngi, kídosi íedê nyi t:ee ngi.^a ³²(Yesu ngê kópuni wunê a vyu, nmopê, Tââ wa km:êê nê, u pwopwo p:uu kídosi íedê u ngwo doo danê, yi kópu Nju

^a 18:31 Dpodo 18:15

tpémi y:oo ala ngwo d:uu ntiye ngmê.)^b ³³Paléti u ngomo k:oo mê diyé wo, lede knî ye yepê, Yesu alii a núw:o yó, wod:oo u kwo núw:o ngópu. Yesu ka kwo, Mumdoon nyi Nju tpémi yi king? ³⁴Yesu u kwo póó wo, kwo, Ye kópu ñyóó mênê cha ngî, ó pi knî y:oo nga y:oodê vyi ngmê? ³⁵Paléti ngê kwo, D:aa Nju pi. Kwo, Ñyóó nyoo knî y:oo, yi kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini knî yi k:ii y:oo a ka da núw:o ngi. Kwo, Ló dono kópu ngmêchi d:uu? ³⁶Yesu ngê kwo, Daa dyámê mbêmê tpémi y:oo king ngê y:oo pyódu noo. Kwo, W:aa dyámê pê u king ntee pini, ye a dpodo pyu yoo a l:êê díy:o pí l:êê té, Nju tpémi y:oo daapaa mgímî nê. Kwo, Daa dyámê mbêmê tpémi y:oo king ngê y:oo pyódu noo. ³⁷Paléti ngê kwo, Mumdoon nyi king? Kwo, Yi kópu awêde dí ny:oo. Yesu ngê kwo, Ñyóó nuw:o ngê chi vyi, nyimo, Nê king. Kwo, Ngmênê ala kópu mu ngmidi u l:êê díy:o dyámê mbêmê ní pyodo, nê, Pi knî y:oo ndê kópu yintómu knî yi kn:ââ paa m:uu y:e. Kwo, N:ii knî y:oo ndê kópu knî yi maa a kîgha ngmê, a dnye y:oo nyêmî ngmê.^c ³⁸Paléti ngê kwo, N:uu u ntââ, ndê kópu dé yi kn:ââ dpo pyw:oo? Wod:oo Paléti kuwa mê pwii wo, Nju tpémi ye yepê, Wu pini u kpadakpada u kópu d:oo ngmê pyw:ângo. ³⁹Yepê, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa dye ghi ngê mbwa k:oo tpémi yi vy:o pi ngmên:aa pw:iipw:ii ngê. Yepê, Nju tpémi. Yepê, U yi nmye a kwo, Nmyi king ní pw:ii? ⁴⁰Dpodombiy:e u kwo mbwó dniye, kwo, Daa ye pini. Kwo, Mbadapas yi pw:ii ngi. (Yi Mbadapas Lóma lede yoo yi p:uu mwiyé dpímo a l:êê, mbwa k:oo u ngwo kee wo.)

Paléti Yesu u pw:iipw:ii ngê u ngwo dêê wo

19 ¹Wod:oo Paléti ngê lede knî ye yepê, Yesu núw:o yó, yedê kpê dmi ngê nyi kpaka yó, wod:oo mî kpaka ngópu. ²Lede knî y:oo Yesu dnye yumuyumu, noko yipu, King knî yi mbêmê kîdon ntee a kwo nyédi, kî pini mbêmê yinté tpile my:oo kaa koo, wod:oo yi kóó diidii a ngî tumo, a kmongo tumo, kîdon ntee tpile u ngwo ngmê l:âmo ngópu, Yesu mbêmê kaa ngópu. Kpídî pee mb:aa ngmê, king knî y:oo yi mbwo ntee dnyimo t:emî dé, yinté kpídî pee mtyemtye u mbwo ngmê t:ee ngópu. ³U kuwó dini ghi ngê u kwo dnye lèpî, k:omodanê ngê dnya a chipéchipé, kópu, Munmîkó nmî mââwe ndîî, Nju tpémi yi king, u nkwo dnye vyee.

⁴Paléti kuwa mêtê pwii wo, Nju tpémi ye yepê, Wu pini ngomo k:oo nmye mênîné pw:iipw:ii, nmyi ngîma n:aa kapî, mu kópu u díy:o nmyi lama paa yaa we, u kn:aadi te kópu d:oo ngmê pyw:ângo. ⁵Wod:oo Yesu kuwa a pw:ii ngê, yi kóó diidii dmi mbêmê modoo ya, kpídî mb:aa u mbwo myedoo ya. Paléti ngê Nju tpémi ye yepê, Yi pini ala. ⁶Kada pini knî y:oo dini ghi n:ii ngê m:uu ngópu, dpodombiy:e mbwó dniye, Paléti ka kwo, Kídosi íedê t:ee ngi. Kwo, Daadî ya. Wod:oo Paléti ye nod:e wo, yepê, Yi kópu nmyi lama ma tóó. Yepê, Nmyi chóó nuw:o yó, kídosi íedê

^b 18:32 Njon 12:32-33 ^c 18:37 1 Tim 6:13

nyi t:ee yó. Yepê, U pwopwo u kópu d:oo pyw:ângo, daa tóó modaa tóó. 7Nju tpémi y:oo Paléti ka kwo, Nmí dêêpî kópu alanté, Pini n:ii ngê Chóó Lémi u pi k:omodanê ngê dpî vyi, yi pini anyi vy:a. Kwo, Ye pini ngê chóó u komo ngê ala kópu vyu, Nê Chóó Lémi Tp:oo. Kwo, Daadí ya, pw:oo we.^d

⁸Dini ghi n:ii ngê Paléti ngê yi kópu nyongo, nkíngê ngê y:ay:a pwiyé wo, ⁹u ngomo k:oo mê kee wo, Yesu ka kwo, Ló y:i nyiné ndê wo? Yesu ngê kópu u kwo daa vyu.^e ¹⁰Paléti ngê kwo, Lukwe díy:o kópu a ka daanyi vyi. Kwo, Lama daa tóó, a kêê k:oo nye kwo? Kwo, Ye n:aa tpaê, Vya yó, yed:oo a vyeê ngi. Kwo, Ye n:aa tpaê, N:aa pw:iipw:ii, ye kêê nga daawa t:ee ngmê. ¹¹Yesu ngê kwo, Pini n:ii nmí pwo a tóó nmí kada pini ngê wodaa pyódu nyoo, ye ngêê k:oo daapídî ghê. Kwo, Yi pini u dnye chuu nyongo, módó nye kpadakpada nê. Kwo, Yélini y:oo nga da núw:o nê yi dnye dmi yichi ny:oo, dono u ngwo chi d:uu. Kwo, Ngmênê yi yéli yi dono d:ud:umbiy:e ndî.^f ¹²Paléti ngê yi kópu dini ghi n:ii ngê nyongo, d:ud:umbiy:e u yi u ngwo doo kwo, Yesu ní pw:ii, ngmênê Nju tpémi dpodombiy:e u kwo mbwó dniye, kwo, Ye pini ngê apu, Nê king. Kwo, U yi u ngwo a kwo, Pini n:ii nmí king ndî ngê wunê tóó, Lóma, u d:aa nê kââdí. Kwo, Yinté pini king ndî p:uu a d:uu yédi. Kwo, Ye pini nye pw:iipw:ii knomomê, ye king ndî ngê yi kópu wa a ny:oo, doo u nuu u pi ngê anyi pyódu.^g ¹³Paléti ngê yi kópu yi nyongo, Yesu kuwa ye a pw:ii ngê, pi kwéli dpímo kóté kígha dé, y:i núwo. (Yi kélî ghê chêêpî u kadakada mwiyé yé tumo, Nju tpémi yi dnye ngê u pi Nkapata.) ¹⁴Wéni n:ii ngê Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa u l:êê díy:o tpile yilí dnye wiyewiye, yi wéni ngê yi kópu yilí u ngwo pyodo. Kââdí mââ kélî dini ghi ghéli daa yó, Paléti ngê Yesu kuwa ye a pw:ii ngê, Nju tpémi ye yepê, Ala nmyi king. ¹⁵Dpodombiy:e u kwo mbwó dniye, kwo, Pw:oo we. Kwo, Vya ngi. Kwo, Kídosí íedê t:ee ngi. Paléti ngê yepê, Mumdoó nmyi king kídosí íedê waní t:oo? Kpêê ziyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo kwo, Nmí king mu ngmídi, king ndî n:ii Lóma wunê tóó. ¹⁶Wod:oo Paléti ngê lede kní ye yepê, Yesu núw:o yó, kídosí íedê nyi t:ee yó.

Yesu kídosí íedê u ngwo t:ee ngópu

Mátiyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Luukî 23:26-43

Lóma lede kní y:oo Yesu núw:o ngópu, ¹⁷Njedusalem a kuwo ngópu, ghi ngmê núw:o ngópu, yi ghi u pi Mbodo Dínê. (Nju tpémi yi dnye ngê Nkolkota.) Maa p:uu Yesu ngê u kídosí chóó doo dnyinédnyinê. ¹⁸Yi mbwini mbêmê Yesu kídosí íedê mí t:ee ngópu, pi u nkígh:ê mê miyó kídosí íedê t:ee dumo, u wéni pee ngmê t:ee ngópu, u t:anê pee ngmê t:ee

^d 19:7 Lev 24:16; Njon 5:18 ^e 19:9 Mát 27:12; Luukî 23:9 ^f 19:11 Njon 10:18;
Dpodo 2:23; Lóma 13:1 ^g 19:12 Luukî 23:2; Dpodo 17:7

ngópu, Yesu yi kéli ghê kídosi íedê doo ya. ¹⁹⁻²⁰Paléti ngê u dpodo pyu ngmê ka kwo, Yesu u nt:u kópu d:êê ngi, apii, Yesu Nasalet pi, Nju tpémi yi king. Yi pini ngê yi kópu dyuu pyolo d:êê ngê, Nju dnye ngê d:êê ngê, Kídiki dnye ngê d:êê ngê, Lóma dnye ngê mye d:êê ngê. Yi kópu dyuu Yesu u pwo kídosi íedê t:ee ngópu. Nju tpémi yilí kní y:oo yi kópu dyuu a kp:aa ngópu, mu kópu u díy:o Njedusalem u nkígh:ê Yesu kídosi íedê mí t:ee ngópu, daa kuughê. ²¹Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo Paléti ka kwo, Lukwe díy:o chi d:êê, Nju tpémi yi king. Kwo, Alanté wochi d:êê, Kí pini ngê apu, Nê Nju tpémi yi king. ²²Paléti ngê yepê, Kópuni dí d:êê, muchoo ya. Yepê, Daaní ngmêê.

²³Dini ghi n:ii ngê Yesu kídosi íedê t:ee ngópu, lede kní y:oo u kpídí yêê tumo, tpile dyuu páádi ngê pyódu ngópu, lede ngmê u tpile dyuu ngmê. U kpídí ngmê mb:aamb:aa, kpídí d:umu daadí, kéli ghê daa dmy:ee ngmê. ²⁴Lede kní y:oo noko yepê, nangê chaa, ng:oo kmêle, n:uu ngê wunê ng:êêní. Kópuni nmí Mí u puku yedê a tóó, yi Lóma lede páádi kní y:oo daa yi lama yi kópu ntiye ngópu. Yi kópu ala,

A tpile dê yêê t:oo,

A kpídí mb:aa u díy:o mye ng:oo té.^h

²⁵Yesu u kídosi u nkígh:ê pyââ páádi yi k:ii nmee kwo, Niye mbwémi Yesu u pye miyó, Méli Kilópas u kpâm pyolo, Méli Makídala pyââ podo.ⁱ ²⁶Yesu ngê u pye a nkígh:ê módu, kwo, Niye. Kwo, Kí ñm:ee. ²⁷A ka pê, Kí mye, u kwo mb:aamb:aa ngê chi vuyuwu. U kuwó dini ghi ngê u kwo noo vuyuwu, a ngomo k:oo doo kwo.

Yesu kídosi íedê u ngwo pwene

Mátiyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luukí 23:44-49

²⁸Yesu u lama doo ya, A dpodo yilí yintómu daa kêmakêma n:aa chedêchedê. U yi u ngwo doo kwo, Kópuni puku yedê a tóó ní ntiye, wod:oo yepê, Mbwaa a nga dê chópu.^j ²⁹Wain d:ââ y:i ngmêdoo kwo. Pi ngmê ngê tpênê n:êê ngma a ngêêdí, wain d:ââ k:oo kmênê ngê, yimbwi íedê kââ, Yesu komo t:ámo mbee ngê.^k ³⁰Yesu ngê yi wain yi ndââ, yepê, Machedê, wod:oo mbodo k:ame a ghê wo, pwene.^l

Yesu u ngwo dmya ngópu

³¹Wéni n:ii ngê Yesu pwene, yi wéni Pídaidé, womumo líme wo ndíi ngmê, ntóó yi wéni ngê kídosi íedê daapêdoo ya. Yi kópu u l:êê díy:o Nju tpémi yi kada pini kní ngmê Paléti ka lee dniye, kwo, Yélini kídosi íedê a pyede, u ntââ yi kpâlí dmi wa pwaa t:oo, límílimí ngê u ngwo paa pw:oo dniye, yed:oo awêde mîpaa kmênê téne.^m ³²Wod:oo lede yoo lee dniye,

^h 19:24 Psalm 22:18 ⁱ 19:25 Mát 27:55-56 ^j 19:28 Psalm 22:15 ^k 19:29 Psalm 69:21
^l 19:30 Njon 4:34 ^m 19:31 Deut 21:22-23

Yesu u nkígh:ê kídosi íedê n:ií dê dpímo ya, yi kpáli páádi kní pwaa tumo, ³³ngmênê Yesu u kídosi chedê y:i ní dniye, yi vyu dniye, apê, Até dê pw:onu, wod:oo kpáli dê mēdaa pwaa dumo. ³⁴Lede ngmê ngê u kaa a ngêédí, Yesu podo pee dmi kēpa dóó, u kaa yedê pēédí ngê, wêê mbwaa kwodonkwodo a mbêpê knopwo. ³⁵Yi kópu yilí a chóó a ngwolo dê y:oo ní módu, ntênê dí d:êê té, mu kópu u díy:o yi kópu kní ye paa kélímí mbê dmyeno.ⁿ ³⁶⁻³⁷Lede kní y:oo daa yi lama puku yedê kópu miyó ntiye ngópu, ngmê alanté, Dínê daangmēwa pwaa ngmê, woni alanté, Pini n:ií wa dmya ngmê, pi kní y:oo adnyi y:enê.^o

Yesu ntóó u ngwo kmênê ngópu

Mátiyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Luukí 23:50-56

³⁸Pi ngmê, u pi Njósép, Adamátiya pi. Yi pini Yesu ka myedpímo kélímí, ngmênê tumutumu, mu kópu u díy:o kada pini kní ye dpímo nkíngê. Yesu dini ghi n:ií ngê pwene, yed:oo yi Njósép Paléti ka loo, kwo, U ntââ Yesu ntóó wan:uu kmênê. Paléti ngê kwo, U ntââ, wod:oo Yesu u kídosi chedê nmo a loo, ntóó nmo ngópu.^p ³⁹Pi m:uu nmo myeda loo, u pi Nikódimês, pini n:ií Yesu ka mgídí vy:o mwiyé a loo. Yi pini ngê, u dpodo pyu kní yi k:ií mtyímí ntee tpile péé kní ngma a núw:o ngópu, tuu mb:aamb:aa. Yi tpile péé dmi yi dínghíngí ndíí.^q ⁴⁰Yi máawe dê y:oo yi mtyímí ntee tpile Yesu ntóó p:uu dpímo t:emí, kpídí ngê ntóó u nkwo dpímo a kmongokmongo, mu kópu u díy:o nmí Nju tpémi nmí pi ntóó kmênêkmênê yinté a tóó. ⁴¹Yesu kídosi íedê kwéli pwene u nkígh:ê myângo ngmēdoo ya. Yi myângo vy:o kpomo kamí ngmēdoo ya, wunê pi ntóó y:i daangmê kmênê ngópu. ⁴²Yi lémi dê y:oo Yesu ntóó yi kpomo u mênê kmênê ngópu, mu kópu u díy:o mgídí doo a ghayghay, doo u ntââ kuughê daapí núw:o ngópu.

Yesu u ngwo a pii wo

Mátiyu 28:1-8; Mak 16:1-8; Luukí 24:1-12

20 ¹Sandé mw:aa mgídí vy:o, Méli Makídala pyââ kpomo chedê yi loo, Yesu kwéli kmênê ngópu. Apê, Chêépí páâ ndíí n:ií kpomo t:âmo kaa ngópu, apê, Lukwe ngê atédê tpiyé wupu kwolo. ²Wod:oo mbêpê a puwâ, Saimon Pita k:ií mdoo nye a núwo, nyepê, Nmí Lémi ntóó kpomo u mênê kédê ngí ngmê, kwéli d:uu yé ngmê, nmí lama daa tóó. ³Pita k:ií kpomo u chedê nyi lee knopwo. ⁴Maa p:uu nipi nyipu mbêpê, mbêpê tédê Pita nê kuwo ngê, kpomo u chedê mwiyé n:uu ta, ngmênê kpomo u mênê ghêlí dípi kee wo. ⁵Kpomo u mênê nê tepe mbê wo, Yesu ntóó p:uu kpídini t:ee tumo, ní m:uu too. ⁶Pita dini ghi n:ií ngê ta, yi

ⁿ 19:35 Njon 21:24 ^o 19:36-37 Ex 12:46; Tpyuu 1:7 ^p 19:38 Njon 7:13; 12:42

^q 19:39 Njon 3:1-2

ngwo kpomo u mênê kee wo, kpîdî mye m:uu too. ⁷Kpîdîni ngê mbodo a kmongo ngópu, apê, U mo mu tóó, kmongo ngmê. ⁸Myenté kpomo u mênê my:aa kee wo, yi kópu knî y:aa m:uu too, ala kópu ka u ngwo nî kêlímî mbê wo, nê, Nmî Lémi kêda pyidu. ⁹Yesu u pyidepyide p:uu kópuni puku yedê a pyede, yi ngwo ghêlî dpîp:o w:ee too. ¹⁰U kuwó dini ghi ngê p:o m:ee diyé knopwo.

Yesu ngê Méli Makídala pyââ ka chóochóó u ngwo a kêma ngê
Mátiyu 28:9-10; Mak 16:9-11

¹¹Méli kpomo chedê doo kwo, doo mbê. Kpomo u mênê yedê tepe mbê wo, ¹²enjel miyó módu, yi kpîdî dê kpaapíkpaapî dê. Yesu ntóó mwiyé kwéli doo ya, yi kêlî ghê dpîmo ya, mbodo kwéli yé ngópu, woni yi: doo ya, woni yu dmyíno doo ya. ¹³Ngmê ngê Méli ka kwo, Lukwe díy:o nye mbê. Yepê, Nmî Lémi ntóó até da ngî ngmê, anyi d:uu yé ngmê. ¹⁴Wod:oo Méli yi diyé wo, Yesu yi módu, ngmênê daa myââ.^r ¹⁵Yesu ngê kwo, Lukwe díy:o nye mbê. Kwo, N:uu ka nye vyyuwo? Méli ngê apê ngmênê, Myàngo u y:enê pyu ye kwo, kwo, Ala pini ntóó dmyinê ngî ngmê, kwéli dmyin:a a yé ngmê a ka vyi ngi, n:aa lèpî, ntóó mênín:aa ng:êênî. ¹⁶Yesu ngê kwo, Méli. Yi ngwo dini ghi ngê Méli ngê myââ, apê, Kîngê Yesu. Nju dnye ngê kwo, Laponi, u nt:u kópu nmînê nmo, Nmî Lémi. Wod:oo Yesu u nkîgh:ê loo. ¹⁷Yesu ngê kwo, Kalê nédi, mu kópu u díy:o M:aa ka d:ongê kee wo. Kwo, A mî mye nmyi Mî, a yâpwo mye nmyi yâpwo. Kwo, Yi pini ka n:aa koko. Kwo, A mbwó knî ye yi kópu dp:uu vyi ngi.^s ¹⁸Wod:oo Méli Makídala pyââ nmo a loo, nmopê, Nmî Lémi kídî m:uu. Méli ka kópuni a vyi too, nmo mînê nté too.

Yesu u ngwo nmî módu
Mátiyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Luukî 24:36-49

¹⁹Yi Sandé ntumokwodo n:ii knî yi k:ii Yesu p:uu nmee ndiye, ngomo k:oo nmee kwo. Keñe nmo kuwo too, mu kópu u díy:o Nju tpémi yi kada pini knî ye nmî nkîngê mbê dniye. Wod:oo Yesu anya a pwiyé wo, nmî vy:o ghê wo, nmopê, Mw:ââkó a tîdê mbwó yoo, ala nê, namê nkîngê. ²⁰U kuwó dini ghi ngê kóó dê nmî ngópu tpyé doo, kaa kwéli dóó ngópu, nmî ngópu mye tpyó. Dini ghi n:ii ngê nmî myââ, nmî gha dmi d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê pyodo.^t ²¹Myombó Yesu ngê nmopê, Namê nkîngê. Nmopê, M:aa ngê dyámê mbêmê ntee a dy:ââ noo, pi knî ye yinté u nkwo n:aa dyede nmyo.^u ²²Wod:oo Yesu nmo kó wââ mbê wo, nmopê, M:aa u Ghê Dmi nmyi mênê dí yé. ²³Nmopê, N:ii yi dono wanmyi chedê t:oo, M:aa ngê yi dono u mbodo kn:ââ vyyuwo wa kée té, mēdaawa a ngi

^r 20:14 Luukî 24:16; Njon 21:4 ^s 20:17 Lóma 8:29; Hipîlu 2:11-12 ^t 20:20 Njon 19:34; 16:22; 1 Njon 1:1 ^u 20:21 Njon 17:18

té. Nmopê, N:ii p:uu M:aa u Ghê Dmi mbêmê ala kópu wanmyinê w:ee ngmê, anye, Kí pini ngê u dono dê mgîmî té, mēdaawa kée té, nmopê, yi pini ka wanmyi vyi ngmê, Nono knî y:oo dê dyênê ngi, ye yi pini u dono M:aa ngê u mbodo kn:ââ vwuwo daawa kée té.

Tomas ngê Yesu u ngwo módu

²⁴Wéni n:ii ngê Yesu nmî módu, nmî vy:o pini ngmê Tomas, pini n:ii u mbwó k:ii nipi taa knopwo, yi pini nmî vy:o dēpwo kwo,^v ²⁵wod:oo dini ghi n:ii ngê Tomas nmî módu, kwonmo, Nmî Lémi kudu m:uu. Tomas ngê nmopê, Kpêêpi u kwéli kóó dê yi p:uu daanî m:uu knomomê, a kêêpyââ yi kwéli p:uu daanî yé knomomê, kaa kwéli dóó ngópu a kêê yi daanî yé knomomê, ye daanî kêlîmî mb:anê.

²⁶Wiki ngmidi mî loo, Tomas u k:ii ngomo k:oo nipi nmeê kwo. K:omo tpile keñe nmo kuwo too, ngmênê Yesu anya a pwiyé wo, nmî vy:o ghê wo, Nmopê, Mw:ââkó a tídê mbwó yoo. ²⁷Tomas ka kwo, A kêê dê ngî m:uu dé, ngêêpyââ yi p:uu kédî, a podo pee dmi kêpa ngêê mye yé. Kwo, Lukwe díy:o d:ii kêlîmî. Kwo, Chi kêlîmî. ²⁸Tomas ngê kwo, A Lémi, nyi nmî yâpwo ndëndê. ²⁹Yesu ngê kwo, Wochoo m:uu noo, daapíchi kêlîmî mb:anê. Kwo, Yélini a ka adnya a kêlîmî, k:omo tpile daawa m:uu nê, a ka amyednya a kêlîmî, yi yélini yi gha dmi M:aa ngê d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê wa pyódu té.^w

Kópuni u l:êê díy:o ala puku dmi ní d:êê ngê

³⁰K:omo tpile Yesu ngê mbwudu yilî nmî ngópu chópu, ngmênê ala puku yedê pyile njini ní d:êê ngê.^x ³¹Ní d:êê too, mu kópu u díy:o ala kópu ka paa kêlîmî mbê dmyeno, pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, nmî kada pini ngê pyódu ngê, yi pini Yesu, pini n:ii Chóó Lémi Tp:oo. U ya a nga a kwo Yesu ka kêlîmî mbê dmyeno, u pi mbêmê ghê kamî u ngwo pêdê pyw:ee yó.^y

Yesu pyolombó u ngwo nmî módu

21 ¹U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê chóochóó nmî ngópu mê tpyó. Dini ghi n:ii ngê Nkálili Kpéni Lêê u nkîgh:ê nmeê ya, yi kópu nmo u ngwo pyodo. ²Nmî pyudu nmeê ya Saimon Pita ngmê, Tomas myomo, pini n:ii u mbwó k:ii nipi taa knopwo, Nétániyel pyolo, Kéna pi, Nkálili Wee u kwo p:aani n:ii a tóó, a mbwó k:ii nye podo limo, Yesu p:uu ndiye pyu mê miyó yi k:ii. ³Saimon Pita ngê nmopê, Vyuwó tédê n:aa lêpî. Kwonmo, Nmî k:ii lee kmêle. Wod:oo dinki k:oo nm:uu wo dniye, munmeen:aa vwuwó. Yi mgîdî nmo dyé ngê, pwoo k:oo te dēpê

^v 20:24 Njon 11:16; 14:5 ^w 20:29 1 Pita 1:8 ^x 20:30 Njon 21:25 ^y 20:31 Njon 3:15; Lóma 1:17; 1 Njon 5:13

gho. ⁴Mw:aamw:aa dini ghi ngê Yesu tii vuywo nmî módu, ngmênê pi daa myââ. ⁵Nmopê, Kî tpókni. Nmopê, Pwoo k:oo te doo gho? Kwonmo, Nyââ, te doo gho.^z ⁶Nmopê, Nmyi pwoo dinki mwada pee kéé yó, yi knî ngmê wunê wupwo. Wod:oo pwoo dinki mwada pee nmî kéé ngê, te yilî a gho, doo u ntââ pwoo dinki k:oo daap:ono pêêdí ngê.^a ⁷Pita ka kwonoo, Kî nmî Lémi vyílo ye kwo. Saimon Pita ngê yi nyongo, apê, Nmî Lémi ye kwo, wod:oo u paa kpídi u paa ngmê t:ângo, tpuu a ndê ngê, kpê lêê u kwo mbêka wo, Yesu ka châachââ mî kee wo. ⁸Dinki k:oo a kuwo nmoo, nmîné pwoo nmeê a paapaa. Yesu kwéli doo a kwo daa kuughê, pwoo y:i nm:uu têêdí ngê. ⁹Dini ghi n:ii ngê lyoko nmî tee dniye, nê, Yesu ngê ndyuw:e ngmê atédê kpê, te ngmê nk:êênî, mbídédi knî my:oo kwo. ¹⁰Yesu ngê nmopê, Te n:ii da ghêpê dmi, knî ngma a úuw:o yó. ¹¹Saimon Pita dinki kn:ââ ghê nmo a loo, pwoo nipi lyoko nmo pêêdí ngê. K:omo tpile te ndîf yono y:a limo y:a mê pyile y:i a ghê, ngmênê pwoo daa chaa ngópu. ¹²Yesu ngê nmopê, A pwiyé dmyeno, nté anyi ma yó. U kwo nmî nkîngê mbê dniye, u kwo mēdaap:oo póo dniye, Nyi n:uu, mu kópu u díy:o nmî lama doo ya, Kî nmî Lémi. ¹³Wod:oo Yesu ngê mbídédi a ngêêdí, nmo a kpo, te nmo myedê kpo.

¹⁴Yesu ngê yinté chóóchóo pyolombó nmo a kēma ngê, kpêênî mwâ a pii wo.^b

Yesu Pita k:ii u ngwo dpîmo danêmbum

¹⁵Kmaapî yinmo kêlî ngê, Yesu ngê Saimon Pita ka kwo, Njon tp:oo. Kwo, Mumdoó kî yéli yi nódo a nuu ghi dnyinté a tóó, ngmênê nyi mu ngmídi a nuu ghi ndêndê ngê nódó a tóó? Pita ngê kwo, Nyââ, a Lémi. Kwo, Lama ka tóó nê, nuu ghi a nódo ka tóó. Yesu ngê kwo, A sipi w:uu chi mbonombono.^c ¹⁶Myombó Yesu ngê Saimon ka kwo, Njon tp:oo. Kwo, A nuu ghi nódó a tóó? Pita ngê kwo, Nyââ, a Lémi. Kwo, Lama ka tóó, nuu ghi a nódo ka tóó. Yesu ngê kwo, A sipi w:uu chi y:enê.^d ¹⁷Pyolombó Yesu ngê Saimon ka kwo, Njon tp:oo. Kwo, Mumdoó a nuu ghi nódó a tóó? Pita u nuw:o dono ngê pyodo, mu kópu u díy:o Yesu u kwo pyolo póo wo, kwo, A nuu ghi nódó a tóó. Yesu ka kwo, A Lémi, kópu yilî yintómu lama ka pyede. Kwo, Lama ka tóó, nuu ghi a nódo ka tóó. Yesu ngê kwo, A sipi w:uu chi mbonombono, mb:aamb:aa ngê cha a chedêchedê y:amîy:amî dé. ¹⁸Kwo, Ndê kópu nga ngmên:aa tpapê. Kwo, Dini ghi n:ii ngê pi mgêmî ngê nyoo a ya, malêti maa nyimo t:emî, nuw:o ngê ghini u pi dpîmo tpapê, y:i nyimo lêpî. Kwo, Dini ghi n:ii ngê vy:eney:ene kêpa anyin:aa kwo, pi ngmê ngê yedê nédê amî t:ee ngi, ghini u yi nga daadí kwo, y:i wa úuw:o ngi, ngêê dé y:i wa chámê dé, u ngwo wa km:êê ngi.^e

^z 21:5 Luukí 24:41 ^a 21:6 Luukí 5:4-7 ^b 21:14 Njon 20:19,26 ^c 21:15 Mát 26:33

^d 21:16 Dpodo 20:28; 1 Pita 5:2 ^e 21:18-19 2 Pita 1:14; Njon 13:36

¹⁹Kwo, Cha a nj:ii nê. Yesu ngê Pita u pwopwo u maa yinté nmo a kêma ngê, u ngwo nmo w:ee ngê, nê, Pita ngê Chóó Lémi u pi yi pwopwo tédê wa kní.

Kópuni Yesu ngê a p:uu vyu

²⁰⁻²¹Pita u kuwó yi diyé wo, yi m:uu noo, apê, Pini nii Yesu u nuu u pi ngê a tóó, mu kwo. Apê, Kmaapí tédê Yesu ka vyílo yi póó wo, kwo, N:uu ngwódo ngê angmê ghê. Wod:oo Pita Yesu ka póó wo, kwo, A Lémi, Kî pini ngê lukwe ngmêwa pyódu?^f ²²Yesu ngê kwo, K:omo ngê u ya a nga wo kwo, Kî pini choo ya, u dí anê diyé, ye lukwe díy:o yi kópu p:uu nye nuw:o. Kwo, Cha a nj:ii nê. ²³Kópuni Yesu ngê Pita ka vyu, yi kópu u l:êê díy:o Yesu u yoo kní y:oo ala kópu a tpaépê ngmê, apu, Nê daawa pw:onu. Ngmênê Yesu ngê daa vyu, Nê daawa pw:onu. Ala kópu yi vyu, K:omo ngê u ya a nga wo kwo, Nê choo ya, u dí anê diyé, ye lukwe díy:o yi kópu p:uu nye nuw:o.

A kuwókuwó kópu

²⁴Yi kópu yilí a ngópu pyodo, a ngwolo dê y:oo m:uu tumo, u ngwo dí d:êê té. K:omodanê kópu d:oongmê d:êê ngê.^g ²⁵Yesu ngê kópu mê yilí d:uu ngê. Yi kópu yilí yintómu w:oo d:êê too, pi kní ye doo u ntââ ngê paa pyódu, daapêdê kp:aa t:oo.

Wu u dí.^h

^f 21:20-21 Njon 13:23-25 ^g 21:24 Njon 19:35 ^h 21:25 Njon 20:30